

АСТРАЛНИЯТ СЪВЪЗ

**ЧАРЛЗ
ЛЕДБИЙТЪР**

ЧАКРИ
КУНДАЛИНИ
ПРАНА

Библиотека ЗРЯЩИ КРИЛЕ

**ЧАКРИ,
КУНДАЛИНИ,
ПРАНА**

Един поглед в дълбочините на света, в това, което не може да се пипне с пръст и да се види с просто око. Ето какво предлага зрението и перото на неповторимия теософ епископ Чарлз Уебстър Ледбийтър.

— Астралният свят и съществата, които го обитават

— чакрите на човека

— огромната сила на Кундалини, която не може да бъде победена, а само овладяна

— невидимите помощници на човека:

Всичко това ще срещнете по страниците на този сборник.

...говоря-ви за сънищата, тези
чада на празна леност, оплодена
от празната фантазия, която
е по състав от въздуха по-тънка...

Шекспир —
„Ромео и Жулиета“, I, 4.

Chades Webster Leadbeater
The Astral Plane

- © Предговор *Владимир Трендафилов*
- © Художник *Михаил Каменски*
- © Издателство „Кралица Маб“

ISBN 954—533—002—3

**ЧАРЛЗ
ЛЕДБИЙТЪР**

АСТРАЛНИНГЪР
СВЯТ

**ЧАКРИ
КУНДАЛИНИ
ПРАНА**

ПОД РЕДАКЦИЯТА
НА КРИСТИН ДИМИТРОВА
И ВЛАДИМИР ТРЕНДАФИЛОВ

Превод от английски

ИЗДАТЕЛСТВО „КРАЛИЦА МАБ“
София, 1992

ЧАРЛЗ ЛЕДБИЙТЪР И ТЕОСОФИЯТА

Да се издава днес Ледбийтър не е завоевание на окултната ни книжнина, а по-скоро припомняне, опит за възстановяване на едно някога достигнато ниво. От началото на ХХ в. до 30-те години в България излизат, макар обикновено съкратени и често пъти в груб и дори недостововерен превод, огромната част от и без това многото му книги: „Ясновидство“ (1905-6), „Невидимите помагачи“ (1907), „Астралният мир“ (1919), „Раят. Мисловият мир“ (1914), „Чакри, Кундалини и прана“ (1913), „Християнското верую“ (1919) и др. Излизат и книги от неговите теософски учители, ученици и съратници — мадам Елена Блаватска, Ани Безант, Кришна-мурти, Прентис Мълфорд. Солиден обем от теософската книжнина през същия период дължим и на немалкото специализирано теософски и по-общоокултни вестници и списания у нас, между които повече внимание заслужават „Теософия“, „Орфей“, „Пътят“, „Витлеемска звезда“, „Всемирна летопис“, „Звезда“, „Зеница“ и др. Сред хората, способствали за създаването на цялото това литературно изобилие, си струва да споменем Софроний Ников, Николай Райнов, П. Граблашов, Ив. Толев и още редица други.

Тъй или иначе, подновеното появяване на Ледбийтър на български език идва след един интервал от около половин век. Причините за това са ясни. Важното за нас е да установим отразил ли се е периода върху неговия статус, можем ли да започнем пак да го издаваме, преструвайки се че сякаш нищо не е било, че няма прекъснатата нишка, а само временно е било задържано размотаването на кълбото.

Едно е, мисля, ясно — колкото и да не са склонни да го приемат по-преданите днешни привърженици на теософията. В края на миналия и в първите две десетилетия на нашия век теософията преживява разцвет, който вече е поотминал и едва ли някога ще бъде възстановен в предишния си блясък. Мястото ѝ, разбира се, не е празно. Тя завинаги ще си остане сред великолепните продукти на европейската духовност, пък и но-

ви идеи и теории продължават да запълват и разширяват духовното пространство.

Що е теософия, най-напред? Понятието има старо и ново значение. Старото му значение обхваща на практика всяка мистична идея или концепция, насочена към познание на Бога. Новото му значение има конкретен исторически и фактологичен фундамент. То се отнася до доктрината, създадена от мадам Блаватска, Хенри Олкот, Дж. П. Синет, чиято основна цел е синтезът между религиите на Изтока и Запада от една страна, а от друга, синтеза между религия и наука. Учението, както твърди самата мадам Блаватска, ѝ е продиктувано от МАХАТМИ, висши Учители, принадлежащи към т. нар. Велико Бяло Братство. Човекът, според това учение, е в същността си искрица от Божествения огън, която ИНВОЛЮИРА (т. е. слиза надолу в етажите на мирозданието) от Монадния свят през Духовния, Интуитивния, Умствения и Астралния свят, и стига в крайна сметка до физическия, т. е. земния свят, като при слизането си облича съответстващо на всеки свят все по-материално тяло. Веднъж стигнала до най-долния етаж, монадната искра започва да ЕВОЛЮИРА, т. е. да се движи нагоре, отхвърляйки едно след друго съответните си тела, но запазвайки паметта за натрупания опит; така обогатена, тя се връща в изходната си точка. Следователно принципът на живота е безсмъртен, а това, което наричаме „смърт“ е отхвърлянето на дадено тяло в етажа от мирозданието на който се намираме в съответния момент. Еволюционният път нагоре се нарича още „карма“ и съдържа във всеки наличен момент обстоятелствата, съставляващи духовното ниво на съответния човек.

Системата има безкрайно много подробности и конкретни възможности за тълкуване, но в общата си същност тя е ДОГМАТИЧНА, поради това че е един вид спусната отгоре, предадена в завършен и окончателен вид на първите нови теософи. От това обстоятелство произтичат някои плюсове. Един от тях е, че системата е обозрима като цялост, притежава ясна структура и заема добра, почти универсална обяснителна и тълкувателна позиция. Недостигът ѝ е, че изисква абсолютна вяра в авторитет, стоящ по-ниско от Бога, което често превръща последователите в пасивни приемници и усил-

ватели на послания, дошли не винаги съвсем ясно откъде. Както твърди Луис Спенс в „Енциклопедия на окултизма“, „колкото и добронамерено да е отношението ни към поддръжниците на теософската теза, необходимо е да се подчертае, че в областта на окултния или псевдоокултния опит съществено място заема проблемът със самохипнотизирането, и за това могат да се намерят многобройни доказателства“. Разграничаването между илюзорен и истински опит е особено трудно и поради това особено наложително, макар и не винаги да е на практика осъществимо. Във всеки случай, точно това затруднено разграничаване между илюзия и действителност ражда както идеалисти, така и множество шарлатани. А понякога тия две групи са аспекти от лицето на една и съща личност.

Сега идва ред на въпросът, кой е Чарлз Ледбийтър, какво място заема той в историята на новата теософия и кое мотивира голямото внимание, което му се отрежда по традиция в България. Роден е през 1847 г., известно време е англикански свещеник, но явно още от самото начало е притежавал по-широки възгледи, защото сравнително бързо развива все по-големи и поголеми интереси към окултното поле — отначало към емпиричния спиритизъм, а после към теософската доктрина, изложена в „Тайното учение“ на мадам Блаватска. На нея самата той става пряк ученик и дори я последва в Индия, където прекарва пет години в активно самоусъвършенстване. След този период се връща в Европа и започва да пише книги, да изнася беседи, да събира ученици и да организира теософски дружества. Става най-верният съратник на Ани Безънт, другата видна ученичка на мадам Блаватска, и двамата остават неразделни както в окултната така и в социалната си, просветителска и организаторска дейност — ако се изключат дългите години прекарани от Ледбийтър в Австралия, където той основава Либерална Вселенска Църква, почиваща на теософски фундамент, в системата на която сам става епископ.

За да се прецени достоверно Ледбийтър, трябва да се имат предвид както положителните така и отрицателните данни около него. Между другото, Блаватска приживе никога не успява да го хареса и не веднъж и дважд се изказва недоброжелателно за него. Накъдето

и да отивал той, навсякъде около него са се носели слухове, че има педофилски наклонности, дори един-два пъти работата е стигала кажи-речи до съд. Съвместна грешка на него и на Ани Безънт е убеждението, че на тях двамата е отредено да открият и отгледат новия Христос, месията който ще заеме Исусовото място: един от стълбовете на които се крепи теософизмът (т. е. новата теософия) е схващането за периодичното възплъщение на Божествена еманация в човешко тяло с цел да се даде на хората опреснено от патината на времето и погрешните тълкувания ново послание. С тази идея на ум — и набрали достатъчно самочувствие — Безънт и Ледбийтър отглеждат и възпитават още от дете Кришнамурти (открива го Ледбийтър, а Безънт го осиновява). Идеята обаче се проваля, става скандал в теософското общество около това кой иска и кой не иска да приеме Кришнамурти за месия, и скоро, все поради тази причина, немският клон на обществото, начело с Рудолф Шайнер, се отцепва. А и самият Кришнамурти по-късно сам се отказва от наложената му (по мнение, огласено лично от него) роля.

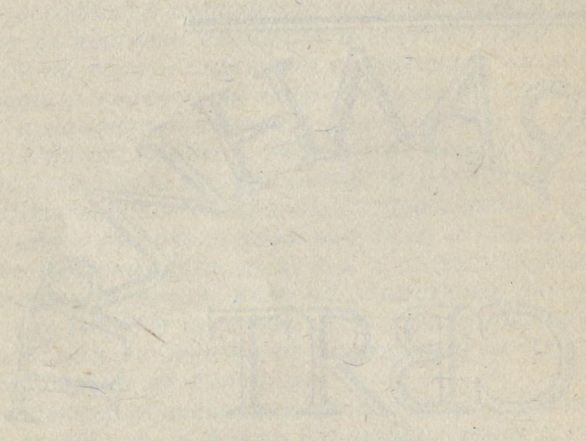
Ледбийтър обаче остава здраво сраснат с теософското движение, той е важно свързващо звено в същностната му история — от неговото начало до началото на неговия край и реструктурирането му в други сродни и сходни направления. И най-вече, той е безспорно най-добрият систематизатор и популяризатор на теософската доктрина. Сам е притежавал значителни визионерски способности и това проличава в емпиричната предметност и яснотата на подхода му към окултното, извънфизично описание. Той демонстрира в книгите си умение да излага в стегната и разбираема форма своето знание и опит. От тази перспектива, книгите му са чудесни и полезни „книги“, просто „книги“ — не свещени текстове, а четива, които чрез вяра и спор възнаграждат читателя. А изложената от него на много места теософска доктрина си остава валидна концепция — една от валидните концепции — за принципите на мирозданието.

Настоящият сборник цели да представи във второ подобро издание вече съществуващите преводи на някои от важните книги на големия английски теософ.

ВЛАДИМИР ТРЕНДАФИЛОВ

АСТРАЛНІІ
СВЯТ ДЬ

ВЪВЕДЕНИЕ

Макар в повечето случаи съвсем да не съзнава това, човек преминава целия си живот посред един обширен и многолюден свят. По време на сън или на транс, когато физическите сетива временно не действат, този друг свят разкрива пред него част от себе си и той понякога пренася в будното си съзнание нещо от възпоминанията за видяното там. Когато, при промяната, която наричаме смърт, той захвърли веднъж завинаги своето физическо тяло, човек преминава в този невидим свят и прекарва в него многото столетия, които разделят едно земно въплъщение от друго. Но най-голямата част от този дълъг период той прекарва в небесния свят, на който е посветено специално съчинение¹, а предметът, на който посвещаваме настоящето, е долната част на невидимия свят, състоянието, в което преминава човек веднага след смъртта — *Хадесът* на гърците, *Чистилището* на християните, *Астралния свят* на средновековните алхимици.

Целта на настоящето съчинение е да се съберат в едно сведенията за тази интересна област, разпръснати из теософската литература, а така също да се допълнят онези места, дето са били добити нови факти и сведения в последно време. Трябва, обаче, да се помни, че каквито прибавки и да правим, те са резултат от изследванията на няколко лица, и като такива не трябва да се вземат за абсолютно авторитетни. Разбира се, ние сме взели всички възможни мерки, за да осигурим верността на казаното, и никой факт, стар или нов, не е допуснат в тези страници без да е потвърден от свидетелството поне на двама независими и добре подготвени изследвачи, и подложен на прегледа на по-стари теософи, чието знание по тези въпроси без съмнение

¹ „Умственият свят“ от същия автор. — Б. пр.

трябва да е по-широко от нашето. Надяваме се, прочее, че това описание на астралния свят, макар да не може да се счита за пълно, все пак може да се нарече надеждно.

Първата точка, върху която трябва да се наблегне при описанието на този астрален свят, е неговата абсолютна *реалност*. Разбира се, употребявайки тази дума, аз не говоря от позицията на онова метафизично гледище, според което всичко, освен *Единият Непроявен*, е нереално, защото е непостоянно, аз употребявам думата в нейното ясно, всекидневно значение, и с нея искам да кажа, че предметите и обитателите на астралния свят са действителни в същия смисъл, както са нашите собствени тела, нашите мебели, къщи и паметници. Те няма да бъдат там вечно, също тъй както и предметите на физическия свят, обаче те са от наше гледище истински дотогава, докогато траят — действителни неща, които ние не можем да игнорираме само защото по-голямата част от човечеството още не ги съзнава или едва започва да ги съзнава.

Никой не може да има ясна представа за учението на Световната религия, докато не е дошъл до състоянието поне с мисълта си да схваща факта, че в нашата слънчева система съществуват строго определени светове, всеки от които се състои от различна по плътност материя, и че някои от тези светове могат да бъдат посетени и наблюдавани от хора, които са се подготвили за това, тъймо тъй както една чужда държава може да бъде посетена и наблюдавана; и че от наблюденията на тези, които постоянно работят в тия светове, ние можем да придобием доказателства за тяхното съществуване и природа, поне толкова задоволителни, колкото можем да имаме за съществуването на Гренландия или Шпицберген, които лично не сме посещавали. И по-нататък, също както всеки човек със средства и желание да си направи труда може да отиде и да види тези две страни, така и всеки, който иска да си даде труда да живее по съответния начин, може с време да постигне възможността лично да види тези висши светове.

Обикновените имена, давани на тези светове според тяхната материалност, от по-плътното към по-ефирното, са следните: физичен, астрален, умствен или деваханен, будичен (причинен) и нирванен. Над този последния

има още два, но те стоят тъй високо над нашето настоящо разбиране, че засега можем да ги оставим настрана. Трябва да се разберем, че материята на всяко от тези полета или светове, както е прието да ги наричаме, се различава от тази на по-долното от него по същия начин, по който се различават парата от твърдата материя; и факт е, че състоянията на материята, които ние тук долу наричаме твърдо, течно и газообразно, са само трите най-долни подразделения на материята, съставляваща нашия физически свят.

Астралната област, която ще се опитам да опиша, е вторият от тези велики природни светове и е следващото ниво над (или вътре във) този физически свят, който всички познаваме. Често той е бил наричан царство на илюзиите — не защото той е по-илюзорен от физическия свят, но поради крайната несигурност на впечатленията, които донася оттам недостатъчно подготвеният ясновидец. Това се дължи главно на две забележителни характеристики на астралния свят — първо, че много от обитателите му имат чудната способност да променят формата си с неимоверна бързина и склонността да се шегуват с тоя-оня както си искат; и второ, че да виждаш в този свят е една способност твърде различна и много по-широка от физическото виждане. В астралния свят предметите се виждат едновременно от всички страни, и при това вътрешността е също тъй открита за наблюдателя, както и външността. Оттук става ясно защо един неопитен наблюдател на астралния свят може да срещне значително затруднение в желанието си да разбере какво всъщност вижда и плюс това да преведе видяното там на твърде непригодния за целта земен език.

Добър пример за това каква грешка може да направи необученият наблюдател само от пренасянето на цифри, може да ни послужи факта, че той ще прочете например, 139 като 931. В случай че ученикът по окултизъм се намира под ръководството на компетентен учител, такава грешка е невъзможна, освен при голяма бързане и невнимание, тъй като този ученик преминава дълъг курс на обучение в изкуството да вижда вярно, по време на който учителят или някой по-напреднал ученик му представя много и много пъти всички възможни форми на заблуждение, питайки го какво виж-

да. Всяка грешка в отговорите му бива веднага поправяна, а причината ѝ разтълкувана и с течение на времето неопитът достига при боравенето с явленията в астралния свят такава сигурност и самоувереност, каквито далеч надминават всичко възможно на земята.

На него обаче му предстои не само да вижда безпогрешно, но и да прехвърля спомена за видяното от един свят в друг; за да постигне това, на него му се помага да пренася своето съзнание без прекъсване от физическия свят в астралния, или умствения, и обратно, защото, докато това не бъде постигнато, винаги ще остане възможност част от спомените да се изгубят в междините, които разделят периодите на пълно съзнание в различните светове. Когато стигне дотам да може напълно свободно да пренася своето съзнание, ученикът ще има преимущество да си служи с всички свои астрални способности не само когато е във физическото тяло, по време на сън или транс, но също и докато е напълно буден в своя обикновен физичен живот.

Станало е навик у някои измежду теософите да говорят леко за астралния свят и да го третират като незаслужаващо внимание, но това е погрешно становище. Разбира се, това към което ние трябва да се стремим е животът на духа, и твърде печално би било за ученика да пренебрегва по-висшето развитие да се задоволява само с постигането на астрално съзнание. Имаше някои, чиято карма им даде възможност да развият най-напред своите висши умствени способности — един вид да прескочат астралния свят, но този не е обикновения път, по който учителите на Мъдростта водят своите ученици. Където това е възможно, то несъмнено спасява много сътресения, но за повечето от нас такъв прогрес на скокове е невъзможен поради нашите собствени грешки и лудории в миналото, можем да се надяваме единствено на това да минем нашия път бавно, стъпка по стъпка, а тъй като този астрален свят лежи непосредствено след нашия груб материален свят, то той е обикновено първата свръхфизична област, в която надзърваме. Ето защо той е от голям интерес за тези от нас, които току-що са започнали своите изследвания, ясното разбиране на тайните му може често да бъде от голяма важност за нас, защото ни позволява не само да разбираме много от явленията на спиритическите сеан-

си и пр., които иначе биха били необясними, но и да пазим себе си и другите от евентуални опасности.

Първото сблъскване на хората с тази важна област става по разни пътища. Някои само веднъж в целия си живот, под някое необикновено влияние, стават достатъчно чувствителни за да видят присъствието на астралните жители, и донеже случката не се е повторила, те подир време остават с вярата, че в този случай може да са били жертва на халюцинация; други започват все по-често и по-често да виждат и чуват неща, които обикновено не се виждат и чуват от околните; трети пък — и това е най-масовият случай — започват да си спомнят с все по-голяма и по-голяма яснота това, което са видяли или чули в астралния свят по време на сън.

Между хората, които изучават тези въпроси, някои се опитват да развият астралното си зрение чрез гледане в кристал или чрез други методи. Но тези, които имат голямото преимущество да се намират под непосредственото ръководство на някой достоен учител, биват въведени в този свят от самият учител, който не вдига своето опекунство докато, след различни изпитания, не се увери, че ученикът е неуязвим за всяка опасност или ужас, каквито навярно ще среща. Но както и да стане това първо запознаване с астралния свят, първото действително впечатление — че ние през цялото време на живота си се намираме сред един обширен свят, пълен с активен живот, напълно неосъзнаван от обществото — е една паметна епоха в нашия опит.

Тъй препълнен и тъй разнообразен е този живот в астралния свят, че при първия път неопитният наистина бива омаян; даже и за по-стар изследвач не е лесно да класифицира и изложи в система всичко, което може да види там. Ако изследователят на някой неизвестен тропически лес бъде помолен да даде пълен отчет за страната, през която е минал, с подробно описание на нейните растителни и минерални богатства, а също и да отбележи рода и вида на всяко едно от милионите насекоми, птици, животни и влечуги, които е видял, той може с право да подскочи уплашен от грамадните размери на задачата. Но даже това сравнение не може да даде пълна представа за затрудненията на свръхсезивния изследовател, защото в този случай работите са много по-заплетени първо от трудности точно да се пре-

несе видяното там, и второ, от съвършената непригодност на земния език да предаде много от онова, което му предстои да изложи.

Също както изследователят на физическия свят навярно ще започне своя отчет за страната чрез общи описания на изгледа и характеристиките, тъй и за нас ще бъде добре да започнем описанието на астралния свят с общото очертание на вида му, което съставлява фона на неговата чудесна и вечнопроменлива активност. Но още отсега пред нас лежи непреодолимото затруднение, което произтича от сложността на материята. Всички, които виждат свободно в астралния свят са единодушни в мнението, че да се опитваш да представиш в ясна картина астрална гледка пред тези, чиито очи не са още отворени, е равносилно да се опитваш да обясниш на съляп човек всичките деликатни преливания на цветовете при залез слънце — колкото подробно и старателно да е това описание, ние не сме сигурни дали идеята, която се представя пред ума на слепия изразява добре истината, така щото той да я схване също тъй добре, както ако беше видял сам тази картина.

ИЗГЛЕД

Преди всичко трябва да се разбере, че астралният свят има седем подразделения, всяко от които има своята съответна степен на материалност и своето съответно състояние на материята. Макар бедността на физическия език да ни принуждава да говорим за тези подразделения като за по-горни или по-долни, ние не трябва да изпадаме в заблуждението да си ги представяме (както и целите светове, чиито подразделения са те) като разделени в пространството — като наложени едно върху друго подобно на рафтове в библиотека или едно в друго подобно люспите на лука. Трябва да се разбере, че материята на всеки свят и област прониква тази на света или областта под него, тъй че тук, върху лицето на земята, всичко живее заедно в едно и също пространство, макар да е вярно, че по-висшата материя надхвърля по обсег физическата земя.

Така, когато говорим за някой човек, че минава от един свят в друг или от една област в друга, ние не мислим, че той наистина се мести в пространството, а че прехвърля своето съзнание от едно равнище в друго, че престава да възприема трептенията на единия вид материя и започва да възприема тези на следващия по-горен и по-изтънчен вид; по този начин един свят изчезва пред очите със своя изглед и обитатели, а друг от по-висш се явява на негово място.

Тръгвайки от най-горното и най-малко материално подразделение надолу, забелязваме три дяла: първата, втората и третата области съставят първия дял, четвъртата, петата и шестата — втория, а седмата, най-долната стои сама за себе си. Разликата между материята на даден дял и тази на следващия може да бъде сравнена с разликата между твърдото и течното състояние тук на земята, а разликата между материята на под-

разделенията вътре в един и същи дял прилича повече на тази между два вида твърда материя, като например желязото и пясъка. Като оставим настрана за малко седмата, ние можем да кажем, че четвъртата, петата и шестата области на астралния свят имат за своя съответна част физическия свят — този в който живеем в всичките негови известни ни подробности. Животът в шестата област е също като нашия всекидневен живот тук на земята, само че без физическото тяло и неговите нужди. А като вървим все по-нагоре и по-нагоре, през петото и четвъртото, той става все по-малко материален и все повече се отдалечава от нашия нисш свят и неговите интереси.

Следователно изгледът на тези нисши подразделения е същият като този на нашата земя, но всъщност той е и нещо много повече. Защото когато бъдат гледани от тази различна позиция, с помощта на астралните сетива, даже чисто физическите предмети представляват нещо съвсем друго. Както вече споменах, предметите там се виждат едновременно от всички страни, а не само от една, както обикновено виждаме — една представа сама по себе си твърде сложна. А когато прибавим още и това, че всяка частица във вътрешността на едно твърдо тяло е също тъй ясно видима както и тези отвън, то става ясно, че даже и най-обикновените за нас предмети в първия момент ще бъдат неузнаваеми.

Обаче дори кратко размишление ще покаже, че този вид на предметите е много по-истински от физическия. Например, гледайки един стъклен куб в астралния свят, човек вижда всичките му страни еднакви, както те действително са, докато във физическия свят отдалечените страни се виждат в перспектива — т. е., те се показват като по-малки от най-близката, което, разбира се, е само илюзия. Поради тази именно характеристика на астралното виждане, понякога се казва, че то е виждане от четвъртото измерение — съждение пълно с дълбок смисъл.

Но в добавка към тези възможни източници на заблуждение, работите още повече се заплитат от факта, че това висше виждане засяга материя, която, макар все още чисто физическа, е невидима при обикновени условия. Такива са например частиците, които съставят атмосферата, разнообразните еманации, изхвърляни от

всичко, което притежава живот, а така също и четирите вида още по-фина материя (над известните три доли — твърда, течна и газообразна), която, поради липсата на по-точно наименование, носи общото име *ефирна*. Тази материя образува сама за себе си една система, която свободно прониква всяка друга физическа материя; изучаването на нейните трептения и начина, по който ѝ въздействат разните висши сили, би съставило само по себе си едно обширно поле от изследвания, дълбоко интересни за който и да било учен, ако той има необходимото виждане.

Даже когато с въображението си напълно сме схванали всичко, което може да се разбере от казаното до сега, все пак ние не разбираме и половината от сложността на проблема; защото освен тези нови форми на физическата материя, имаме сега работа и с многобройните и заплетени подразделения на астралната материя. Трябва да отбележим, първо, че всеки материален предмет, даже всяка негова частица, си има своята съответна астрална част; и тази съответна част сама по себе си е нещо много сложно, тъй като се състои от разни видове астрална материя. В добавка към казаното, всяко живо същество е заобиколено със своя собствена атмосфера, обикновено наричана *аура*, и в случая с човека тази аура съставлява сама един пренитересен предмет за изследване. Тя се вижда като една овална маса от блестяща мъгла с твърде сложна тъкан, и поради формата си понякога се нарича *аурно яйце*.

Даже и в ранните стадии на своето развитие, когато току-що започва да се ползва от своето ново виждане, ученикът по окулт вижда в хората не само тяхната външна фигура. Той ясно различава ефирния двойник, който излиза съвсем малко извън границите на физическото тяло. Освен това той започва да вижда и всемирния поток на живота, как той се поглъща и усвоява от човека, как циркулира, обагрен в розово из тялото и как се излъчва от здравия човек в преобразен вече вид.

Най-бляскава и най-ясно видима измежду всички, макар да принадлежи към един още по-префинен вид материя — астралната — е може би тази аура, която чрез своите ярки и вечно променливи блясъци от цветовете изразява различните страсти, които овладяват ума

на човека. Това е истинското астрално тяло. Зад него и съставено от още по-тънка материя — тази на форменото подразделение на умствения свят — иде умственото тяло или аурата на нисшия ум, чиито бои, променяйки се бавно и успоредно с развитието на човека, показват характера на мислите му, неговите предразположения и темперамент. А още по-горе и безкрайно по-красиво, когато е напълно развито, е причинното тяло със своята жива светлина — то носи висшия Аз и показва стадия, на който се намира същия този Аз, по пътя му от възплъщение във възплъщение. Но за да може да ги забележи, ученикът трябва да е развил в себе си способността да вижда световете, към които те принадлежат.

Ученикът ще се избави от много затруднения, ако схване още сега, че тези аури не са прости еманации, а истински прояви на Аза върху съответните светове — ако разбере, че истинският човек е именно аурното яйце, а не физическото тяло, което в нашия свят си кристализира в средата на яйцето. Докато прераждащият се Аз стои в полето, което е истинския му дом — във висшето подразделение на умствения свят — за облекло му служи причинното тяло, но когато слезе във второто подразделение, за да може да работи на това място той трябва да се облече в неговата материя; от материята, която по този начин привлича към себе си, той си съставя своето деваханно или умствено тяло.

Така също, когато слезе на астралния план, Азът образува от материята му своето астрално или ламтящо тяло, все още задържайки всичките останали тела, и когато по-нататък дойде в нашия физически свят той си образува и физическо тяло, което се помещава в центъра на аурното яйце — и по този начин се довършва пълната конструкция на целия човек. По-подробен отчет от тези аури ще се намери в протокол № 18 в Лондонската ложка и в моята книга „Човекът видим и невидим“, но и тук се каза достатъчно, за да се види, че понеже те всички заемат едно и също пространство, и понеже по-фините проникват по-грубите, необходимо е старателно изследване и много практика за да може неопитът ясно да различава на първо виждане една форма от друга. И обикновено, в началото на астралния си опит, човек вижда именно тази аура, или част от

нея, и тогава това твърде често се придружава с много измами.

Астралната аура вследствие блясъка на нейните ярки тонове, често бива много по-ясна за окото, обаче нерв-ефирът и ефирния двойник са от много по-гъста материя и макар невизими за физическото око, те са в границите на физическия свят. Ако изследваме с душевното си зрение тялото на новородено дете, ние ще видим, че то е проникнато не само от астрална материя с всякакви степени на гъстота, но и от няколко степени ефирна. От тази материя е образуван ефирния двойник — който е служил като калъп за формиране на физическото тяло; колкото за астралната материя, тя е била насъбрана от слизащия към въплъщение Аз — разбира се, несъзнателно, автоматично, на минаване през астралния свят (виж „Карма“ от Ани Безант).

В състава на ефирния двойник по принцип се съдържат всички видове ефирна материя, но пропорциите твърде много варират в зависимост от разни фактори като раса, подраса, типа на човека, както и от индивидуалната карма на лицето. Като имаме предвид, че тези четири-подразделения на ефирната материя със съставени от множество комбинации, които на свой ред съставляват групировки, влизащи в състава на „атома“, на тъй наречените „елементи“ на модерната химия, на нас ни става ясно, че този втори принцип на човека е твърде сложен.

Друга една точка заслужава да се спомене във връзка с изгледа на физическата материя, гледана от астралния свят, и тя е, че когато е напълно развито висшето виждане, има силата да увеличава по своя воля най-дребните физически частици до каквито желае размери, и тая увеличителна способност е много по-грамадна, отколкото силата на който и да било микроскоп, който някога е бил направен или ще бъде направен от човека. Предполагаемите молекули и атоми на науката са видими за окултния изследовател, макар те да са за него много по-сложни по своята природа отколкото учените допускат. Тук също имаме едно обширно поле на преинтересни изследвания, на които би могъл да бъде посветен цял том; и един учен изследовател, който би развил това астрално виждане до съвършенство, не само би улеснил своите изследвания на обикновените и

познати явления, но би видял и открил нови обширни полета за знание, които изискват повече от един живот за пълното им изследване. Развитието на това виждане, например, ще му даде възможност да се запознае със съществуването на други и съвсем различни цветове отвъд границите на обикновения видим спектър — инфрачервеното и ултравиолетовото — които науката е открила по други пътища, но за астралното зрение те са напълно видими. Обаче ние не бива да се отклоняваме много от нашия предмет, а трябва да продължим опита си да дадем една обща представа за изгледа на астралния свят.

Трябва вече да е ясно от казаното дотук, че макар, както споменахме преди, обикновените предмети от физическия свят да съставляват фона на живота в известни области на астралния, там обаче тия предмети се виждат още по-пълно и по-подробно, тъй че общият ефект се различава много от всичко, което познаваме тук. За илюстрация нека вземем една скала, като пример за най-простия клас предмети. Гледана с развито зрение, тя вече не е само инертна маса. Преди всичко, вижда се цялата физическа материя на скалата, а не само една малка част от нея; второ, окото вижда и трептенията на физическите молекули, трето, вижда се как тя има астрална част, съставена от разни нива на астрална материя, чиито молекули са също във вечно движение, четвърто, вижда се как всемирният живот циркулира през нея и се излъчва във от нея; пето, тя се вижда заобиколена с аура, макар, разбира се, да е много по-малко просторна и разнообразна отколкото в случая с по-горните области; шесто, развитото око вижда как присъщата ѝ елементална есенция я прониква навред. В света на растенията, животните и човека усложненията са естествено много повече.

Някой от читателите може да забележи, че повечето от духовно развитите, които случайно надзърват в астралния свят, не говорят за такива усложнения, нито споменават за такива същества, които невидимо се явяват на сенансите. Но това се обяснява лесно. Малцина са онези измежду необучените в онзи свят, било живи или умрели, които виждат нещата както те действително са, освен след дълъг опит, даже тези, които виждат напълно, често биват твърде объркани за да разберат

добре и да запомнят, а измежду неколцината, които едновременно виждат и запомнят, едва ли има някой, който би могъл да преведе възпоминанието си на езика на нашия земен свят. Много неподготвените развити в духовно отношение хора никога не се вглеждат научно във виденията си. Те просто възприемат впечатления, които могат да бъдат напълно точни, но могат също да бъдат и частично или даже изцяло погрешни.

Още по-вероятна става последната хипотеза, когато се вземат под внимание честите игри, с които разните обитатели на онзи свят се забавляват за сметка на неопитните ясновидци — игри, спрямо които те са обикновено абсолютно беззащитни. Трябва също да се помни, че обикновените обитатели на астралния свят, било човещи или елементали, съзнават при нормални условия само предметите на онзи свят, тъй като физическата материя за тях е свършено невидима, както астралната е невидима за мнозинството от нас живите. Тъй като, както бе отбелязано, всеки физически предмет има своето астрално съответствие, което ще бъде видимо за човека в астрала, може да се мисли, че различieto не е кой знае какво, само че това е една важна част, потребна за пълното разбиране на предмета.

Ако, обаче едно астрално същество непрекъснато работи чрез медиуми, тези фини астрални сетива могат постепенно тъй да загрубеят, че да станат нечувствителни за по-висшите видове материя от тяхната собствена област, и покрай тях да виждат и физическия свят такъв, какъвто го виждаме ние. Но само обученият посетител от нашия живот, който е напълно съзнателен и в двата свята, може да ги вижда ясно и едновременно. Нека тогава да се разбере, че сложност има, и че само тогава, когато тя бъде напълно разчепкана и схваната, човек ще може да бъде сигурно защитен срещу измами и заблуждения.

Нашият физически свят, така да се каже, е фон за седмото или най-долното подполе на астралния свят, макар че каквото се вижда там е само една разстроена част от него, тъй като всичко светло, добро и хубаво изглежда невидимо. Ето как седмото подполе е описано преди четири хиляди години в египетския папирус на Ани: „Какво е това място, дето съм дошъл? То няма вода, то няма въздух; то е дълбоко, бездънно; то е

тъмно като най-тъмната нощ и хората се лутат безпомощно в него; там човек не може да живее със спокойно сърце“. За нещастното човешко същество, намиращо се на това равнище, наистина е вярно, че „цялата земя е пълна с мрак и страшни обитатели“; тази тъмнина произтича от собственото му същество и прави така щото той да минава своите дни във вечна нощ на зло и ужас — един твърде реален ад, който обаче, подобно на всички други адове, е всецяло творение на човека.

Повечето окултни ученици намират изследването на този дял за крайно неприятна работа, защото в него се усеща една плътна и груба материалност, която е неопируемо отвратителна за освободеното астрално тяло; материалност, създаваща впечатление като да си пробиваме път през някаква тъмна, гнусна течност, а пък обитателите и влиянията ѝ са обикновено крайно нежелателни.

Първото, второто и третото подразделения, макар заемащи същото пространство, правят впечатление като да са много далеч отстранени от физическия свят, и следователно по-малко материални. Съществата от тези области, изгубват от очи земята и нейните обитатели. Обикновено те биват дълбоко потопени в собствените си мисли, и до голяма степен сами създават своите собствени окръжаващи условия, макар тези да са достатъчно обективно видими за другите същества, а също и за ясновидеца. Няма никакво съмнение, че тази област е „раят“, за който толкова много се говори на сеансите, и без съмнение, тези, които слизат оттам и го описват, говорят истината — докъдето се простира знанието им. В тези именно места „духовете“ създават за временно съществуване своите къщи, училища и градове, които за периода на пребиваване изглеждат съвсем реални, макар за обученото око те да не приличат докрай на това, за което ги вземат собствените им создатели. Все пак много от фантазиите, които получават форма там са наистина красиви, макар и временни, и постителят, който не познава нищо по-извисено, може в доволство да ходи из лесове и планини, прекрасни езера и приятни цветни градини, много по-хубави от земните; или той може дори сам да си създаде такава обстановка, която да отговаря на неговата собствена

фантазия. Подробностите на разликите между тези три висши области ще бъдат още по-добре изобразени, колкото ще говорим за техните човешки обитатели.

Едно описание на астралния свят би било непълно ако не се спомене това, което често, макар погрешно, се нарича *Летописи на Астралната Светлина*. Тези летописи (които всъщност са един вид материализиране на Божествената памет — едно живо фотографично възпроизвеждане на всичко, което някога е ставало) са действително и неизменно отпечатани върху едно много по-висше ниво, откъдето се отразяват, по-малко или повече ясно, в астралния свят. Тъй че, ако астралното зрение на някого не стига по-горе от това, то твърде вероятно видяните работи не всякога ще бъдат точни и пълни. При все това, картини от всевъзможни минали явления постоянно се отразяват в астралния план и съставляват важна част от условията, които окръжават изследователя там. По липса на място, тук само споменавам този въпрос, като оставям на читателя да търси по-пълно описание в глава седма от моята книга „Ясновидството“.

ОБИТАТЕЛИ

Като нахвърлихме набързо фона на нашата картина, трябва сега да се опитаме да внесем и фигурите — да опишем обитателите на астралния свят. Безкрайното разнообразие на тези същества прави крайно трудно нареждането и класифицирането им. Може би най-удобният метод е да ги подразделим на три големи класа: човешки, нечовешки и изкуствени.

I ЧОВЕШКИ

Човешките обитатели на астралния свят се делят естествено на две групи, живи и умрели, или казано по-точно, на такива, които имат още физическо тяло и на такива, които нямат.

1. Живи

Хората, които се срещат в астралния свят през време на земния си живот, могат да бъдат разделени на четири групи:

а) Адептът и учениците му. Принадлежащите към този клас обикновено си служат не с астралното тяло, а с умственото, което е съставено от материята на четири долни или формени (рупа) подполета на областта, стояща над астралната. Предимствата на това тяло е, че то позволява моментално преминаване от умствения свят в астралния и назад, и дава възможност да се работи през всичкото време с по-големите сили и потънките сетива на умствения свят.

Естествено, умственото тяло никак не е видимо за

астралното зрение и следователно ученикът, който има работа в него, се научава как да събира около себе си временна обвивка от астрална материя, за да може да бъде видим за обитателите на по-долната област, когато иска да им помогне нещо. На първо време, това временно астрално тяло обикновено бива образувано за ученика от Учителя му, който след това му показва как става това и му помага при по-нататъшните опити, докато сам се упражни да може лесно и бързо да си го образува. Такова тяло, макар да е точно възпроизвеждане на астралното тяло на човека, няма все пак в себе си нищо от материята на собственото му астрално тяло; то отговаря на последното тъкмо тъй както една материализация на сеанс отговаря на физическото тяло.

В ранната фаза на своето развитие окултният ученик може да работи в своето астрално тяло подобно на всеки друг; но с което и тяло да си служи, когато е въведен в астралния свят под ръководството на подходящ учител, той винаги бива там в най-пълно съзнание и е способен съвършено лесно да действа във всичките негови подразделения. Всъщност той си е все същият както го знаят приятелите му на земята, обаче без четирите долни принципа в единия случай (когато е без астралното си тяло, а за работа си образува временно друго от астрална материя) и трите долни в другия, и плюс добавъчните сили и способности на тази висша област, даващи му възможност да следва много по-леко и по-пълно през време на сън своята духовна работа, която толкова много заема мисълта му през будните часове. Дали той ще си припомни във физическия свят това, което е извършил в астралния, ще зависи твърде много от обстоятелството дали е способен да пренася съзнанието си без прекъсване от едната област в другата.

Изследователят ще срещне в астралния свят окултни ученици от всички части на света (принадлежащи към ложи нямащи никаква връзка с Учителите, които ние като теософи знаем), които в повечето случаи са твърде ревностни и себепожертвувателни търсачи на Истината. Важно е да се отбележи, че всички такива ложи поне знаят за съществуването на великото Бяло Хималайско Братство, и признавам, че То има между членовете си най-висшите Адепти, известни на земята,

б) Душевно развитият човек, който не се намира под ръководството на Учител. Подобен човек може да бъде, или не, духовно развит, защото двете форми на развитие (душевна и духовна) не вървят по необходимост заедно. Когато едно лице се ражда с известни душевни способности, това е резултат от усилие, направено през предишно въплъщение, което усилие може да е било от най-благороден и най-безкористен или пък от най-недостоеен и дори низък характер.

Такъв човек бива обикновено съзнателен, когато е във от тялото, но поради отсъствие на истинска подготовка става жертва на големи заблуди по отношение на това, което вижда. Често той може да странствува през всичките подразделения на астралния свят почти тъй свободно както лицата от предната група; но понякога той бива специално привързан към някое подразделение и рядко странствува във от неговите предели. Доколко ще си спомни видяното, ще зависи от степента на неговото развитие, тоест то ще бъде по-малко или повече ясно. Той ще си служи само с астралното тяло, тъй като няма да знае как да си служи с умственото.

в) Обикновеното лице. Т. е. лице без каквито и да е душевни качества — което през време на сън се носи в своето астрално тяло в едно повече или по-малко несъзнателно състояние. По време на дълбок сън висшите принципи на човека, заедно с техния астрален носител, почти винаги се отдръпват от тялото и се навъртат наблизко около него, а у съвсем неразвитото човешко същество те обикновено са тъй заспали, както и самото тяло.

В някои случаи обаче този астрален носител е по-малко летаргичен и просто се носи сънливо из разните астрални течения, като случайно разпознава други лица в същото състояние, изпитва разни усещания, приятни и неприятни, и на сутринта тези твърде забъркани и често представени в грубо карикатурен вид астрални срещи съставляват за него един странен сън.

Всички културни хора, принадлежащи към висшите раси на света, имат понастоящем доста добре развити астрални сетива, тъй че ако бяха достатъчно събудени, за да изучават заобикалящите ги по време на сън предмети, те щяха да бъдат способни да ги наблюдават и

да научат от тях много неща. Но в повечето случаи тези хора не са събудени и прекарват повечето от нощите в смътни размишления, дълбоко заровени в мисълта, която е била най-силна у тях преди да легнат да спят. Те имат астрални способности, но едва-едва си служат с тях; те са будни в астралния свят, но не са ни най-малко будни за областта, и за това твърде неопределено, ако не и никак, съзнават нещата, срещани там.

Когато едно такова лице стане ученик на един от Учителите на Мъдростта, обикновено той бива събуден от това сънно състояние, обръща му се вниманието върху нещата от онази област, и той започва да ги изучава и работи сред тях, тъй че неговите часове на сън не биват вече една житейска пустота, а се изпълват с активни и ползотворни занимания, които ни най-малко не пречат на здравословната почивка на умореното физическо тяло. (Виж „Невидимите помагачи“, гл. V.).

Тези излъчени астрални тела са почти безформени и с твърде неопределени очертания у останалите по-назад раси и индивиди, но когато човек се усъвършенства умствено и духовно, неговото астрално тяло се оформя по-добре и все повече заприличва на физическия носител. Често ни запитват следното: щом като неразвитият астрал е с тъй неясни очертания и щом като голямото мнозинство от хората спадат към тази категория на развитие, как е възможно да се познае обикновеното лице в неговото астрално тяло. За да отговорим на този въпрос, трябва да се постареем да схванем, че за ясноvideца физическото тяло на човека се показва заобиколено от това, което ние наричаме аура — една светеща цветна мъгла с очертания най-общо като на кълбо, която се простира на четиридесет и пет сантиметра около физическото тяло по всички направления. Всички ученици знаят, че тази аура е крайно сложна и съдържа материя от всички светове, в които човек сега има тела; но за настоящия момент нека си я мислим каквато тя се показва на тези, които не притежават по-висше зрение от астралното.

За такъв наблюдател, разбира се, аурата ще съдържа само астрална материя и следователно ще бъде лесен за изучаване предмет. Той ще види, обаче, че тази астрална материя не само обгръща физическото тяло, но и го прониква навред, и че вътре в границите на

физическото тяло тя е много по-гъста отколкото в тази част на аурата, която е вън от тялото. Може би това се дължи на събирането на голямо количество гъста астрална материя, която е натрупана в сложното съществуване на човека, като съответна част на клетките на физическото съществуване на човека. Но както и да е, насъменен факт е, че материята на астралното тяло, стояща в границите на физическото тяло, е много по-гъста от тази, която стои вън от него.

Когато по време на сън астралното тяло излезе от физическото, това положение се запазва, и всеки, който гледа на това тяло със зрението на ясновидеца, ще продължава да вижда, както и преди, една форма, прилична на физическото тяло, както е заобиколено от аура. Тази форма ще бъде сега съставена само от астрална материя, но разликата в гъстотата между нея и окръжаващата я мъгла ще бъде достатъчно ясно различима, за да може да се познаят чертите на човека.

Нека сега видим разликата между изгледа на развития и този на неразвития човек. Даже и при последния, чертите на лицето и очертанието на вътрешната форма ще се разпознават, макар и неясно, но окръжаващото аурно яйце едва ли ще заслужава названието „яйце“, защото всъщност то ще е една доста безформена мъгла, която няма да има нито ред, нито постоянство в очертанията си.

У развития човек очертанията са много ясни както в аурата, така и във вътрешната форма. Последната ще бъде много по-ясна и определена — едно съвсем близко повторение на физическата външност на човека; а в аурата, вместо подвижно изменчива мъгла, ще видим строго открито яйцеобразна форма, запазваща едно неизменно очертание сред всички разнообразни течения, които непрекъснато струят в астралния свят.

Тъй като душевните способности на хората са в процеса на своето развитие и хората се намират по всички стъпала на еволюционната стълба, то между развития човек и дивака се вижда дълъг низ от стъпала, съставляващи последователни стадии на развитие.

г) Черният магьосник и неговият ученик. Тази група прилича в известни отношения на първата, но с разликата, че развитието е било направено със зло намерение.

ние вместо с добро, а придобитите сили се употребяват за чисто егонистични цели вместо за доброто на човечеството. Сред долните редове на този клас стоят представителите на негърската раса, които практикуват отвратителните обреди на школите **оби** и **вуду**, както и шаманите и врачките на много от дивите племена. По-горе от тях, и следователно повече заслужаващи упрек, стоят тибетските черни магьосници, които европейците често, макар погрешно, наричат *дугпа* — една титла, с право принадлежаща (както е вярно изложено от санитарния майор Уодъл в неговата книга „Будизмът в Тибет“) само на Бхутайското подразделение на голямата каргийска секта, съставляваща част от това, което можем да наречем полуреформирана школа на тибетския будизъм.

Няма съмнение, че *дугпите* се занимават с тантричната (церемониалната) магия до известна степен, но истинските червенокапци са съвсем нерезформираната школа, наречена Нин-мапа, обаче много по-долу от тях в една още по-голяма степен стоят Бьон-па — последователи на най-примитивната религия, която никога не е възприемала никаква форма от будизма.

Не трябва обаче да се смята, че всички тибетски секти, с изключение на Гелугпа, са непременно и изцяло зли; по-верният възглед е, че понеже правилата на другите секти допускат по-голяма свобода, броят на користниците между тях е по-голям отколкото измежду строго реформираните.

2. Умрели

Преди всичко нека кажем, че самата дума „умрял“ е съвсем погрешна, тъй като повечето от хората класифицирани така, са също тъй живи както сме и ние самите — а често пъти даже и по-живи от нас, и следователно названието трябва да се разбира просто като означаващо тези, които за известно време са се откъснали от физическото си тяло. Те могат да бъдат подразделени на девет главни класове, а именно:

а) **Нирманикаите**. Споменаваме този клас само за пълнота на нашата класификация, но всъщност нансти-

на много рядко се случва тези извисени същества да се въплътят в тъй ниския за тях астрален свят. Когато по волята на своята Божествена работа нирманикаят намери за необходимо да стори това, той си създава временно астрално тяло от атомната материя на областта, също както би сторил и адептът в своето умствено тяло, просто защото в това свое по-тънко тяло той не би бил видим за астралното око. За да може да функционира без никакво колебание във всеки свят, нирманикаят задържа в себе си няколко атома¹, принадлежащи към всеки един свят, около които като около зародиши той може мигновено да събере друга материя и тъй да се снабди с такова тяло, каквото му е необходимо. По-нататъшни сведения относно мястото и работата на нирманикаите се намират в книгата на г-жа Блаватска „Гласът на безмълвието“ и в моята книга „Невидимите помагачи“.

б) Ученикът, очакващ въплъщение. Често е било изтъквато в теософската литература, че когато ученикът по окултизъм достигне известно ниво на развитие, той може с помощта на своя Учител да избяга от действието на това, което при обикновените хора е естествен закон — законът, който отвежда човешките същества след смъртта в небесния свят, за да получат там неизбежните резултатит от работата на духовните си сили, които те са турили в движение през своя земен живот със своите най-благородни стремежи.

Тъй като ученикът би трябвало да бъде човек с чист живот и възвишени мисли, вероятно е, че неговите духовни сили ще имат свръхнормална мощ, и за това — да употребим техническия израз — получи ли той своя девахан (т. е. след Чистилицето премине ли в Рая), то сигурно той ще остане там твърде дълго време; но ако вместо да го получи, на него му се доще да избере Пътят на Себеотричането (с което, даже на ниското си стъпало и със скромните си средства, той тръгва по стъпките на великия Учител на Себеотрицанието Гаутама Буда), той може да изхарчи тази запазена сила в съвсем друго направление — да я употреби за до-

¹ Известни в теософската литература под названието „постоянни атоми“. — (Б. пр. на I изд.)

брото на човечеството и тъй, колкото и микроскопична да е неговата жертва, да вземе участие във великата работа на нирманикаите. Като избира този път, не ще съмнение, той жертва столетия на най-пълно блаженство, но от друга страна придобива неизмеримото предимство да продължи своя живот на работа и прогрес без никакво прекъсване.

Когато един ученик, който се е решил да направи това умре, той просто излиза от своето тяло, както често е правел това и преди, и стои в астралния свят докато Учителят му отреди подходящо въплъщение. По-неже това е едно значително отбиване от обикновения път на Природата, необходимо е да се вземе съгласието на един твърде висок Авторитет; при все това, дори когато бъде позволено, силата на природния закон е тъй голяма, че на ученика се казва да внимава да се придържа здраво към астралния свят докато бъде наредено необходимото, тъй като ако дори за един миг се докосне до умствения свят, може да бъде завлечен от несъпротивимата струя на нормалната еволюция.

В някои случаи, макар те да са редки, на него му се съдейства да избяга от трудностите на едно ново раждане, като му се дава възможност да се засели във възрастно тяло, чийто предишен обитател го е напуснал. Но естествено такова подходящо тяло не се намира лесно. Много по-често се случва той да остане да чака в астралния свят, както се казва по-горе, докато се представи случай за подходящо раждане. По време на чакане обаче той не губи време, защото тук той е все пак сам със себе си, както винаги е бил, и е в състояние да продължава зададената му от Учителя работа, сега дори много по-бързо и по-успешно, отколкото във физическото тяло, тъй като тук него не го спъва никаква умора. Съзнанието му, разбира се, е съвършено бистро и той странствува из всичките подразделения на астралния свят с еднаква лекота.

Очакващият въплъщение ученик всъщност не е между обичайните обитатели на астралния свят, но все пак може случайно да бъде срещнат и затова го причисляваме към един от нашите класове. Няма съмнение, че когато с напредването на развитието все повече и повече хора ще влизат в *Пътя на светостта*, този клас ще

става все по-многочислен и по-многочислен.

в) Обикновеният човек след смъртта. Излишно е да се казва, че този клас е милион пъти по-голям от гия, за който говорихме, а характерът и условията на хората, които го съставят, биват много различни. В също такива широки граници варира и дължината на техния живот в астралния свят, защото някои се бавят там само няколко часа или дни, а други остават на това равнище за много години, дори за столетия.

Човекът, който е водил чист и добър живот, чиито най-силни чувства и стремежи са били безкористни и духовни, не ще има какво да го привързва към този свят, и ако бъде оставен съвсем сам, не ще намери нищо, което да го задържа там, нито да го събуди за дейност през сравнително краткото време на престоя му. Защото трябва да разберем, че след смъртта истинският човек се отдръпва в себе си, и също както първата стъпка на този процес беше той да остави настрана физическото си тяло, а почти веднага след това и ефирния двойник, тъй и тук му се налага колкото се може по-скоро да захвърли и астралното тяло, т. е. носителя на желанията, и да мине в небесния свят, където неговите духовни стремления могат да дадат своя съвършен плод.

Благородният и с чист ум човек ще бъде в състояние да стори това, защото той се е освободил от всякакви страсти още през земния живот; силата на волята му е текла по висши канали и у него има твърде малко от енергията на нисшите желания, която трябва да се изразходва в астралния свят. Следователно неговия престой там ще бъде твърде къс и най-вероятно той ще прекара времето в сънно полусъзнателно съществуване, докато се потопи в дълбок сън, в който висшите му принципи най-после се освобождават от астралната обвивка и влизат в блажения живот на небесния свят.

За лицето, което още не е влязло в пътя на окултното обучение, описаното представлява идеалното състояние, обаче, естествено, то не се достига от всички, нито дори от мнозинството. Средният човек по никакъв начин не се е освободил от нисшите си желания преди смъртта и му е необходим дълъг период на повече или по-малко съзнателен живот из разните подразделения на астралния свят; за да даде възможност на силите,

които той е заредил със своите земни желания, да се изразходват и да освободят по този начин висшия Аз.

Всеки човек след смъртта си има да минава през всички подразделения на астралния свят по своя път към небесния, макар оттук да не следва заключението, че той ще бъде в пълно съзнание във всички тези подразделения. Също както е необходимо физическото тяло да съдържа в себе си всичките разновидности на физическата материя — твърда, течна, газообразна и ефирна — тъй и астралният носител непременно трябва да съдържа частици, принадлежащи към всички съответни подразделения на астралната материя, макар, разбира се, съотношенията да варират твърде много.

Трябва да се помни, че заедно с материята на своето астрално тяло човек въвлеча в себе си и съответната елементална есенция, която той взема през земния си живот от материята на околната атмосфера, и тъй събрана в него, тя образува временно един вид изкуствен елементал. Този елементал има свой определен и независим живот, и следва пътя на собствената си еволюция надолу към материята без ни най-малко да обръща внимание (той и не може да стори това, защото няма необходимото знание) на удобствата и интереса на Аза, към който се случува да е привързан — и с това причинява онази вечна борба между волята на плътта и волята на духа, за която религиозните писатели често говорят. При все че това е „един закон на членовете, който се бори против закона на ума“ (Ап. Павел), при все че когато човек го слуша не го заглушава, а напротив, много попречва на еволюцията си, по никой начин, обаче, той не трябва да се счита за зло, тъй като все пак е закон — все пак е една еманация на Божествената сила, отиваща по своя определен път, макар този път в дадения случай да води надолу към материята, вместо нагоре, там, където се стреми да се качи нашият път.

Когато при смъртта човек напусне физическия свят, разрушителните сили на природата започват да действат върху астралното му тяло и този елементал вижда, че неговото съществуване като отделно същество се застрашава. Той се залавя за работа за да запази себе си, като се старее да държи астралното тяло цяло колкото е възможно по-дълго. Методът му за самоза-

щата се изразява в пренареждане на материята, от която е съставен, в последователни слоеве, като оставя най-долната и следователно най-грубата най-отвън, тъй като тя може да окаже най-голяма съпротива на разрушението.

Човек стои в това най-ниско подразделение докато освободи истинския си Аз от материята на подполето. След като се освободи, съзнанието му се съсредоточава в по-вътрешната концентрична черупка (образувана от материята на шестото подразделение) — или с други думи, той минава в следващото подполе. Можем да кажем, че когато астралното тяло е изразходвало своята свързаност с дадено равнище, по-голямата част от неговите най-груби частици отпадат и то намира себе си в родство с едно друго по-висше състояние на съществуване. Специфичното му тегло, тъй да се каже, постоянно се намалява и то скоро се вдига от по-грубите към по-фините нива, възспирайки се само когато за даден период е добре уравновесено. Очевидно така се обяснява бележката, често правена от умрелите, които се явяват на сеанси, че те се готвят да се издигнат в една по-висша сфера, от където ще им бъде невъзможно, или поне не дотам лесно, да се свързват със земята чрез медиум. И наистина, вярно е, че за хората в най-горните подразделения на тази област е почти невъзможно да си служат с обикновен медиум.

Така ние ниждаме, че продължителността на пребиваването в което и да било равнище на астралния свят е право пропорционална на количеството материя от това равнище, намираща се в астралното тяло, а това пък зависи от живота, който лицето е водило, от желанията, които е хранило, и от вида материя, която то с това си поведение е привлякло и складираше в себе си. Следователно, възможно е чрез чист живот и извисени мисли човек да намали количеството на материята, принадлежаща към нисшите астрални подразделения, и да я докара при всички случаи до това, което можем да наречем критическата точка — тъй че първото докосване на разрушителната сила да разбие сцеплението ѝ и да я върне в първоначалното ѝ състояние, в което веднага освобождава човека да мине в следващото подполе.

В случай че имаме един силно одухотворен човек,

това състояние е достигнато по отношение на всички подразделения на астралната материя, като в резултат той ще премине мигновено през този свят и ще се събуди съзнателно за първи път чак когато стигне умствения свят. Разбира се, както бе обяснено и по-горе, подразделенията не трябва никога да се мислят като разделени едно от друго в пространството, а по-скоро като проникващи се едно друго; тъй че когато казваме, че дадено лице минава от едно подразделение в друго, ние нямаме предвид, че то се премества в пространството, а просто че съзнанието му си сваля горната дряха и остава по следващата под нея.

Едничките лица, които нормално ще се събудят на най-долното подразделение на астралния свят, са тези, чиито желаниа са груби и животински — пияници, сладострастници и тем подобни. Там те ще останат известен период от време, пропорционален на силата на техните желаниа, и често ще страдат от факта, че земните им страсти са все така силни, а пък им е невъзможно да ги удовлетворят, освен случайно чрез посредничеството на други — когато сполучат да намерят някой подобен на тях жив човек, когото да обсебят.

Обикновеният почтен човек вероятно ще има малко, което да го задържи на седмото подполе. Но ако желанията и мислите му са били насочени предимно към земни работи, той навярно ще намери себе си в шестото подразделение, където ще продължава да обикаля местата и лицата, с които е бил в близки връзки на земята. Петото и четвъртото подполе са от същия тип, с тази само разлика, че когато човек се издига през тях, грубо земните работи губят все повече и повече значението си и заминалият е все по-склонен и по-склонен да нареди околната обстановка в съответствие с най-постоянните измежду своите мисли.

Когато дойдем на третото подполе (отгоре надолу), намираме, че тази характеристика изцяло замества виждането на реалностите в астралния свят; защото тук хората живеят в свои собствени въображаеми градове — не, разбира се, творения изцяло само на тяхната мисъл, както е в небесния (умствения) свят, но наследство от мисълта на редица техни предшественици, към което и те прибавят по нещичко. Тук именно се намират църквите, училищата и прекрасните къщички, тъй

често описвани на спиритичните сеанси, макар те често да са много по-малко действителни и далеч не чак толкова великолепни за непредубедения буден наблюдател, отколкото са за екзалтираните им създатели.

Второто подполе е жилище специално за еготицистите и недуховни религиозни хора. Тук те носят своите златни корони и се кланят на своите грубо материални представи за особеното божество на тяхната страна и епоха. Най-горното подполе е специално отделено за тези, които са се посвещавали приживе на материалнистични интелектуални изследвания, като са ги вършели не с мисълта да облагодетелстват с тях своите събратя хора, а или от еготицистични подбуди, или просто от потребност да си упражнят ума. Такива хора често остават твърде много години на това подполе, задоволени наистина от разрешаването на умствените си проблеми, но и без да правят добро комуто и да е било, без да правят и най-малък прогрес по своя път към небесния свят.

Трябва ясно да се осъзнае, както вече се обясни, че не трябва по никой начин да свързваме идеята за пространство с тези подполета. Един човек, който пребивава на кое да е от тях, може с еднаква леснина да отиде до Австралия или докъдето го заведе мисълта му, но не би могъл да прехвърли съзнанието си от своето подполе в следващото над него, докато не завърши описания процес на освобождаване от грубата материя на първото.

Това правило няма никакво изключение, доколкото ние знаем, макар, естествено, човек да може, като намери себе си в пълно съзнание върху кое да е от подполетата, да скъсява или удължава стоенето си там. Но обхватът на съзнанието, което едно лице има на дадено подполе, не се подчинява неизменно на същия закон. Нека да вземем един красив пример, за да схванем принципа на действие. Да си представим един човек, донесъл от предното си възплъщение такива склонности, които изискват твърде голямо количество материя от седмото или най-долното подполе, но пък е бил достатъчно щастлив в настоящия живот, че да научи още в ранните си години необходимостта и възможността да управлява тези склонности. Едва ли усилията му ще бъдат напълно и еднакво успешни. Но във всеки случай

смяната на грубите частици в астралното му тяло с пофинни ще напредва сигурно, макар и бавно. При най-добри условия този процес бива твърде последователен, и може да се случи човек да умре преди процесът да е завършен. В такъв случай, без съмнение, той ще има в астралното си тяло достатъчно материя от най-долното (седмо) подполе, която ще го задържи дълго там. Но тя ще бъде материя, през която в това възплъщение неговото съзнание не е привикнало да действа, и понеже то не може изведнъж да придобие този навик, резултатът ще бъде, че човек ще остане на това подполе докато материята му се изхаби, но пък през цялото време той ще бъде в едно несъзнателно състояние — откъдето излиза, че той ще прекара в сън целия период на своето стоене там и ще бъде съвсем недокоснат от наличните твърде неприятни условия.

Пътюм можем да кажем, че общението в астралния свят е в зависимост от знанието на човека, също както е и тук. Ученикът по окултизъм, който може да си служи със своето умствено тяло, може да съобщава там мислите си на хората много по-лесно и по-бързо отколкото на земята, посредством умствени внушения, обаче обитателите на този свят обикновено не могат да упражняват тази сила, защото са ограничени от препятствия подобни на земните, макар те да не са така тежки. Вследствие на това ние намираме хората там да се събират, както и тук на земята, на групи по общи симпатии, вярвания и език.

Идеята на поетите, че смъртта изравнявала всички, е една абсурдна рожба на невежеството, защото по принцип в огромната част от случаите напускането на физическото тяло не води до никаква промяна в характера или интелекта на човека, и затова между тези, които наричаме умрели, има също толкова много различни вариации на умствени сили, както и между живите.

Популярните религиозни учения на Запада за задгробните състояния на човека са дотолкова неточни, че даже и интелигентни хора често биват изненадани, когато след смъртта им се върне съзнанието в астралния свят. Условията, в които новодошлият намира себе си, се различават тъй основно от това, което на земята са ги учили да очакват, че немалко хора отказват

да повярват в преминаването си през вратите на смъртта. Толкова малка фактологична стойност има нашата прехвалена вяра в безсмъртието на душата, че повечето хора приемат наличието у тях на съзнание след смъртта за абсолютно доказателство, че не са умрели.

Ужасното учение за вечните мъки също е отговорно за голям брой излишни и неоснователни страдания на тези, които отскоро са пристигнали във висшия живот. В много случаи те прекарват дълъг период на силни мъки, докато се освободят от фаталното въздействие на това отвратително богохулство и схванат, че светът се управлява не по капризите на някой демон, който намира удоволствие в хорските мъки, но по един добър и крайно търпелив закон на еволюция. Мнозина от разглеждания клас не съумяват да схванат с разума си този факт, а прекарват астралния си период по един такъв безсмислен начин, както са прекарвали и физическия си живот. Тъй подир смъртта, също както и преди нея, малцина разбират нещо за своето положение и знаят как най-добре да го използват, а мнозина са тези, които не достигат това знание, освен това, там, както и тук, невежите рядко се възползват с готовност от съвета и примера на мъдрите.

Но от каквата степен и да бъде интелектът на човека, той е нещо, което постоянно се мени и полака-лека намалява, защото нисшият човешки ум е постоянно дърпан в две противоположни направления: на една страна от висшата духовна природа, която му въздейства отгоре, на друга от силните желания, които работят отдолу. И той се люшка между двете притегляния с вечно растящ стремеж към първото, паралелен с отслабването на нисшите желания.

Тук попада на мястото си една от белжките, правени против спиритичните сеанси. Един крайно невеж и паднал човек може без съмнение да научи много от общуването след смъртта си, с един кръг от ревностни спиритисти, ръководени от някой надежден човек — където ще получи истинска помощ и ще се издигне. Но в обикновения човек съзнанието усилено се повдига от нисшата част на природата към висшата и следователно, очевидно е, че не може да бъде полезно за неговата еволюция изваждането на тази нисша част от съня, т. е. от естественото и желателно несъзнание, в което се

намира, както и привличането назад към земята, за да се съобщава чрез медиуми.

Особената опасност от това ще се види когато си спомним, че колкото истинският човек усилено се отдръпва в себе си, с течение на времето той става все по-малко и по-малко способен да влияе на своята нисша страна или да я ръководи. Тя обаче, докато настъпне пълната раздяла, има силата да поражда карма, и при настоящите условия очевидно бива склонна да прибавя по-скоро лоши отколкото добри дела.

Независимо от възможността за издигане чрез медиум, има едно друго и много по-често срещано влияние, което сериозно задържа обезпльтения човек по неговия път към небето, и това е силната и неовладяна мъка на останалите живи приятели и роднини. Ето един от многото печални резултати от крайно погрешното и даже нерелигиозно гледище, което ние на Запад отдавна имаме за смъртта, благодарение на което не само причиняваме на себе си за тази временна раздяла с нашите обичани хора съвсем безполезни мъки, но често им причиняваме и сериозна вреда чрез самата си скръб по тях.

Когато нашият заминал брат е изпаднал в мирно и естествено несъзнание, което предшества събуждането му в небесния свят, той твърде често бива откъсван от тази щастлива самозабрава и принуждаван да си спомни току-що напуснатия земен живот просто от действието на самата скръб на неговите живи приятели, която събужда съответни трептения в астралното му тяло и тъй му причинява остри болки.

Добре би било за тези, чиито скъпи близки са починали преди тях, да разберат от тези факти дълга си да сдържат болката, която, колкото и да е естествена, все пак в същността си е егоистична. Не че окултното учение ни съветва да забравяме умрелите — далече не. Но то учи, че интимният спомен за заминалия приятел е сила, която, ако получи правилната форма на искрено пожелание за добър път към небесния свят и за спокойното му минаване през междинната област, ще му даде истинска помощ; и напротив, ако този интимен спомен се изразява в оплаквания и желание да се върне назад починалия, то нашите усилия ще бъдат не само безполезни, но и вредни. И затова, когато индийската

религия предписва своите Шрадха-церемонии, а християнската църква — своите молитви за умрелите, те имат пълно право.

Понякога обаче се случва, че желанието за контакт идва от другата страна — когато умрелият има нещо важно да съобщи на тези, които е оставил подяре си. Има случаи, когато тези съобщения са от голяма важност, като например, указване на изгубено завещание; по-често обаче те биват глупави и безцелни, но каквото и да е съобщението, щом е запечатано в ума на умрелия, желателно е да му се даде възможност да го изкаже, тъй като иначе безпокойството дълго ще привлича съзнанието му назад към земния живот и ще го задържа по пътя му към висшите области. В такъв случай един екстрасенс, който може да го разбере, или един медиум, чрез когото би могъл да пише или говори, наистина могат да му услужат.

Ще попитат, защо той не може да пише или говори без медиум. Причината е, че материята с известна степен на плътност може нормално да действа само върху степента идваща след нея; а тъй като умрелият не притежава в организма си материя, по-гъста от тази на астралното тяло, то на него му е невъзможно да приведе в движение физическите частици на въздуха или да движи физическия молив, без да заеме физическа материя от междинното състояние, което се намира в ефирния двойник и посредством което едно движение може да се предаде от единия свят в другия. Той не може да заеме този материал от някой обикновен човек, защото съставните части на последния са твърде добре споени една с друга и не могат да бъдат лесно разделени със средствата, с които умрелите разполагат; но ще може да стори лесно това с някой медиум, защото самата същност на медиумството е именно в това слабо сцепление на материята в телата им.

Когато не може да намери медиум или не му е ясно как да се възползва от него, той понякога употребява усилие да се изкаже по свои собствени пътища, като със силата на своята воля привежда в движение слени елементални енергии, причинявайки по този начин такива безцелни прояви като хвърляне на камъни, дрънкане на звънци и пр. И затова често се случва, когато един душевно развит човек влезе в къща, където има

такива прояви, той разбира какво заминалият иска да каже с тях и тъй слага край на тревогата му. Обаче това не винаги се случва, защото тези елементални енергии често се привеждат в движение и от съвсем други причини.

г) **Сянката.** Когато след време настъпи пълната разделяла между частите, човек завършва астралния си живот и минава, както се обясни по-напред, в умственото състояние. И както умира за нашия свят и напуска физическото си тяло, така и когато умира за астралния свят той напуска разрушаващото се астрално тяло. Ако още на земята човек се е очистил от всички земни желания и е използвал всичката си енергия за безкористни духовни цели, то при напускането на астралното тяло висшият му Аз ще може да задържи в себе си целия нисш ум, който той е пратил долу във въплъщение; в такъв случай астралното тяло, оставено след астралната „смърт“, ще бъде безжизнен труп, подобно на физическия, и би попаднало в следващия ни клас, а не в настоящия.

Дори при един по-малко свършен човек може да се постигне почти същия резултат, ако енергиите на нисшите желания бъдат оставени да се изразходват безпрепятствено в астралния свят. Но мнозинството днес, докато е на земята, прави твърде слаби и несериозни усилия да се освободи от неблагоприятните си ламтежи, и следователно осъжда себе си не само на по-дълго бавене в чистилицето, но и на нещо, което не може иначе да бъде описано, освен като изгубване на част от нисшия ум.

Тук, без съмнение, изразяваме с материално слово фактическото отражение на висшия ум в нисшия, но човек може да получи вярна представа за тази работа, ако приемем хипотезата, че човешкият ум при всяко въплъщение пуска надолу част от себе си в нисшия физически живот, като се надява в края на живота да си я издърпа обратно, обогатена от разнообразен опит. Обаче обикновеният човек в повечето случаи се оказва поробен от всички видове нисши желания, тъй че известна част от този нисш ум твърде тясно се преплита с астралното тяло, и когато в края на астралния живот настане разделялата, умственият принцип, така да се каже, се налага да се разреже на две, като деградира-

ната част остава с разрушаващото се астрално тяло.

Това тяло се състои от онези частици астрална материя, от които нисшият ум не е могъл да се освободи и които следователно го държат в робство; защото когато човек преминава в небесния свят, тези частици се скрепяват с част от неговия ум и тъй да се каже я откъсват. Следователно пропорцията на материята от всяко подполе, намираща се в разпадащото се астрално тяло, ще зависи от степента, до която умът е омотал себе си в нисши страсти. Очевидно е, че когато умът в своето издръпване от ниво към ниво не може сила да се освобождава напълно от материята на всяко едно от тях, то астралният „труп“ ще притежава доста, и при това жизнена, материя от всяко ниво, която е успяла да задържи в себе си част от ума.

По такъв начин се образува класът същества, които наричаме „сенки“. Сянката е същество, нека запомним това, което в никакъв случай не е истинският индивид, защото е отминало в небесния свят. Въпреки това то не само носи пълна външна прилика с него, но притежава и неговата памет и всички негови особености, и може поради същата причина да бъде взето за самия него, както впрочем често се е случвало на сеанси. Разбира се, тази „сянка“ никак не съзнава своята отделност, защото, додето се простира умствената ѝ сила, тя трябва по необходимост да се мисли за самия индивид, но човек може да си представи ужаса и отвращението на приятелите на умрелия, ако можеха да разберат, че са вземали за своя любим приятел една бездушна сбирщина от неговите най-нисши качества.

Продължителността на живота на една сянка варира в съответствие с количеството нисш ум, който я одушевява, но тъй като тя е нещо, което постоянно се смалява, то и умствената ѝ сила също усилено се смалява, макар тя може би да притежава доста тънка животинска хитрост; и дори към края на живота си е все още способна да идва в общение като заема разум от медиумите. По самата си природа тя е твърде податлива на всякакви видове зли влияния, и разделена от висшия си Аз, няма нищо в себе си, което да може да отговаря на добри влияния. Затова и с готовност изпълнява някои дребни, но ниски служби при черните магьосници. Притежаваната от нея умствена материя по-

стъпно се разлага и се връща в собствения си свят, макар и не в някой индивидуален ум, и така сянката с една почти незабележима постепеност се превръща в нашият следващ клас — черупката.

д) **Черупката.** Това е астралното тяло в последните стадии на своето разложение, когато и последната частица от ума го е напуснала. То е напълно лишено от всякакъв вид съзнание или интелект и се носи пасивно по разните астрални течения както облак по вятъра: но дори в това състояние тя може да бъде галванизирана за няколко мига и грубо да заприлича на жива, само че това е възможно ако се окаже близо до аурата на някой медиум. При такива условия тя все още ще прилича по външността си на заминалата за умствения свят личност и може дори да възпроизведе до известна степен нейните особени изражения или почерк, но тя прави това вследствие автоматическото действие на клетките, от които е съставена, и които при подходящи стимули се стремят да повторят вече привичното действие. Каквато и разумност да прояви черупката във от горните варианти, тя няма нищо общо с оригиналния човек, а е заета за случая от медиума или неговите „ръководители“.

Често пъти черупката бива временно съживена по съвсем друг начин — което ще опишем в следващия параграф. Тя също може да отговаря сляпо на трептенията — обикновено от най-низък род — с каквито най-често е боравила през съществуването си като сянка, и следователно хора, в които преобладават зли желания или страсти, твърде често чувстват по време на сеанс как страстите им се усилват в следствие на това, че се усилват трептенията на черупката.

Ефирната черупка е още една разновидност на тяло, което трябва да споменем, макар тя да принадлежи към един много по-ранен етап от задгробната история на човека. Каза се по-рано, че след напускането на физическото тяло при смъртта, астралното тяло бързо се пренарежда, и че заедно с физическото тяло човек напуска и ефирния двойник. Този последният е обречен на бавно разрушение също тъй както и астралната черупка в късните етапи на своето съществуване. Обаче тази ефирна черупка не се носи безцелно, както е случая с

другите, за които досега говорехме; напротив, тя остава близо до разлагащото се в гроба тяло и може лесно да се види и от хора с не особено фини сетива. Тя е причината за многото разкази за гробищни духове. Душевно развитият човек, който минава през гробища, ще види стотици синкавобели мъглообразни форми, носещи се над пресните гробове, и понеже също като своите по-долни другари (телата) те се намират в най-различни етапи на разложение, то гледката им в никакъв случай не е приятна.

Тази черупка също е напълно лишена от съзнание и ум; и макар да може при някои условия да бъде галванизирана за временен живот, това е възможно само с помощта на някои от най-отвратителните обреди — една нисша форма на черна магия, за която колкото по-малко се говори, толкова по-добре. От казаното дотук се вижда, че в последователните етапи на своя път от земния живот към небесния свят човек захвърля и оставя бавно да се разлагат не по-малко от три тела — плътното физическо тяло, ефирния двойник и астралния носител — които последователно се разлагат на съставните си елементи и материалът им в съответните светове отива за градене на нови форми.

е) Съживена черупка. Строго погледнато, това същество не би трябвало да се класифицира като „човешко“, тъй като само външната му дреха, пасивната и безчувствена черупка, е била някога оръдие на човека. Този живот, ум, желание и воля, каквито можем да намерим в нея, принадлежат на изкуствения елементал, който я оживява, а последният, макар за голямо съжаление да е творение на лоша човешка мисъл, сам по себе си не е човешко същество. За това може би ще бъде по-добре това същество да се разглежда при изкуствените същества, тъй като природата и произходът му ще бъдат по-лесно разбрани, когато стигнем до тази част от нашия анализ.

Нека тук само да споменем, че съживената черупка всякога е злобно същество — истински демон-изкусител, чието лошо влияние е ограничено само от пределите на неговата сила. Подобно на сянката, то често се употребява за ужасните цели на магьосническите школи *вуду* и *оби*. Някои писатели го наричат „елементал“, но тъй

като това название много пъти е било употребявано в смисъл на почти всички същества в тяхното следгробно съществуване, то е станало тъй празно и безсмислено, че ще направим може би по-добре, ако го избягваме.

ж) Самоубиецът и жертвата на ненадейната смърт. Лесно е да се разбере, че един човек, който при злополука или самоубийство е бил откъснат набързо от физическия живот, когато се е ползвал с пълно здраве и сила, намира себе си в астралния свят сред условия, различаващи се твърде много от тези, които обкръжават умредите от старост или от болест. В последния случай връзката със земните желания е повече или по-малко отслабена, а и навярно най-грубите частици са съвсем изхвърлени, така че човек твърде вероятно ще намери себе си на шестото или петото подполе в астралния свят, или може би дори по-нагоре; представите са били последователно подготвени за тази раздяла и следователно ударът няма да бъде така силен.

В случая с ненадейната смърт или със самоубийството, никое от тези приготовления още не е станало, а отдръпването на представите от физическата им обвивка твърде точно се сравнява с изваждането на костилката от една недозряла още слива: голяма част от най-грубата астрална материя все още е в личността, заради което последната се задържа на седмото или най-долното подразделение на астралния свят. А това място се описва като твърде неприятно за обитаване; то не е обаче такова за всички измежду принудените да останат за известно време там. Тези жертви на ненадейната смърт, чийто живот е бил чист и благороден, нямат нищо общо с мястото и прекарват живота си там според думите на един авторитет по въпроса, или в „шастливо неведение и пълна забрава“, или в „състояние на спокоен сън, пълнен с розови блянове“.

От друга страна, ако животът на човека е бил низък и животински, егоистичен и чувствен, той, подобно на самоубиеца, ще бъде в пълно съзнание в тази нежелана област; освен това, там той е застрашен да се превърне в ужасно и зло същество. Разпален от всякакъв вид низка похот, която вече не може направо да удължава поради отсъствие на физическо тяло, той задо-

волява отвратителните си страсти чрез медиум или чувствен човек, когото може да обсеби; и изпитва дяволско удоволствие като употребява всички прийоми за заблуда, които астралният свят му предлага, и води другите към същите крайности, които са били фатални за него самия.

Цитираме пак същия авторитет: „Това са *писаците, инкубите и сукубите* на средновековните писатели — демони на жажда и лакомия, на сладострастие и хищност, на лукавство, порок и жестокост, които заставят жертвите си да вършат ужасни престъпления, а сетне им се смеят и ги подиграват.“ От този клас и предишния идват дяволите — изкусители на църковната литература. Но тяхната сила е съвсем безпомощна пред чистотата на ума и намеренията; те не могат да направят нищо на човек, лишен от пороците, в които те искат да го завлекат.

Този, чието душевно зрение е отворено, често вижда тълни подобни нещастни същества да се трупат около касапници, публични домове и други още по-мизерни места — навсякъде, където могат да открият грубите влияния, в които намират удоволствие, и където срещат мъже и жени във физически тела, които са на същия ум. За такова същество, да срещне медиум, с когото си прилича по наклонност, е наистина ужасна съдба; такава среща не само че му помага да продължи отвратителния си астрален живот, но и му възобновява силата да си създава лоша карма за неопределено време, да приготви тъй за себе си бъдещо възплъщение от най-низък характер, а освен това и рискува да изгуби голяма част от умствената сила, която притежава.

Ако има късмета да не срещне слаб човек, посредством когото да удовлетворява страстите си, неизпълнените му желания полека лека ще се изразходват, а причиненото от тази липса страдание навярно ще послужи за изразходването на лошата карма от предишния живот.

Положението на самоубиеца още повече се усложнява от факта, че с този свой акт той твърде много намалява способността на висшия Аз да отдръпне в себе си своята нисша част, с което се излага на много и грамадни добавъчни нещастия. Но трябва да се помни, че мотивите за самоубийствата се различават доста много,

Има най-различни степени, като започнем от морално чистия акт на Сенека и Сократ и стигнем до отвратителната простъпка на нещастника, който се отказва от живота за да избегне последствията от извършеното престъпление. И разбира се положението след смъртта бива едно или друго според мотива за самоубийството.

Трябва да се отбележи, че този клас, както и сенките и съживените черупки, съдържат това, което можем да наречем малки вампири. Те използват всички усилия за да продължат съществуването си, като изсмукват жизнената сила от човешки същества, на които могат да влияят. По тази именно причина ние виждаме и медиума и останалите около него тъй изтощени и слаби след сеанс. Окултният ученик се обучава как да се пази от тях, но без това знание е трудно за този, който им се изпречи на пътя, да избегне влиянието им.

з) **Вампир и върколак.** Остават две разновидности — много по-ужасни, но за щастие твърде редки сега — които трябва да се споменат преди да завършим тази част от нашата тема, въпреки че те се различават помежду си по много неща, все пак можем да ги групираме заедно въз основа на това, че са неизказано ужасни и крайно редки (последното се дължи на факта, че те са останки от по-ранните раси). Това са отвратителни анахронизми, застрашителни останки от едно време, когато хората и външните условия са били в много отнoшения различни от сегашните.

Ние, хората от петата коренна раса трябваше да надрастнем възможността да попаднем в която и да е от тези две категории. Почти сме сторили това и днес на такива същества се гледа като на средновековни басни. Обаче дори и днес те могат да се срещнат тук-там, и то главно в страни, където се намира много кръв от четвъртата раса, като Русия и Унгария. Народните легенди за тях са често пъти преувеличени, но все пак има и една сериозна част от истината в тези разкази, които минават от уста на уста между селяните в централна Европа. Общата характеристика на тези разкази е твърде добре известна и тук няма нужда да се разпростираме върху нея. Един типичен образец на разказ за вампир, макар да не претендира да е нещо повече от измислена повест, е „Кармила“ от Шеридан

льо Фану. А един твърде забележителен разказ за един необикновен екземпляр от тези същества намираме в „Разбулената Изида“.

Читателите на теософска литература знаят за способността на човека да живее един толкова пропаднал и егостичен живот, тъй порочен и животински, че нисшият му ум да бъде съвсем погълнат от желанието му и в крайна сметка да се откъсне от своя духовен източник — висшия Аз. Някои окултни ученици дори допускат, че откъсването на висшия Аз от нисшия ум било нещо всеобщо, и че сме срещали стотици такива „бездушни люде“, както те ги наричат, по улиците във всекидневния ни живот. Но за щастие това не е вярно. До допусне човек толкова ужасно владичество на злото над себе си, водещо към пълно изгубване на личността и към отслабване на развиващата се индивидуалност, това значи, че той трябва да е задушил всеки лъч на безкористие и духовност в себе си и да не притежава абсолютно никакъв шанс за спасение. Но като си спомним колко често дори в най-лошия от злоденте се намират черти, които не са съвсем лоши, ще разберем, че личности без висш Аз трябва да са малко. Все пак те съществуват и от тях именно произлизат редките случаи на вампиризъм.¹

¹ За да се разбере горният пасаж и това различие между „индивидуалност“ и „личност“, за което авторът говори, трябва да се има предвид следното учение на Древната мъдрост. *Индивидуалността* — това е самият човек в своята вечна безсмъртна природа; това, което следва от раждане в раждане, през цялата поредица от последователни прераждания. За всяко ново раждане на земята, за специалните уроци, които има да се възприемат с него, и за освобождението от кармата, специално отредена за изразходване в този живот, част от вечната индивидуалност на човека се проявява в нисшия живот и тази проявена част е един съвсем малък и едностранчив отрязък от цялото. Това е *личност* на индивида за настоящия живот. Такива *личности*, следователно, у човека е имало и има толкова, колкото са преражданията му на земята. Тези прераждания имат за задача да съберат опит, особено богат в случаи, когато се изплаща минала карма, натрупана в предишен живот поради незнание на нещата, които човек сега научава.

Опитът на всяка *личност* е едничкият източник, от който *индивидуалността* у човека расте. По ефектния израз на същия автор *личността* е сумата от общия капитал (*индивидуалността*), която за известно време (един земен живот) е дадена под лихва. В края на възплъщението *индивидуалността* прибира *сумата/личността* плюс печалбата (личния опит през това възплъщение). Когато човек употреби цялата си *личност* (тази част от Аз-а, която е проявена в

Това изгубено същество много скоро след смъртта разбира, че не може да остане в астралния свят, тъй като се оказва при пълно съзнание и без шанс за съпротива повлечено към „собственото му място“ — тайнствената *осма* сфера, където да изчезне сред изпитания, които е по-добре да не се описват. Ако обаче е умряло вследствие на самоубийство или неочаквана смърт, то може при известни условия, особено ако знае нещичко от черната магия, да се възпротиви на тази ужасна съдба, за да остане в жива смърт, едва ли по-малко ужасна — като вампир.

Тъй като осмата сфера не може да го прибере докато не настане пълното разрушение на тялото, то запазва това последното в един вид каталептичен транс чрез впръскване в него на кръв, взета от други човешки същества, която изсмуква с полуматериализираната астрална форма, и чрез убийства, отлага края си. Както народното „суеверие“ и тук съвсем правилно говори, най-лесен и най-добър метод да се отърват хората от подобно същество е като се извади и изгори тялото, с което се отнема опорната точка на вампира. Когато някой разкопае гроба, той обикновено намира тялото съвсем прясно и здраво, а черядко ковчегът се оказва изпълнен с кръв. В страни, където съществува обичай да се изгарят телата на умрелите, този вид вампири е невъзможен.

Въртолакът¹, също толкова ужасен, е продукт на

живота, и която в теософската литература се нарича нисш ум, нисш *манас*) само за егонистични и ниски цели, нисшият ум толкова много се слива с животинската смъртна природа на човека, че когато той умре, висшият Аз е безсилен в своя стремеж да се отдръпне в себе си, да привлече със себе си и тази своя част, и освен това губи опита на цяло едно въплъщение, както и това, което то е вложило в началото на раждането като *личност*. Откъснатата *личност* може да продължи самостоятелното си съществуване не само в астралния, но и във физическия свят и съвсем не преносно се именува „бездушен човек“. Може би известните в историята звероподобни хора, които дори са заемали много високо обществено положение, да са примери за подобно печално явление.

¹ Така поне знаем, че се нарича на български този вид вампир. В българските приказки се срещат персонажи, при които се разпознават по рана, нанесена от животно, чиято форма те са взели. Слушал съм отдавна и съжалявам, че съм забравил подробности, че при приемането на някоя животинска форма такива магьосници пренасят по мистериозен начин пръстени и обеци, тъй че по животно, което причинява пакости, са виждани човешки украшения.

малко по-друга карма и наистина би трябвало да се причисли към живите обитатели на астралния свят, тъй като е човек, станал върколак още приживе. Наличието на върколак винаги предполага известно познаване на магическо знание — достатъчно поне да помогне на човека да напусне съзнателно физическото си тяло.

Когато някой жесток звяр в човешки облик направи това, астралното му тяло може при определени условия да бъде взето от други астрални същества и да бъде материализирано, но не в човешка форма, а в тази на някое диво животно — обикновено вълк. В тази форма човекът се носи из околността и убива други животни и дори хора. Така той задоволява не само собствената си жажда за кръв, но и стръвта на съществата, които са го завладяли.

В този случай, както и при всички обикновени материализации, всяка рана, нанесена на животинска форма, благодарение на особения принцип за предаване при досег, ще се възпроизведе върху човешката физическа форма. След смъртта на физическото тяло астралът (който навярно ще продължава да се явява под същата форма) ще бъде по-малко уязвим, но същевременно и по-малко опасен, защото докато не намери подходящ медиум, той няма да може да се материализира напълно. В такива случаи духът заема голяма част от материята на ефирния двойник, а също и малка част

Сигурен съм, че мнозина читатели са слушали разкази за вампири, ако не и за върколаци. Аз самият имах възможност да чуя от една бабичка за един случай, който тя самата бе видяла като момиче на 14—15 години. То било в Горна Оряховица, още в турско време. Още приживе хората казвали за един крайно развален турчин, че ще се „увампирия“. Наистина след смъртта му на много места взели да се случват тропания, блъскания, а дори караници и сбивания, които завършвали с проливане на кръв. Старейшините на града решили, че това трябва да е работа на вампир, и пратили за един *джинджия* — турчин от Ломско — да дойде. Думата *джинджия* излиза от *джин* (араб.) — дух. Той дохожда и с една християнска икона и някакви тайни шептения тичал по полето, а вампирът бягал от него, докато го накарал да се прибере в гроба си. Там иконата паднала от ръцете на джинджията и се захлупила с образа надолу. Разкопали гроба и намерили тялото на оня турчин цяло и кървено, имало кръв и по земята. Вземат тогава един остър кол и го забиват през гърдите на трупа в земята под него, щото всичката кръв да се изтече по кола в земята. Оттогава странните явления престанали.

от газообразните и течни съставки на физическото тяло, както при случая с някои материализации по сеансите. В двата случая това флуидно тяло може да странствува много по-далече от физическото, което съдържа поне малко ефирна материя.

В днешно време е модно да се подиграваме с т. нар. глупави суеверия на невежите селяни. Но както в горните случаи, тъй и в много други, след старателни изследвания окултните изследователи констатираат, че спотаени и забравени природни истини се крият под това, което на пръв поглед може да изглежда глупост. И окултистът се научава да внимава както при отхвърлянето, така и при приемането на народните предания. Желаящите да изследват астралния свят не трябва да се боят от срещите с тези твърде неприятни същества, защото, както вече се спомена, те са крайно редки явления и с течение на времето броят им още повече ще намалява. Във всеки един от случаите съответната изява не отива много далече от физическото тяло, което може лесно да се обясни като се има предвид тяхната крайно материална природа.

и) Черният магьосник и неговият ученик. Това лице отговаря, в другия край на стълбата, на нашия втори клас заминали зад гроба същества — ученикът, чакан въплъщение — но в този случай, вместо да получи разрешение да тръгне по необикновен път на развитие, човекът се противопоставя на естествения ход на еволюцията като се държи в астралния живот чрез изкуството на магията — понякога от най-ужасен характер.

Лесно би било този клас да се раздробява на разни подразделения — в зависимост от целите, методите и дълготрайността им — но тъй като те съвсем не са приятна тема за изучаване, а и всичко нужно за окултния ученик е да знае как да ги избягва, то навярно ще бъде по-интересно да минем към разискването на друга част от нашия предмет. Можем да споменем само това, че всяко подобно същество, което така продължава в астралния свят живота си отвъд естествените му граници, непременно прави това за сметка на другия, чийто живот изсмуква по един или друг начин.

НЕЧОВЕШКИ

Очевидно е дори за повърхностния наблюдател, че много от нещата в природата, които засягат най-вече нашия живот, не са дадени непременно за наше удобство или за нашето трайно добро. Но все пак, било е неизбежно за човешката раса, поне в младостта си, да си въобрази, че този свят и всичко съдържащо се в него съществува заради нея, за нейно добро и полза. Досега отдавна трябваше да сме надраснали тази детска заблуда и да сме намерили истинското си място в природата, както и съответните за това място задължения.

Че мнозинството от нас не са постигнали още това, се вижда от всекидневното ни поведение, особено от крайно престъпната жестокост, която проявяваме към животните под формата на лов — жестокост на една маса от хора иначе смятащи себе си за високо цивилизовани. Дори неопитът в свещената окултна наука знае, че целият живот е свещен, и че без всеобщо състрадание към всичко живо няма истински прогрес. Като напредва в изследванията си той открива колко сложна е еволюцията и колко относително малко е мястото, заемано от човечеството в икономиката на природата.

За него става ясно, че също както земята, въздухът и водата поддържат безбройни форми на живот, които, макар и невидими с просто око, стават видими за микроскопа, така и висшите светове, свързани с нашата земя, имат едно също толкова гъсто население, за чието съществуване ние обикновено нищо не знаем. С разширението на личното си знание ученикът става все по-сигурен, че по този или по друг начин природата използва всяка възможност за еволюция, и ако някъде ни се струва, че има напразно пилеене на енергия или пък пропуснати възможности, то навярно таква неща няма — просто ние сме слепи, и не можем да видим истината.

За да се опишат нечовешките обитатели на астралния свят, ще бъде най-добре ако оставим незасегнати ранните форми на всемирния живот, който еволюира по трудно познат за нас начин — а именно, чрез по-

следователно въплъщаване в атоми, молекули и клетки; защото започнем ли с най-ниското от елементарните царства, ние ще трябва да групираме под това общо название един огромен брой жители на астралния свят, които после ще споменем съвсем бегло, тъй като всеки опит за подробно описание на тези същества би превърнал това ръководство в енциклопедия.

Най-добрият метод за класифициране на нечовешките същества е разделянето им на четири подгрупи, като се има предвид, че всяка от подгрупите ще обхваща не просто едно сравнително малко подразделение, а цяло едно огромно природно царство, широко и разнообразно поне толкова, колкото са животинското и растителното. Някои от тези подгрупи стоят значително по-надолу от човечеството, някои са му равни, а други стоят много по-горе от нас по доброта и сила. Едни принадлежат към нашата еволюционна система, т. е. те или са били или ще бъдат занаятчиите хора като нас, други пък вървят по съвсем различни пътища на развитие.

Преди да минем към разглеждането им, за да се избегне възможната непълнота е необходимо да отбележа, че съм направил две ограничения в темата. Първо, аз не споменавам нищо за явяванията понякога на твърде високи Адепти от други планети на слънчевата система, и даже на още по-извисени посетители от още по-огромна — далечина, тъй като тези неща не би следвало да влизат в съчинение за всеобщо четене. Освен това на практика е невероятно, макар на теория да е възможно, че такива извисени Същества ще имат нужда да се въплъщават в свят, тъй долен като астралния. Ако по някоя причина те поискат да сторят това, то тялото, което ще употребят, ще бъде временно образувано от материята на полето, също както е в случая с Нирманиканте.

Второ, съвсем вън от четирите подгрупи, на които разделяме нашия предмет — и съвсем без връзка с тях — има други две велики еволюции, които в днешно време заедно с човечеството си служат с тази планета за своето движение и развитие. Но за тях е забранено да се дават каквито и да е подробности в днешния етап на еволюцията, тъй като при обикновени условия нито тези двете трябва да знаят за съществуването на чове-

ка, нито той за тях. Ако човек понякога влиза в съприкосновение с тях, това най-вероятно става във физическия свят, тъй като връзката им с нашия астрален свят е твърде слаба. Но те понякога се явяват с помощта на един магически акт, който за щастие само малцина от най-напредналите магьосници знаят как се извършва. Това обаче се е случвало веднъж и може да се случи пак, и затова трябваше тук да се спомене.

а) Елементалната есенция принадлежаща към нашата собствена еволюция. Също както названието „елементал“ беше употребявано безразборно от разни писачи за означение на някои от задгробните състояния на човека, така и думата „елементал“ е била употребявана в различни времена за означение на известните или на всички нечовешки духове, от най-възвишените измежду Сияйните (Девите) до всички видове природни духове, дори до безформената есенция в царството, стоящо под минералното. Това объркване на понятията довежда до там, че когато човек прочете няколко съчинения по предмета, се оплита съвсем. За целта на настоящото съчинение нека се разбере, че елементалната есенция е просто име, давано на монадната есенция в един определен етап от нейната еволюция. Монадната есенция пък може да се определи като материя, одухотворена от божествената енергия.

Всички сме запознати с идеята, че преди тази одухотворена материя да стигне етапа на индивидуализацията, когато тя ще присъства в човешка форма, тя минава подред през шест долни фази на еволюцията — животинско, растително, минерално и три елементални царства. Когато действа през тези етапи, монадната есенция се нарича животинска, растителна и минерална монада — макар това название да е явно неточно, тъй като много преди идването в кое да е от тези царства монадите вече са били повече от една. Названието (*колективна животинска и пр.* монада) обаче беше употребявано за да напомни идеята, че макар диференциацията в монадната есенция да е започнала много по-рано, индивидуализирането ѝ още не е било пълно.

Когато монадната есенция действа в трите елементални царства, които предшестват минералното, тогава тя се нарича „елементална есенция“. Но преди да мо-

же да се разбере природата ѝ и начина, по който се проявява, трябва да се схване по какъв точно принцип духът се облича в материята при слизането си надолу.

Работата стои така. Когато духът, обитавайки даден свят (няма значение кой — да го наречем свят № 1), поиска да слезе един свят по-надолу (да го наречем свят № 2), той трябва да се облече в материята на този втори свят — т. е. трябва да привлече и натрупа около себе си материя от него. Също така, когато продължи слизането си до свят № 3, за да се прояви в него, той трябва да привлече около себе си и материя от този свят, и тогава ще получим един атом, чието тяло или външна обвивка се състои от материята на свят № 3. Силата, която действа в тази материя — нейната душа, така да се каже — няма да е само духът в състоянието, в което той се намира в свят № 1, но ще бъде същата божествена сила, плюс обвивката от материя на свят № 2. Когато слезе още по-надолу до свят № 4, атомът става още по-сложен, защото тогава тялото му е от материя № 4 и е оживено от духа, който е вече два пъти обвит в материя — материята от световите № 2 и 3.

Тъй като този процес се повтаря във всяка област на всеки свят от слънчевата система, то когато първичната сила достигне нашия физически свят, тя бива тъй много омотана в материя, че хората съвсем естествено престават да я считат за дух.

Сега да си представим, че монадната есенция е докарала този процес на обвиване в материя до атомното подполе на умствения свят, и че вместо да минава през разните подразделения на този свят тя слиза направо в атомното подполе на астралния свят, където одухотворява или събира около себе си едно тяло от атомна астрална материя; такава една комбинация ще бъде елементалната есенция на астралния свят, принадлежаща към третото от трите елементални царства — това, което непосредствено предшества минералното. В своите 2400 диференциации в астралния свят тя привлича към себе си много и разнообразни комбинации от материята в няколкото ѝ подразделения. Но те са все пак временни, и тя остава в същността си едно царство, чиято характеристика е монадната есенция, достигнала само до атомното равнище на умствения

свят, но проявена чрез атомната материя на астралния свят.

Двете по-висши елементални царства съществуват и функционират съответно върху горното и долното подразделения на умствения свят, но засега ние няма да се занимаваме с тях.

Да се говори, както ние често правим, за един отделен елементал така свързан с групата, която сега разглеждаме, е погрешно, защото, строго казано, такова нещо няма. Това, което намираме, е една обширна маса от елементална есенция, твърде чувствителна и за най-слаби човешки мисли, откликваща с невъобразима деликатност, за безкрайно малка част от секундата, на всяко трептене, задействано дори от едно съвсем несъзнателно упражнение на човешката воля или желание.

Но от момента, когато под влиянието на такава мисъл или усилие на волята тази есенция вземе формата на жива сила — и се превърне в нещо, което с право може да се нарече един *отделен* елементал, — тя изведнъж престава да принадлежи към току-що описаната категория и става същество от изкуствения клас. Дори тогава обособеното съществуване на този елементал е съвсем непостоянно, и щом се изразходва импулсът, който му е дал живот (мисълта или волята), есенцията се връща назад в еднородната маса на това особено подразделение, от което е излязла.

Неносилен би бил опитът да се изредят тези подразделения, и наистина, дори ако бихме ги наредили в списък, те щяха да бъдат непонятни за друг, освен за изследователите на окулта, който може да ги извиква пред себе си и да ги сравнява. Все пак известна представа за тази класификация можем да имаме и без кой знае какво усилие.

Първо иде широкото подразделение, което е дало на елементалите името им — класифициране според рода материя, на която елементалната есенция дава живот. Тук, както обикновено, се проявява седмория характер на нашата еволюция, защото точно седем са главните групи, отнесени към седемте състояния на физическата материя — земя, вода, въздух и огън, или да ги преведем от средновековния им символизъм в

модерен точен израз — твърдо, течно, газообразно и четири ефирни състояния.

Отдавна ни е станало привычка да съжаляваме и презираме „невежеството“ на химиците от средните векове, защото дават названието „елементи“ на веществата, които модерната химия е открила, че са сложни; но като говорим така лекомислено за тях, ние проявяваме голяма несправедливост, понеже знанието им по тези въпроси е било наистина по-широко от нашето. Те може и да не са нареждали в каталог всички вещества, които ние сега наричаме елементи, но сигурно са нямали предвид да влагат в названието същия смисъл, тъй като окултните им изследвания са показвали, че в техния смисъл на думата съществува само един елемент¹, от който всички елементи и всички форми на материя са само видоизменения — една истина, която някои от днешните най-големи химици започват да допускат.

Истината е, че в това отношение нашите осмивани прародители са стигали в своя анализ няколко крачки по-дълбоко от нас. Те са били в състояние да наблюдават ефира и да схващат необходимостта му за теориите си, а съвременната наука едва се досеща за него. Знаели са, че той се състои от физическа материя, която се намира в четири съвсем различни едно от друго състояния над газообразното — а този факт още не е открит от съвременната наука. Знаели са, че всички физически предмети се състоят от материя в едно или друго от тези седем състояния, и че в състава на всяко органично тяло влизат в по-голяма или по-малка пропорция всичките седем: оттам и техните „огнени“ и „водни“ влаги (humours) или „елементи“, които ни се виждат така странни. Очевидно е, че са употребявали последната дума само като синоним на „съставна част“, без ни най-малко да са мислели за вещество, което не може да се разпада по-нататък. Знаели са също, че всеки от тези видове материя служи като основа за проява на един огромен клас развиваща се монадна есенция и затова са нарекли есенцията „елементална“.

¹ И той е основният физически атом, от който всички химически елементи са само комбинации. Виж брошурата *Окултна химия*, Б. пр.

Трябва да разберем, че във всяка частица от твърдата материя — докогато тя запазва това си състояние — обитава, според фигуративната терминология на средновековните учени, един земен елементал, т. е. известно количество жива елементална есенция, съответстваща на частицата. Във всяка частица материя в течно, газообразно и ефирно състояние обитават съответно водни, газообразни и ефирни „елементали“. Трябва да се отбележи, че това първо широко подразделение на елементалното царство е, тъй да се каже, хоризонтално — това ще рече, че съответните му раздели са като стъпала на стълба, където всяко стъпало е по-малко материално от това под него и същевременно води нагоре към първото чрез почти незабележими степени. Лесно е да се разбере, че всеки от тези раздели се състои от други седем хоризонтални подразделения, които виждаме в многото степени на гъстота при твърдите, течните и газообразните природни тела.

Има обаче и нещо, което може да се нарече отвесно деление, и то е някак по-трудно за разбиране, особено поради съдържаността на окултистите по отношение на някои от фактите, които могат да се разкрият при едно по-пълно очертане на тази тема. Най-ясно темата, или това, което се знае по нея, може да се изложи като се каже, че всеки от хоризонталните класове и подкласове съдържа седем съвършено различни типове елементали, разликата между които този път не е по степен на материалност, а най-вече по характер и сродство.

Всеки от тези типове така въздейства върху другите, че макар да им е невъзможно да си сменят есенциите, във всеки от тях се забелязват седем подтипа, които се различават съобразно влиянията върху тях. Оттук ясно се вижда, че това отвесно деление напълно се различава по характер от хоризонталното, а именно, че то е много по-постоянно и базисно; защото когато в течението на своята еволюция елементалното царство минава с една почти безкрайна бавност през различните си хоризонтални класове и подкласове и по този начин им принадлежи подред (а не едновременно), не е така по отношение на типовете и подтипите, които през цялото време остават непроменени.¹

¹ Може би за ясност няма да бъде излишна следната таблица:

ФИЗИЧЕСКИ СВЯТ

СЪСТОЯНИЕ НА МАТЕРИЯТА	ОСНОВНИ ТИПОВЕ ЕЛЕМЕНТАЛНА ЕСЕНЦИЯ
1.	АТОМНО
2.	ЕФИРНО
3.	ЕФИРНО
4.	ЕФИРНО
5.	ВЪЗДУШНО
6.	ТЕЧНО
7.	ТВЪРДО

Има една точка, която никога не трябва да се изпуска, когато правим опит да разберем тази елементална есенция, и тя е че еволюцията на последната става, така да се каже, по надолната крива на дъгата, с една дума, тя прогресира към пълно заравняване в материята, което става в минералното царство, вместо да отива в посока *надалече* от материята, какъвто е случая с повечето еволюции, които са ни известни. Така за елементалната есенция прогрес значи слизване в материята вместо възход към висшите полета. По тази причина за неупражненото око тя се открива именно в тази страна, обърната за нас форма.

Докато ученикът не държи това постоянно и ясно в ума си, него често ще го изненадват заблуждаващи аномалии.

Въпреки многото подразделения, някои особености принадлежат еднакво на всички видоизменения на тази странна жива есенция; но и те се различават толкова много от всичко, което ние познаваме тук долу

във физическия свят, че е неимоверно трудно да ги разтълкуваме на хора, неспособни да ги видят в действие.

И тъй, когато произволна част от тази есенция остава за няколко мига съвсем свободна от каквото и да е външно влияние (едно условие на практика невъзможно), тя е абсолютно без никаква форма, макар да трепти все пак бързо и непрекъснато. Но при най-малкото раздвижване, причинено от някой минаващ мислопоток, тя изпада в един хаос от неспирни и вечно променливи фигури, които се образуват, мятат се насам-натам и изчезват с бързината на мехурчета по повърхността на кипяща вода.

Тези мимолетни форми, макар да са на живи същества от някой вид, човешки и други, свидетелстват за съществуването на отделни същества в есенцията горедолу толкова, колкото правят това еднакво променливите и крайно много на брой вълни, явяващи се за миг само върху първоначално спокойната повърхност на езеро при ненадейна буря. Те са като отражения от огромния склад на астралната светлина, но освен това носят обикновено отпечатъка на мислопотока, който ги е вкарал в съществуване; почти винаги те се явяват в една форма или ужасяваща, или враждебна за човека.

Естествено възниква въпросът: чий ум действа при избора на дадена фигура? Ние тук не говорим за силните и дълголетни изкуствени елементи, създадени от силна, насочена мисъл, а просто за резултата, произведен от струите на полусъзнателни, неволни мисли, каквито мнозинството от хората позволяват свободно да текат из мозъците им. Следователно, умът очевидно не идва от мислещия; разбира се, ние не можем да отдадем това и на самата есенция, която принадлежи към едно царство, стоящо по-далече от индивидуализиране дори от минерала.

Все пак есенцията приглеждава една чудесна приспособимост, която често сякаш заприличва на умствена дарба, и навярно тъкмо тази особеност е причината елементалите да бъдат описани в една от ранните ми книги като „полуинтелигентни творения на астралната светлина“. Ние ще намерим по-пълни доказателства за тази сила когато започнем да разглеждаме класа на изкуствените обитатели. Когато четем за някой до-

бър или зъл елементал, винаги под това име следва да разбираме или изкуствено същество, или някой от многото природни духове, тъй като спрямо елементалните царства не могат всъщност да се приложат категориите *добър* и *зъл*.

Има обаче една тенденция, която прониква всичките подразделения на елементалната есенция и която цели единствено това да ги направи по-скоро враждебни отколкото приятелски разположени към човека. Неофитът знае това, защото в повечето случаи най-първото му впечатление от астралния свят са пълчищата от менливи миражи, които със застрашителен вид се нахвърлят върху него, но винаги отстъпват и изчезват пред спокойния поглед. Именно на тази случайна тенденция трябва да се отдадат споменатите по-горе усещания на страх и погнуса. Средновековните писатели ни казват, че човек дължи това пак само на себе си. В Златния век, преди днешното паднало време, хората били по-малко егоисти, и тогава „елементалите“ били приятелски настроени към тях; но днес те не са, защото хората са равнодушни и нямат съчувствие към другите живи същества.

От невероятната чувствителност, с която есенцията реагира и на най-слабото действие на ума или на желанието, много ясно се вижда, че елементалното царство до голяма степен дължи характера си на колективната мисъл на човечеството. Всеки, който поне малко се замисли за това, колко трудно е да наречем „извисена“ колективната мисъл на човечеството в днешно време, няма причина да се чуди защо ние жънем това, което сме сели и защо тази есенция, която няма способност да разбира, а само сляпо приема и отразява каквото ѝ бъде пратено, най-често проявява неприятелско отношение към нас.

Не може да има никакво съмнение, че в идните раси и кръгове, когато човечеството като цяло ще се издигне към по-висок морал, елементалното царство ще се повлияе от променената мисъл, и то няма да е вече неприятелски настроено към човека, а ще се превърне в приятел и помагач, каквито ще бъдат спрямо нас и животните, според твърдението на тези, които знаят. Каквото и да е било миналото, ние можем, очевидно, да се надяваме на „златния век“ в бъдещето са-

мо ако стигнем до едно състояние, когато мнозинството от хората ще бъдат благородни и безкористни. Тогава природните сили ще ни съдействат доброволно и безкористно.

Фактът, че ние можем тъй бързо и лесно да влияем върху елементалните царства, ни показва, че имаме отговорност към тях за начина, по който използваме това си влияние. Наистина, когато изучаваме условията, при които те съществуват, ни става ясно, че влиянието, упражнявано върху тях от мислите и желанията на всички разумни същества, споделящи един и същ свят с тях, трябва да е било взето под внимание когато се е изработвал планът на нашата система — именно като фактор в тяхната еволюция.

Въпреки това, на което постоянно учат всички велики религии, огромното мнозинство от хората не обръща никакво внимание на своята отговорност в рамките на умствения свят. Ако един човек има основания да се похвали, че думите и делата му са безвредни за хората, той си въобразява, че вече е направил всичко, което се изисква от него, като забравя, че може с години да е упражнявал лошо влияние върху умовете на хората около себе си, а с ниското си настроение да е изпълвал околното пространство с неприятни твари. Една още по-сериозна страна на този въпрос ще излезе наяве като започнем да разглеждаме изкуствените елементали. По отношение на елементалната есенция е достатъчно да кажем, че несъмнено имаме силата да ускорим или отложим нейната еволюция в съответствие с влиянието, което съзнателно или несъзнателно упражняваме върху нея.

Трудно би било да се опитваме в едно съчинение да обясним различните начини, по които могат да се използват силите на множеството видове елементална есенция — нека ги използва този, който се е учил как да прави това. Повечето от магическите ритуали зависят почти изцяло от това използване, било направо чрез волята на магьосника или пък чрез някое астрално същество, извикано от него за тази цел.

С нейна помощ се предизвикват почти всички физически явления по време на сеансите. В повечето случаи те съдействат и за хвърлянето на камъни или дрънкането на звънци в някоя къщи, което се получава

било поради несполучливите опити на някой привързан към земята покойник да привлече нечие внимание, било вследствие игривите закачки на някой нисш природен дух, принадлежащ към нисшия трети клас. Но „елементалът“ не трябва никога да се счита за първодвигател; той е само скрита сила, която се нуждае от външна намеса, за да бъде приведена в движение.

Може да се отбележи, че макар всичките видове есенция да имат способността да отразяват, образите на астралната светлина, едни от тях, възприемат въздействията с много по-голяма готовност отколкото други — имат, така да се каже, свои любими форми, в които естествено се пренареждат при раздвижването, освен ако бъдат насилно принудени да влязат в някоя друга форма. Подобни форми са по-малко мимолетни от обикновените.

Преди да напуснем този дял от нашата тема, ще бъде добре да предпазим ученика-теософ от заблудеността, в което изпадат някои, неуспели да схванат разликата между току-що разгледаната от нас елементална есенция и монадната есенция, действаща в минералното царство. Трябва да помним, че в един етап от своята еволюция по пътя към човечеството, монадната есенция се проявява в елементалното царство, а през друг по-късен етап — в минералното. Но фактът, че две отделни монадни есенции в различни етапи от еволюцията си са едновременно в проява, и че едната проява (земния елементал) заема едно и също пространство с другата и обитава съвместно с нея (напр., в някоя скала), този факт по никой начин не речеи на еволюцията и на двете, нито пък предполага някакво взаимоотношение между тях. Скалата е изпълнена и със своята собствена прана (вездесъщия жизнен принцип), но и тя е нещо съвсем отделно от двете гореспоменати есенции.

б) Астралните тела на животните. Този клас е твърде обширен, но не заема някакво особено положение в астралния свят, тъй като тези същества обикновено стоят тук сравнително кратко време. Огромното мнозинство от животните не са достигнали още до постоянна индивидуалност, и когато някое от тях умре, проявилата се чрез него монадна есенция се връща обрат-

но в общата маса на монадната есенция, откъдето е била взета, внасяйки със себе си целния опит, който е придобила през време на живота. Обаче това не става изведнъж; астралното тяло на животното се пренарежда също както и на човека, и животното прекарва в астралния свят истински живот, чиято продължителност, макар да не е голяма, варира според степента на разум, достигната от животното. В повечето случаи то остава в щастливо сънно състояние.

Сравнително малко домашни животни, достигнали индивидуалност, и следователно няма вече да се прераждат като животни на тази планета, имат много подълъг и много по-буден живот в астралния свят от своите по-малко напреднали събратя. В края на този живот те изпадат в състояние, което продължава гвърде значително време. Интересно подразделение от този клас съставят астралните тела на човекоподобните маймуни, споменати в „Тайното учение“, които са вече индивидуализирани и ще бъдат готови да приемат човешко въплъщение в следващия кръг, а някои от тях може би още по-скоро.

в) Природните духове. Толкова много и толкова разнообразни са подразделенията на този клас, щото за да ги изредим и опишем по-пълно, би трябвало да посветим специално съчинение¹. Те обаче имат някои общи характерни черти, и тук ще бъде достатъчно да дадем само известна представа за тях.

Преди всичко трябва да разберем, че същества като тези се различават основно от всичко, което досега сме разглеждали. Макар и да е правилно да се класифицират елементалната есенция и животинските астрални тела като нечовешки, монадната есенция, която се проявява чрез тях, след изтичането на нужното време, ще се развие в едно бъдещо човечество, такова, каквото е днешното. Ако ние бяхме способни да виждаме назад през безчетните векове на собствената ни еволюция отминалите световни периоди, щяхме да видим, че това, което сме днес, е минало някога по своя нагорен път през подобни етапи.

¹ Това отчасти е вече направено от същия автор в книгата му „Скритата страна на вещата. — Б. пр.

Случаят с природните духове не е такъв: те нито са били, нито ще бъдат някога човечество, каквото сме ние. Пътят им на развитие е съвсем различен и нашата едничка връзка с тях се състои във временното заемане на една и съща планета. Разбира се, щом сме съседни за дадено време, ние дължим един другиму съседска учтивост, когато се случи да се срещнем, но нашите пътища на развитие се различават тъй много, че можем твърде малко да си съдействаме за каквото и да било.

Много автори слагат тези духове сред елементалите. И наистина те са елементалите (или може би, да кажем по-точно животните) на една по-висша еволюция. Макар да са много по-развити от нашата елементална есенция, те все пак имат общи черти с нея: напр., също са разделени на седем големи класа, обитаващи респективно същите седем състояния на материята, за които вече споменахме, като проникнати от съответните видове есенция. Да вземем тези, които най-добре можем да разберем: духовете на земята, водата, въздуха и огъня (ефира). Това са разумни астрални същества, обитаващи и действащи във всяка от тези стихии.

Може да се попита как е възможно за едно същество да обитава твърдата среда на някоя скала или утробата на земята. Отговорът е, че понеже природните духове имат тела от астрална материя, то материята на скалата не представлява никакво препятствие за движенията или зрението им, и че физическата материя, в своето твърдо състояние, е техния естествен елемент — единствения, с който са свикнали и в който се чувстват у дома си. Същото е вярно и за онези, които живеят във водата, въздуха и ефира.

В средновековната литература тези природни духове често се наричат гноми, водни ундини, въздушни силфи и ефирни саламандри. На популярен език те са известни под много имена — фен, пикси, елфи, брауни, пери, джинове, тролли, сатири, фавни, коболди, импи, таласъми и пр. — някои от тези названия са прилагани само към един вид, други — безразборно към всички.

Техните форми са много и разнообразни, но най-често заеманата от тях е човешката, макар и някак умалена. Също като почти всички обитатели на астралния свят те могат да се явяват под каквато си искат

форма, но несъмнено си имат и своя собствена или още по-точно, своя любима форма, която носят в случай че не се налага приемането на някоя друга. При обикновени условия те не са видими за физическото око, но имат силата да се материализират когато искат, и тогава могат да бъдат видяни.

Тези същества се подразделят на много видове, в които отделните индивиди се различават по интелект и настроение също като хората. Преобладаващото мнозинство предпочита съвсем да избягва човека. Човешките навици и човешките излъчвания са им противни, а непрекъснатото блъскане на астрални струи, предизвиквани от тревожните и зли човешки желания, ги тормозят. От друга страна пък има случай, когато природни духове са влизали в приятелски връзки с хора и са им оказвали такава помощ, каквато им е била по силите, както е в добре известните шотландски истории за феите брауни или при огнените феи, споменати в спиритистката литература.

Това дружелюбно настроение е все пак рядко и в повечето случаи феите показват при среща с човека или равнодушие, или отвращение, или пък намират сатанинска наслада в това да го лъжат и да си играят с него като с дете. Много истории, изтъкващи тази интересна черта, се разказват между селяните по всички уединени места. Всеки, който е посещавал спиритически сеанси, е запомнил случаи на игри — на глупави, макар и невинни шеги, — които винаги говорят за присъствието на някон от тези по-нисши видове природни духове.

В тези игри много им помага онази тяхна чудесна сила, с която успяват да хвърлят в заблуда податливите на влиянието им хора. Такива жертви за известно време виждат и чуват само това, което им внушават феите, също както хипнотизираният субект вижда, слуша, чувства и вярва само в това, което хипнотизаторът му внушава. Природните духове, обаче, нямат хипнотизаторската сила да командват човешката воля, освен в случаите със съвсем слабоумни хора или с такива, които се оставят да изпаднат в състояние на безпомощен ужас, с временно парализирана воля. Те могат най-много да заблудят сетивата, но пък владеят до съвършенство това изкуство и има случаи, когато

са хвърляли в заблуда едновременно цяла група от хора. Индийските факири извършват чудесата си само благодарение на природните духове, които им помагат с тази своя сила на внушение — цялата публика бива хипнотизирана и си въобразява, че вижда и чува серия от явления, които всъщност не стават.

Бихме могли да считаме природните духове за един вид астрално човечество, ако не беше фактът, че ни един от тях — дори между най-висшите — не притежава постоянна прераждаща се индивидуалност. Вижда се, следователно, че тяхната еволюция се различава от нашата в това отношение, че те развиват по-голяма част от своя интелект преди да достигнат пълно индивидуализиране, но за изминатите от тях етапи и за тези, които им предстоят, на нас ни е отредено да знаем съвсем малко.

Дължината на живота у разните природни духове варира много: у някои е много по-къса, а у други много по-дълга от човешката. Ние стоим така далече от един примерен живот като техния, че ни е невъзможно да разберем много от неговите условия; но като цяло той е живот прост, весел, безотговорен, много прилича на живота на група щастливи деца в изключително благоприятна физическа среда.

Игриви и шеговити, те рядко биват злобни, освен когато бъдат предизвикани от неприятна намеса. Като цяло, те изпитват към човека едно общо чувство на недоверие и проявяват недоволство при първата проява на неофита в астралния свят, така че последният се запознава с тях обикновено когато са възприели неприятни или застрашителни форми. Ако обаче той не покаже, че се бои от заплахите им, те скоро го приемат като неизбежно зло и престават по-нататък да му обръщат внимание. След време някои от тях могат да се сприятелят с него и да проявяват удоволствие при срещата.

Някои от многото подразделения на тези класове изразяват нетолкова детски характер и се носят с известно достойнство. Към този клас принадлежат съществата, почитани някога като горски и селски богове. Те са чувствителни към похвали и почит, радват им се и са недвусмислено готови да извършат в отплата някоя малка услуга на своите поклонници. Селският

бог понякога се случва да е изкуствено същество, но този клас ще бъде разгледан на съответното му място.

Адептът знае как да използва услугите на природните духове, но обиновеният магьосник си издейства помощта им само с инвокация или с евокация — т. е. като измолва помощта им с молби и подаръци или като се старее да приведе в движение сили, които да им наложат послушание. И двата метода са извънредно нежелателни, а последният освен това е и крайно опасен, тъй като чрез него магьосникът си спечелва неприятелството на духовете, което може да бъде съдбоносно за него. Излишно е да се казва, че на човек, който изучава окултизма при един достоен учител, никога няма да бъде позволено да направи подобно нещо.

г) Сияйните (Девите). Най-висшето еволюционно ниво, свързано с тази земя, доколкото се простират нашите знания, е това на съществата, които индусите наричат *деви*, и които другите религии назовават ангели, синове Божии и пр. Те могат да се считат и за царство, което стои по-горе от човечеството по същия начин, както човечеството идва след и над животинското царство, но само с тази важна разлика, че докато животното няма възможност за еволюция през други царства освен човешкото, човекът, когато достигне известно високо равнище, намира открити пред себе си няколко пътя на развитие, от които тази велика еволюция на Сияйните е само един възможен избор.

В сравнение с възвишеното себеотрицание на Нирманикаите, избирането на този еволюционен път (през ангелското царство) понякога се определя в книгите като „изкушението на човека да стане бог“, но от тази формулировка не бива да се прави заключение, че се хвърля укор върху човека, който прави този избор. Избраният в този случай път не е най-късият, но е високоблагороден, и ако развитата интуиция на човека му показва точно него, то той навярно отговаря най-добре на способностите му. Никога не трябва да забравяме, че в духовния, както и във физическия напредък, не всички могат да понесат трудността на най-стръмния път. За мнозина само по-равните пътища са възможни, и ние щяхме да бъдем недостойни последователи на Великите учители, ако допуснем нече-

жеството да ни подшушне дори най-слабата мисъл за укор към тези, чийто избор се различава от нашия.

Колкото и да разчитаме на бъдещето, за нас е невъзможно в този етап от развитието си да кажем какво ще можем да вършим когато, след много преораждания и търпеливи усилия, придобием правото сами да избираме бъдещето си. И наистина, даже тези, които се поддават „на изкушението да станат богове“, имат една достатъчно светла кариера пред себе си, както ще видим след малко. За да се избегне неправилното разбиране, трябва да се прибави в скоби, че има един друг, съвсем лош смисъл, влаган в израза „да станеш бог“, но точно в тази форма това не може да бъде *изкушение* за напредналия в развитието човек и каквото и да е то, пак е съвсем далече от разглежданя тук въпрос.

В източната литература под думата „дева“ често се разбира почти всеки вид нечовешко същество, като по този начин тя обхваща велики божества, природни духове, и изкуствени елементи. Тук обаче ние ще ограничим обхвата на названието само до великата еволюция, която сега разглеждаме.

Макар и привързани към тази земя, Сияйните в никакъв случай не са затворени в рамките ѝ, защото цялата наша сегашна верига от седем планети е за тях един от световите. Еволюцията им се извършва в една граматна система от седем вериги. Досега те са били рекрутирани главно от други човечества в слънчевата система, някои по-долни, други по-горни от нашето, тъй като от него само малцина са достигнали нивото, когато са в състояние да преминат в техните редове. Очевидно е, че някои от многобройните им раздели никога не са минавали по своя нагорен път през човечество подобно на нашето.

Невъзможно ни е в сегашния момент да разберем кой знае колко от техния живот, но е ясно, че задачата на тяхната еволюция е значително по-голяма от нашата. Това ще рече, че докато целта на нашата, човешката еволюция е да доведе към края на седмия кръг¹ предните редове на човечеството до една извест-

¹ Нашата еволюция става чрез седемкратно обикаляне на цялата верига от седем планети, съставляващи планетната ни система. Едно такова обикаляне се нарича в теософската литература *кръг*.

на степен на окултно развитие, целта в еволюцията на Сияйните е да доведе първите им редове за същия период от време до едно много по-извисено ниво. И у тях, както е у нас, освен обикновения, удобен път на бавен прогрес, има и един стръмен, но къс път към големи висоти за старателно работещите в сферата. Какви могат да бъдат у тях тия висоти е нещо, което не сме в състояние да разберем.

Във връзка с предмета на тази книга, трябва да споменем само най-долните редове в това царство. Трите най-долни (започвайки от последното) обикновено се именуват: Кама, Рупа и Арупа. Също както нашето обикновено тяло, тук най-долното възможно за нас — е физическото, тъй обикновеното тяло за един Камадева е астралното: това същество заема положението, което ще бъде заето от човечеството когато достигне планетата Е. Като живее обикновено в астрално тяло, сияйният може да го напуска и да отива в по-висши сфери — в умственото си тяло — също както можем да правим и ние в астралното си тяло. За да достигне обаче причинното си тяло, Сияйният трябва да направи също такова усилие, каквото трябва на човека за да достигне умственото си тяло.²

Седемте кръга съставляват един по-голям период, наречен по индийски *манвантара* — период от време, когато безсмъртните монади, които преди са еволюирали в по-низши царства, сега следват своя път на развитие в човешки форми, за да преминат подир това в следващата манвантара, в еволюция, по-горна от настоящата. Божествената частица, Монадата, за да достигне своето последно състояние, което е целта на нейното съществуване, става последователно монада на първите три елементални царства, подир това на минералното, растителното, животинското и човешкото царство, след което минава в следващите по-горни. За да прояви последователно всички свои вродени страни и така да стане все-съвършена в проява, както е в потенция, и по „подобие“ както е по „образ“, безсмъртната единица съзнание облича последователно всичките тези форми и преминава през съответни на формите условия, но по същина тя си остава все същата. — Б. пр.

² Колкото за именуваната планета Е, нека за пояснение дадем следната малка диаграма:

Умствен свят	АРУПА		
	РУПА	А	Ж
Астрален свят		Б	Е
Физически свят		В	Д
			Г

По същия начин обикновеното тяло на Рупадевата е умственото, тъй като неговото обиталище са четирите долни (или *рупа* — формени) подполета на този свят, а Арупадевите обитават трите висши (или *арупа*) подполета и имат като свое най-грубо тяло причинното. Но Рупадевата и Арупадевата се явяват в астралния свят толкова рядко колкото Камадевата във физическия, така че е нужно само да споменем за тях.

За най-долния ред — реда на Камадевите — би било голяма грешка да се мисли като за нещо безкрайно по-висше от нас, тъй като някои от тях са влезли в реда си от едно човечество в някои отношения стоящо по-назад от нашето. Общият им среден тип е много по-висок от нашия, тъй като всякакви активно и доброволно зло е отдавна изкоренено от редовете им. Но те се различават твърде много по вътрешното си разположение, и един истински благороден, безкористен и духовен човек може да се намира много по-напред по пътя на еволюцията отколкото някои от тях.

Тяхното внимание може да бъде привлечено чрез известни магически евокации, но единичката човешка воля, която може да командва тяхната, е тази на известен висок клас адепти. Факт е, че те на практика не съзнават нашето съществуване във физическия свят, но понякога се случва някой от тях да спре вниманието си върху определена човешка нужда, която събужда състраданието, и той може да окаже помощ също както някой от нас ще помогне на животно в нужда. Но те знаят много добре, че в настоящия етап каквато и да е намеса от тяхна страна в работите на човечеството може да донесе по-скоро вреда отколкото полза.

Това е разпределението и обозначението на седемте планети от нашата верига. Нашата земя е планетата Г. В е Марс, Д е Меркурий. Другите 4 не се виждат с физическо око. Б и Е са астрални, а пък А и Ж са в умствения свят.

Горните названия са санскритски. *Дева* в буквален превод значи „светещ“, „сияен“. *Кама* значи желание. Индусите наричат астралния свят Камалока (лока — място) и оттам Сияйните в този свят са Камадеви. Умственият свят се дели на две главни подразделения — Арупа и Рупа. *Рупа* значи форма. Частицата *а* е отрицание. Човекът в умственото си тяло, нисшата половина, има същата своя човешка форма — и затова мястото се казва *Рупа*, форма на половина. В причинното си тяло, във висшата половина на умствения свят, човек изгубва човешката си форма и затова областта се казва *Арупа* — безформена. — Б. пр.

Над Арупадевите има четири други големи редове, а над цялото царство на Девите се намират огромните пълчища Планетни Духове, обаче разглеждането на тези висши същества е въвн от предмета на едно съчинение, посветено на астралния свят.

Макар да не можем да твърдим, че принадлежат към някой от нашите класове, най-добре е тъкмо тук да споменем онези чудни и важни същества, които индусите наричат четирите *Девараджи*¹. Обаче, в това име думата *дева* не трябва да се взема въвн вложения по-рано смисъл, защото тези Царе не властват над царството на Девите, а над четирите елемента — земята, водата, въздуха и огъня — заедно с живеещите в тях природни духове и есенции. Каква е била еволюцията, през която те са минали за да достигнат до сегашната си висота на сила и мъдрост, не можем да кажем, освен, че сигурно не се е докосвала до нещо подобно на нашето човечество.

Често ги наричат Управители на Земята, или Ангели на четирите кардинални точки, а индийските книги ги наричат Чатур Махараджи,² давайки им имената Дхритараштра, Вирудхака, Вирупакша и Ваишравана. В същите книги техните елементални пълчища се наричат съответно гандхарви, кумбханди, наги, якши, четирите посоки на света им съответстват в следния ред — изток, юг, запад, север, а символичните им цветове са бялото, синьото, червеното и златното. Те са споменати в „Тайното учение“ като „крилати къмба и огнени колела“; в Библията Езекиил прави опит да ги опише и си служи за целта точно със същите думи. В символиката на всички религии се споменава по нещо за тях и те винаги са били високо почитани като покровители на човечеството.

Чрез тях се осъществява човешката карма тук на земята и по този начин те играят твърде важна роля в човешката съдба. Великите кармични божества на вселената (наречени в „Тайното учение“ *Липика*) измерват делата на всяка личност след като настъпи крайното разделение на принципите и при свършека на нейния астрален живот, и дават един вид калъци за

¹ Раджа значи цар. — Б. пр.

² Четири велики царя. — Б. пр.

ефирния двойник, съответен на кармата на човека, който да му послужи за предстоящия живот на земята. Намерението на Липика се осъществява правилно единствено чрез наредбите на Девараджите, защото елементите, от които трябва да се състави ефирният двойник, се намират под тяхна власт.

Тези са съществата, които през целия си живот бдят с цел да урівновесят промените, непрекъснато въвеждани в условията на живота от индивидуалната човешка воля и тази на хората около него, така че да не се допусне никаква несправедливост и кармата да се изработи правилно, ако не по един път, то по друг. Научно описание на тези чудесни същества намираме в „Тайното учение“. Те са способни да приемат човешка материална форма когато поискат, и има случаи, когато са правили това.

Всички висши природни духове и пълчища от изкуствени елементи действат като техни посредници във великото дело, в което те са ангажирани, но всичките конци са в техните ръце и цялата отговорност пада само върху тях. Рядко им се случва да се явят в астралния свят, но когато сторят това, те са може би най-забележителните негови човешки обитатели. За ученика окултист е лесно да се досети, че щом като големите класове на природните духове и на елементалната есенция са седем, то Девараджите също трябва да са седем, а не четири; но вън от кръга на посветените малко се знае и още по-малко се говори за горните три.

III ИЗКУСТВЕНИ.

Този е най-обширният клас астрални същества и в същото време най-важният за човека. Като негово собствено творение този клас е в твърде близки кармични връзки с човека и въздействието му върху човека е пряко и постоянно. Той е една безконечна и хаотична маса от полуразумни същества, които се различават помежду си така както се различават помежду си

хорските мисли, и следователно при тях е невъзможна никаква класификация и ред. Едничкото разделение, което може да се направи, е между изкуствените елементи, създавани несъзнателно от мнозинството хора по света и тези, направени от магьосници в пълно съзнание. Можем да отделим в трета група един твърде малък брой изкуствено създадени същества, които обаче не са елементи.

а) Елементи, образувани несъзнателно. Вече обяснихме, че заобикалящата ни елементална есенция е във всичките свои безбройни видоизменения особено чувствителна спрямо влиянията на човешката мисъл. Описахме и това как дори от най-случайната проста мисъл в есенцията се поражда вълнение, при което тя заема разнообразни форми. Сега ще разгледаме как есенцията реагира на влиянието на една определена мисъл или желание.

Упражненото влияние е от най-поразително естество. Мисълта пада върху пластичната есенция и мигновено я обръща в живо същество със своя форма — и това същество, веднъж образувано по такъв начин не остава под контрола на своя творец, а заживява отделен живот, чиято продължителност зависи от силата на мисълта или желанието, които са му дали живота. То трае до тогава, докато силата на мисълта го държи. Мислите на повечето хора са така леки и неопределени, че създадените от тях елементи траят само няколко кратки минути или няколко часа, но пък една често повтаряна мисъл или едно силно желание ще образува елементал, чието съществуване може да продължи и много дни.

Тъй като мислите на обикновения човек се въртят главно около него самия, създадените от него елементи остават да се носят наоколо, постоянно се стараят да предизвикат едно повторение на идеята, която самите те представляват, тъй като такива преповторения, вместо да образуват нови елементи, укрепват първите и им дават нов живот. Следователно когато човек често се спира върху дадено желание, той си образува астрален другар, който вследствие на постоянното хранене с нови мисли може да го придружава с години, като все повече и повече ще го завладява.

Лесно е да се види че ако желанието е от лошо естество, въздействието на така образуванния елементал върху моралната природа на човека ще има най-разрушителен характер.

Още по-силни са, за добро или за зло, мислите на човека за другите, тъй като те се носят не около създателя си, а около хората, които са предмет на мисълта. Една добра мисъл за даден човек или едно силно пожелание той да успее, ще образува и ще прати при него един дружелюбен изкуствен елементал. Ако пожеланието е конкретно, като напр. той да оздравее от някоя болест, тогава елементалът ще бъде сила, която постоянно ще се носи над болния със задачата да ускори оздравяването му или да го предпази от влиянията, способни да попречат на това. Изпълнявайки задачата, елементалът проявява нещо, което бихме могли да наречем ум и умение, макар в същността си то да е само една сила, действаща по линията на най-малкото съпротивление: той усилено се напруга в едно направление през цялото време и гледа да се възползва от всеки предоставен случай, също както една заприщана вода веднага ще намери единичката отворена тръба измежду десетте затворени, ще се втурне да се изтече през нея.

Ако пожеланието бъде неопределено — например, пожелание за общото добро на човека — елементалната есенция със своята чудесна пластичност ще отговори точно и на тази по-неясна мисъл, и образуваното същество ще употреби силата си за да приведе в действие всичко, което би могло да бъде от полза на съответното лице. Във всички случаи, количеството на тази сила, която то има да изразходва, и дължината на времето, с което то разполага, зависят изцяло от силата на първоначалното желание или мисъл, която го е създала. Но тук трябва да се помни, че елементалът може да бъде хранен и укрепван, и следователно животът му може да бъде продължен от други добри желання и дружелюбни мисли, изпращани в същата посока.

По-нататък виждаме, че елементалът сякаш, като повечето други същества, се движи от едно инстинктивно желание да продължи своя живот, вследствие на това той въздейства върху своя създател, за да го предизвика да повтори чувството, което му е дало

съществуване. Той влияе по същия начин и на други, с които се среща, макар че връзката му с другите не е така голяма.

Всичко, което се каза за ефекта на добрите желания и дружелюбните мисли е вярно и за лошите желания и за гневните мисли. И като се вземе под внимание количеството съществуващи по света завист, омраза, злоба, то лесно ще се разбере колко много ужасни същества се срещат. Един човек с гневни, груби, чувствени мисли и желания ходи из света обгърнат в отвратителна атмосфера и придружен навред от отвратителни същества, които сам си е създал за спътници. И това е лошо не само за него, то е твърде опасно за другите хора, тъй като влияе на всички, които имат нещастие-то да се приближат до него.

Едно чувство на завист или на ревност към някого ще изпрати лош елементал да хвърчи около него и да търси слаба точка, през която да може да действа. И ако чувството е продължително, това същество ще се подхранва непрекъснато от него и по този начин ще продължи нежеланата си дейност твърде дълго време. Елементалът обаче не оказва никакво въздействие върху лицето, към което се праща, ако то самото няма някои черти, с които елементалът може да се храни. Всички твари от този род отбягват аурата на човек с чиста мисъл и добър живот, ненамирайки нищо, за което да могат да се закачат. Случи ли се така, те въздействат по силата на един твърде странен закон върху собствения си създател, като се връщат с цялата си сила при него. Там те намират твърде подходяща почва за въздействие, и по този начин кармата на лошите му желания започва да изразходва на място себе си, и то чрез съществата, на които той самият е дал живот.

Понякога се случва такъв изкуствен елементал поради определени причини да не може да упражни силата си нито върху обекта, нито върху собствения си създател. В такъв случай той се превръща в нещо като странстващ демон, който лесно се привлича от всяко лице, хранещо чувства, подобни на това, което го е създало. Той винаги е готов или да събуди същите чувства за да получи сила, или пък да излее върху него целия си резервоар от лоши влияния, през който

отговор му попадне. Ако обаче е достатъчно силен, за да хване и обсеби някоя минаваша черупка, той прави това защото притежаването на подобен временен дом му дава възможност да използва по-внимателно ужасните си сили. В тази форма той може да се прояви чрез медиум, и като приеме облика на някой близък приятел, може понякога да постигне влияние върху хора, които иначе биха били недостъпни за него.

Казаното по-горе ще послужи за да доукрепи изразеното вече положение относно важността да се поддържа строг контрол над собствените мисли. Мнозина доброжелателни хора, които твърде много внимават да съблюдават дълга си към другите с думи и дела, си въобразяват, че собствените им мисли засягат само тях и никого друго, и затова ги оставят да си хвърчат по всички посоки, без да подозират какви пълчища от мизерни същества изпращат в света.

Когато такъв човек напълно схване какъв е ефекта от мислите и желанията при създаването на изкуствени елементи, това става за него ужасно откровение. От друга страна, то би могло да донесе голямо успокоение на много предани и признателни души, на които им тежи, че не могат да направят нищо в отплата за добрината, сторена им от техни благодетели. Защото приятелските мисли и силните добри пожелания еднакво лесно могат да бъдат създавани и от бедни и от богати, и всеки човек е способен, стига само да се потруди, да създаде и поддържа по един добър ангел при своя обичай брат или сестра, приятел или син, независимо от това на кой край на света се намираща всеки от тях.

Често пъти майчината обич и молитви се превръщат в ангел-хранител за детето, който винаги му дава сигурна помощ и покровителство, освен в редки и безнадеждни случаи, когато детето няма в себе си инстинкт да откликва на добри влияния. Такива ангели-хранители често са биди виждани от ясновидци, и си спомням дори случаи, когато един от тях беше толкова силен, че се материализира и стана временно достъпен за физическия поглед.

Един интересен факт, заслужаващ да се спомене тук е този, че дори след заминаването на майката към небесния свят, любовта към децата ѝ, които тя все още

си мисли че са край нея, продължава да въздейства върху тях, макар те да са още живи. Често тя поддържа хранителя-елементал, създаден от нея докато е била още на земята, до времето, когато любимите ѝ близки сами преминават в отвъдния свят. Както казваше Е. П. Блаватска, „Любовта ѝ винаги ще се чувства от облечените ѝ в плът деца. Тя ще се появява в сънищата им, а често пъти и в разни случаи на чудодейни спасения и покровителства, защото любовта е здрав щит и не може да бъде ограничена ни от време, ни от пространство“ („Ключ към теософията“). Но не всички истории за намеса на ангели-хранители би трябвало да се приписват на изкуствените елементали, защото в много случаи тези „ангели“ са били всъщност душите на живи или наскоро починали хора, а понякога, макар и рядко, се оказва, че са били някои от Сияйните.

Тази способност на силното желание (особено ако то често се повтаря) да създава изкуствен елементал, който постоянства додето изпълни възложената му задача, е научното обяснение на това, което религиозните хора определят като отговор на молитва. Има случаи, макар да са редки в днешно време, когато кармата на някой човек, който тъй се моли, позволява да му бъде оказана помощ от някой Адепт или негов ученик. Понякога дори още тази помощ може да му дойде от някой Сияен или от природен дух, но във всички тези случаи най-леката и очевидна форма на помощ е укрепването и правилното насочване на елемента, създаден от желанието.

Един твърде интересен и поучителен случай, при който вследствие на благоприятни условия изкуствените елементали се оказаха по-дълготрайни, даде възможност на един от нашите изследователи на астралния план да ги наблюдава. Всички почитатели на тази литература знаят, че в много стари семейства няколко дена преди смъртта на член от семейството се появява някакъв предупредителен знак. Нагледен пример за това представлява добре известната история за бялата птица в Окснъм, чието явяване, от времето на кралица Елизабет насам, винаги е предшествало смъртта на някого от семейството: в други случаи се явява някаква каляска, която препуска до портата на един из-

вестен замък в северна Англия всеки път, когато предстои смърт в семейството.

Подобно явление се разиграва в семейството на един наш теософ, но то е много по-обикновено на вид от двете предишни. Състои се от една тържествена погребална церемония, която като че ли се понася по въздуха три дена преди някоя смърт. Нашият приятел чул на два пъти тази тайнствена музика; той се уверил, че и в двата случая предупреждението излязло вярно, и понеже знаел, че според семейното предание същото се е случвало в продължение на няколко столетия, нагърбил се със задачата да намери по окултни пътища причината за странното явление.

Резултатът бил неочаквано интересен. Някога, през 12 в. главата на семейството отишъл на кръстоносен поход, подобно на много други юначни хора и взел със себе си своя най-млад любим син, един обещаващ младеж, чийто успех в живота била най-съкровената мечта за бащиното сърце, за да спечели той рицарство в свещената война. За нещастие обаче момъкът бил убит в сраженията и бащата потънал в безутешна скръб, оплаквайки не само загубата на сина си, но още повече факта, че неговият живот бил прекъснат в най-цветущия и не съвсем безгрешен момент. Страданията на възрастния човек били така силни, че той захвърлил рицарските си доспехи, влязал в едно от големите манастирски братства и се заклел да посвети целия остатък от живота си на молитва — първо за душата на своя син, и второ, щото занаят никой от потомците му да не бъде сполетян от участта да умре неподготвен, което според неговият прост и религиозен ум било нещо ужасно. Ден след ден в продължение на много години той изливал всичката енергия на душата си в канала на това едничко дълбоко желание, твърдо вярвайки, че молитвата му ще бъде чута и изпълнена.

Ученикът по окултизъм би срещнал известна трудност да определи какъв ще бъде ефектът от такава твърдо определена и дълго продължавана струя от мисли. Нашият рицар-монах е създал изкуствен елементал с огромна сила, за да преследва своята особена цел, и е влял в него достатъчно количество енергия, за да може последният да съществува за един на практика безкраен период от време. Елементалът е свършен

резервоар за енергия — в него загубата е невъзможна. И като си припомним каква е била първоначалната му сила и как сравнително рядко му се е налагало да я изразходва, едва ли имаме основание да се чудим, че дори сега той проявява голяма енергия и все така предупреждава преките наследници на стария кръстосец за приближаващата кончина, като преповтаря в ушите им странната и печална музика, погребала един млад и решителен войн преди седемстотин години в Палестина.

б) **Елементали, образувани съзнателно.** Ако резултати като описаните по-горе могат да се постигнат от мисловната сила на човек, който не знае нищичко за това как действа мисълта, лесно можем да си представим каква огромна сила е способен да упражни в това отношение един маг, който разбира проблема и е в състояние да види ефекта от своята мисъл. Истина е, че както белите така и черните окултисти си служат често с изкуствени елементали: твърде малко неща стоят извън обсега на възможностите на тези същества, когато бъдат съвсем рационално образувани, и когато бъдат изпратени по предназначението им със знание и умение. Който знае как става това, може да поддържа постоянна връзка със своя елементал и да го ръководи от произволно разстояние, така че последният да действа сякаш е извършен с ума на своя създател.

По този начин са били създавани доста силни ангел-хранители, макар да са твърде малко хората, чиято карма да допуска такава намеса в живота им. В подобни случаи, обаче — като например с ученика на Адептите, който може в течението на своята работа да бъде нападнат от сили, прекалено големи за неговата собствена неподпомогната сила, такива ангели-хранители показват на дело зорката си бдителност и огромната си мощ.

Могъщи изкуствени елементали могат да бъдат образувани и поредством някои от по-сложните обреди на черната магия — много злини са вършени от такива същества. Но и за тях е вярно, както и за предишната категория, че ако бъдат пратени към лице, на което, поради неговата чистота, не могат да повлияят, те се

вършат с ужасяваща сила към създателя си; тъй че средновековните истории за магьосници, разкъсани на парчета от фурии, създадени от самите тях, не са прости приказки, а имат за основа ужасяващи факти.

Поради една или друга причина тези същества се изскубват от властта на хората, които се опитват да си служат с тях, и стават странстващи и безцелни демони. Същото става и със споменатите в предишната глава, но тези, които разглеждаме в момента, са сравнително по-опасни, понеже притежават много по-голяма разумност и много по-дълъг живот. Те неизменно се стараят да продължат своя живот, било като се хранят, подобно на вампирите, от жизнената енергия на човешките същества, било като им внушават да им се принасят жертви; сред простите полудиви народи те често успяват чрез разни хитрости да бъдат признати за селски или домашни богове.

Всяко божество, което изисква жертви, придружени с проливане на кръв, при всяко положение може да се постави в категорията на най-долните и мизерни измежду тези същества; други пък, не чак толкова противни, се задоволяват с приношения на ориз и разни готвени храни. В някоя провинция на Индия и досега се срещат тези две разновидности, а в Африка пък те са дори по-чести.

Благодарение на храната, която получават от приношенията и най-вече от жизнената енергия на поклонниците си, тези божества могат да удължат съществуването си с много години и дори със столетия, запазвайки в себе си достатъчно сила, за да могат от време на време да се отличават с по някоя добра проява и така да поддържат вярата и ревността на своите поклонници — но в същото време те са готови да отмъстят ако обичайната жертва бъде забравена. Неотдавна, например, се твърдеше, че в едно индийско село, когато местното божество не получело редовната си храна, пламъци обхващали някоя къща, понякога три-четири едновременно. Случаите, които се привеждат, не могат да бъдат отдадени на човешко дело. Има и много други истории от подобен характер, за които любознателните читатели без друго ще си спомнят.

Както се вижда, умението да се образуват изкуствени елементи е било една от специалностите на Ат-

лантиските магьосници“ — „господарите на тъмното лице“. Пример за тяхната способност намираме в „Тайното учение“, където се разказва за чудните говорящи животни, на които трябвало да им се предлага кръв за да се умират, иначе биха събудили господарите си, за да ги предупредят за предстоящото разрушение. Но освен тези странни животни, те са създавали и други изкуствени същества с голяма сила и енергия — говори се, че някои от тях продължават да съществуват дори сега, макар да са минали над единадесет хиляди години от катастрофата, която унищожи създателите им. Ужасната индийска богиня, чиито поклонници били длъжни да убиват в нейно име — страшната Кали, почитана дори до ден днешен с ритуали, толкова гнусни, че не си заслужава да бъдат описвани, — е вероятно останка от една система, която е трябвало да бъде унищожена дори с цената на потопяването на цял континент и със затриването на шестдесет и пет милиона човешки същества.

в) Човешки изкуствени същества. Сега ни предстои да разгледаме една категория от същества, която макар да се състои от малко индивиди, вследствие на близката си връзка с едно от най-мощните движения в ново време, придоби значение, съвсем несъответстващо на броя на членовете ѝ. Човек се колебае към коя категория да причисли тези същества — към първата или към третата. Въпреки че са определено от човешки тип, те стоят така далече от пътя на обикновената еволюция, бидейки творения на една воля, свършено чужда на собствената им воля, че може би ще бъде по-естествено ако ги причислим към изкуствените същества.

Най-лесният начин да ги опишем е като започнем с тяхната история, а за тази цел ще трябва още веднъж да погледнем назад към великата атлантска раса. Когато човек мисли за адептите и окултните школи на този знаменит народ, умът му инстинктивно се отвръща от низките ритуали, за които слушаме толкова много да се говори във връзка с последните дни на атлантите. Но ние не трябва да забравяме, че преди да дойде този период на себелюбие и развала, могъщата атлантска цивилизация е създала много неща, благо-

родни и достойни за удивление, и че измежду водачите ѝ са били някои, които сега стоят на най-високото стъпало, достъпно за човека.

Между ложите за окултни изследвания, където учениците са били подготвяни за посвещение — ложите, уредени от Адептите на Добрия Закон, — е имало и една, която се е намирала в определена част на Америка (подвластна в онзи период на одного от великите атлантски монарси — „Божествените Властелини на Златната Порता“), и макар да е минала през много прекеждия, макар да е била принуждавана да мести главното си седалище от една страна в друга — поради нахлуването в тях на чужди и нехармонични елементи от следващи цивилизации — тази ложа до ден днешен продължава да съществува, изпълнява все същите отколешни ритуали и дори употребява вместо свещен и таен език същото атлантско наречие, което се е говорило преди хилядолетия, когато е била образувана ложата. Тя все още си остава това, което е била от самото начало — ложа на окултисти с чисти и човеколюбиви цели, която води достойните си ученици далече напред по пътя на знанието и им поверява същите свръхсетивни сили, които са ѝ подвластни на нея самата, но едва след като най-старателно изпита кандидата, за да се увери в неговата подготвеност. Учителите измежду членовете ѝ не са на равнището на Адептите, но все пак с нейна помощ стотици хора са се научили как да вървят по Пътя, който ги е довел в някой следващ живот до Адептство. Макар тя да не съставлява част от Хималайското братство, последното обхваща някои, които са били свързани с нея в предишни възплъщения и следователно хранят повишен интерес към нейния живот.

Шефовете на тази ложа винаги са се държали настрана, но от време на време са правели каквото им е било възможно, за да подпомогнат прогреса на Истината в света. В средата на XIX век, отчаяни от грубия материализъм, който заплашва да задуши всякаква духовност в Европа и Америка, те решили да направят опит за борба с него чрез един нов метод — да създадат условия разумните хора да се уверят абсолютно в живота във физическото тяло, което науката по онова време отричаше. Опитите им не били съвсем нови, тъй като в една или друга форма се извършва

през всички периоди на историята; специфично нова за съвременния свят е била точната организация на явлението — предизвикването им, така да се каже, по заповед.

Движението, което те по този начин започнали, се разви впоследствие в известния днес на всички ни *спиритизъм*. И макар да не е справедливо те да бъдат държани пряко отговорни за много от резултатите, които последваха, ние трябва да признаем, че те постигнаха своята задача — да обърнат една широка маса невярващи в нищо хора в лица, обзети от силна вяра в бъдещия живот. Това е, разбира се, забележителен резултат, макар някои да мислят, че цената е прекалено висока.

Техният метод е да вземат някое обикновено лице след смъртта му, да го събудят достатъчно добре в астралния свят, да му посочат силите и възможностите на тази област и да го поставят да ръководи спиритичен сеанс. Това лице на свой ред трябва да „развие“ други покойни лица по същия начин, и след това всички да действат върху участниците в сеансите, за да ги „развиват“ като медиуми. Така спиритизмът израствал и разцъфтял. Няма съмнение, че понякога и живи членове на оригиналната ложа са се явявали в астрална форма на сеансите — може би правят това и днес; но в повечето случаи те дават такива наставления и ръководства на медиумите, каквито намират за необходими. Явно движението се е развило много повече, отколкото са очаквали и бързо е излязло във контрола им. И както вече се каза, за много от нещата по-нататък те следва да бъдат считани само за непряко отговорни.

Разбира се, засилването на астралния живот у такива лица, които са натоварени да ръководят дадена група, задържа естествения им прогрес. И макар да била възприета идеята, че цялото това нещастие ще бъде възнаградено с добрата карма, която този индивид си приготвя, отваряйки очите на хората за Истината, все пак скоро станало ясно, че не може един „дух-ръководител“ да се използва по-дълго време без да му се навреди сериозно и трайно. Затова в някои случаи тези „ръководители“ са били оттегляни и на тяхно място са били поставяни други. Но в други слу-

чан, като се виждали, че по разни причини не е желателно да се прави такава промяна, възприет е бил един специфичен метод, който дал начало на интересната категория същества, наречена от нас „човешки изкуствени елементали“.

Те освобождавали висшите принципи на първия „ръководител“ да продължат нататък в умствения свят своята дълго задържана еволюция и взимали *сянката*, която той оставял след себе си, наглеждали я и действали чрез нея, вследствие на което тя се явявала на вярващата група по същия начин както и преди. Първоначално това вършели самите членове на ложата, но тази практика явно е била сметната за уморителна и неприложима, или пък може би за придружена с голямо изразходване на сили — затова те минали към употреба на изкуствени елементали. И в крайна сметка решили, че този покойник, който ще поеме от предишния „дух-ръководител“ грижата за сеанса, трябва да се облече в „сянката“ или „черупката“ на последния, т. е. да вземе неговата външност. Казват, че някои членове на ложата се възпротивили на това, предвид малката лъжа която тук се допускала, макар преследваната цел да била много хубава. Но общото мнение било, че понеже „сянката“ е същата и тя съдържа поне частица от оригиналния низш ум, тук нямало нищо, което да се вземе за лъжа. Това е, с една дума, началото на човешките изкуствени същества, и както се вижда, в някои случаи са станали не една и не две подобни промени без да се предизвика подозрение, макар от друга страна някои изследователи на спиритизма да са забелязали, че след известно по-продължително време внезапно се констатирала една особена промяна в поведението на „духа“.

Излишно е да казваме, че нито един от Братството Адепти не се е занимавал с образуването на подобни изкуствени същества — но пък не е и пречело на онези, които мислят, че този начин на действие е добър. Методът има една слаба страна. Много други организации, независимо от оригиналната ложа, могат да възприемат този план, и съответно, няма нищо, което да въздържи, например, черните магьосници да прашат и те „духове-ръководители“ — което действително е било констатирано в някои случаи.

С тази категория ние свършваме описанието на обитателите на астралния свят. С резервата, която направихме по-рано, описанието може да се счете за пълно, но трябва още веднъж да се изтъкне, че това съчинение само очертава, и то доста бегло, един твърде обширен предмет, подробното описание на който би изисквало цял живот работа.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Надяваме се, че този читател, който е бил достатъчно заинтригуван да проследи това съчинение дотук, вероятно вече има едно общо понятие за астралния свят — понятие, което да му даде възможност да разбере и постави на мястото му в астралния свят всеки свързан с него факт, на който той се натъкне в книгите. Макар да очертаваме съвсем грубо тази обширна тема, от казаното може достатъчно добре да се види голямата необходимост от астрално зрение — за доброто изучаване на биологията, физиката, химията, астрономията, медицината и историята, за големия импулс, който може да се даде на всички тези науки с развитието на това зрение.

Достигането на ясновидство обаче не трябва да се превръща в самодостатъчна цел, тъй като всяка лична придобивка неизбежно води към тъй наречения на Изток метод на развитие „Лаукика“ — система, с помощта на която се развиват известни душевни способности, но само за конкретната личност; а тъй като не се вземат предварителни мерки способността да попадне в сигурни ръце, то ученикът съвсем спокойно може да злоупотреби с придобитите сили. Тук спадат всички системи, които си служат с билки, викат елементали или практикуват Хата-Йога.

Другият метод, който се нарича „Локотара“, е така наречената Раджа-Йога или *духовен прогрес*. И макар тя да е малко по-бавна, от каквото се постигне чрез нея става завинаги в индивидуалността и никога вече не може да се изгуби. При това ръководещият учител взема всички мерки ученикът да не злоупотребява със силата докато се намира под негово ръководство. В такъв случай отварянето на астралното зрение трябва да се счита само за един от етапите в развитието на нещо безкрайно по-благородно —

за една и то твърде малка стъпка по онзи велик Нагорен Път, който води хората до величествената висота на Адептството, и дори по-нататък, към мъдрост и сила, каквито нашият ограничен ум не може сега и да си представи.

Въпреки всичко, нека никой не си мисли, че да притежаваш широкото астрално зрение е едно непрекъснатото блаженство — защото отвореното око ще вижда страданията и бедите, злото и лакомията на целия свят, които ще лежат върху него като непоносима тежест, докато човек не се принуди да повтори заедно с Шилер следното възклицание: „Защо ме хвърли Ти в града на вечно слепите, да им откривам Твоето желание с отворените си очи? Вземи си назад това печално ясновидство, вземи от очите ми тази жестока светлина! Върни ми моята слепота — щастливата тъма на моите чувства; вземи си страшния си дар!“ Това чувство е напълно естествено в ранните етапи на Пътя, но висшето зрение и дълбоките знания скоро дават пълната увереност, че всички неща работят съвместно за крайното добро на всичко — че „час след час, подобно на разцъфтяващ цвят, ще се откриват истина след истина, защото слънцето може да потъмнее и звездите да угаснат, но Законът на Доброто ще остане. Неговото величие свети и влиянието му расте ведно с еволюцията на Природата от малкия зоофит до Световните Властелини, през калпи¹ и милиони години“.

¹ Калпи (санскрит.) период от 4320 милиона години.

ЧАКРИ
КУНДАЛИНИ
ПРАНА

СИЛОВИ ЦЕНТРОВЕ

Във всяко от нашите тела има известни центрове на сили, които на санскрит се наричат **чакри** — дума, която означава колело или въртящ се кръг. Това са свързващите точки, в които текат сили от едно тяло в друго. Те се виждат лесно в ефирния двойник, където се показват като вдлъбнатини или въртежи на повърхността му. За тях често се казва, че съответстват на известни физически органи, но трябва да се помни, че ефирните силови центрове не са във вътрешността на тялото, а на повърхността на ефирния двойник, който излиза от очертанията на физическото тяло на няколко сантиметра навън.

Центровете, обикновено употребявани в окултното самоусъвършенстване са седем, и те са разположени в следните части на тялото:

1. Основата на гръбначния стълб.
2. Пъпа.
3. Далака.
4. Сърцето.
5. Гърлото.
6. Мястото между веждите.
7. Върха на главата.

Освен тях има и други силови центрове в тялото, но те не се използват от учениците на бялата магия. Хубаво ще е да си спомним, че мадам Блаватска говори за други три, които тя нарича „нисши центрове“. Някои школи ги използват, но опасностите, които придружават употребата им, са така сериозни, че ние можем да гледаме на събуждането им като на най-голямо нещастие.

Често се казва, че тези седем центъра отговарят на седемте цвята и на нотите от музикалната стълбица. В

индийските книги всеки един от тях е свързан с определени букви от азбуката, както и с известни форми на жизнеността. Освен това, ги описват поетично, като да наподобяват цветя, и им преписват определен брой листенца.

Трябва да се помни, че те са въртежи в ефирната материя, и че се въртят много силно. Във всяка от тези отворени усти, под прав ъгъл спрямо плоскостта на въртящия се диск, стремително се втича една сила от астралния свят (която ще наричаме първична сила) — една от силите на Логоса. Тази сила е седмична по природа и всичките ѝ форми работят във всичките ѝ центрове, макар във всеки един от тях една от тези форми винаги да преобладава.

Това вичане на сила вкарва във физическото тяло Божествения живот, а без него тялото не би съществувало. Следователно тези центрове, през които силата може да влезе, са действително необходими за съществуването на тялото, но могат да се въртят с най-различна бързина. Частиците им понякога са сравнително бавни, образуват само необходимия въртеж за силата и нищо повече, но могат също така да светят и трептят с жива светлина, вследствие на което пускат през себе си много по-голяма сила и в резултат дават разни допълнителни способности и възможности на Аза, когато той действа в този свят. Сега тези сили, влизайки в центровете отвън, извикват под прав ъгъл спрямо себе си (т. е. по повърхността на ефирния двойник) вторични сили във вълнообразно кръгово въртене, също както една магнитна пръчка в индуктивен пръстен произвежда електрически ток, който тече около пръстена под прав ъгъл спрямо оста или направлението на магнитната сила.

Всяка една от тези вторични сили, които се носят по вдлъбнатините, има своя характерна дължина на вълната, също както всеки лъч цветна светлина. Но вместо да се движи като светлинния лъч по права линия, тя се движи на относително широки вълни с различни размери, всяка от които е съставена от по-къси вълни вътре в нея, макар още да не сме изчислявали точните пропорции. По-малките вълни са безкрайно къси и навярно няколко хиляди от тях се помещават в една от големите вълни. Когато силите текат наоколо

по въртежа, тези разномерни вълни, кръстосвайки се една с друга, предизвикват гледка, която с право е сравнена в индийските книги с листчетата на цвете. Може да се направи още по-близкото сравнение с едни блюда или плитки съдини от накъдрено блестящо стъкло, които могат да се видят във Венеция. Листчетата са променливи на вид като седефа, но всяко от тях си има преобладаващ цвят.

В обикновения човек, където тези центрове са събудени толкова, колкото да послужат за проводници на достатъчно сила, която да поддържа живота на тялото, тези цветове са сравнително тъмни; но където центрите са събудени и в пълна активност, те са ослепителни, и самите центрове, израстнали постепенно от едва пет сантиметра в диаметър до размерите на обикновена чинийка, светят и трептят подобно малки слънца.

Цветове и листа

Първият център в основата на гръбначния стълб нарежда вълнообразните си движения така че да изглежда като разделен на квадрати с дупки помежду им. Той прилича на кръст, поради което кръстът често се употребява като символ на този център, а пък с огнен кръст символизират често змията-огън (Кундалини), която обитава в него. Когато бъде събуден в пълна активност, този център има огнен оранжевочервен цвят.

Вторият център — на пъпа или в слънчевия възел — трепти по такъв начин, че разделя себе си на десет вълни или листа, и е свързан пряко с разни видове чувства и вълнения. Преобладаващият в него цвят е едно любопитно смещение на различни оттенъци на червеното.

Третият център — на далака — е съставен от шест листа или вълни и, както се вижда, всички те имат предназначението да поемат, разпределят и разпрашат жизнената енергия, която иде у човека от слънцето. Очевидно по тази причина той блести особено силно и свети като слънцето.

Четвъртият център — на сърцето — има блестящ златен цвят и всяка негова четвърт е разделена на три части, което прави дванадесет листа.

Петият център — на гърлото — има шестнадесет листа и общият му цвят е сребристо блещукащ като лунна светлина, отразена в набраздена водна шир.

Шестият център — между веждите — изглежда като разделен на две половини — едната преобладаващо розова, а другата преобладаващо пурпурносиня. Може би затова този център се споменава в индийските книги като съставен от два листа — макар ако вземем да преброим листчетата от същия характер, като тези на предишните центрове, ще видим, че всяка половина е разделена на четиридесет и осем такива, значи всичко деветдесет и шест.

Седмият — центърът на върха на главата — е може би с най-красив блясък когато е приведен в пълна дейност — пълен е с неописуеми променливи ефекти и трепти с почти неуловима бързина. В индийските книги описват, че имал хиляда листа, и това не е много далеч от истината, понеже листата му са на брой деветстотин и шестдесет. В допълнение към това той има една особеност, която другите нямат — един вид втори-чен въртеж в сърцето му с бляскав бял цвят, който въртеж представлява отделна по-малка активност със свои собствени дванадесет листа.

Чувал съм да казват, че всеки от листата на тези силови центрове представлява едно морално качество, и че развитието на това качество събужда центъра за дейност. Още не съм срещал факти, потвърждаващи това, нито съм в състояние да кажа как е възможно то, след като въртежът се произвежда от съвсем различни и лесно познаваеми сили, а листата в който и да е отделен център са активни или не според това дали тези сили са събудени и развитието им не ми се струва свързано с нравствеността, така както и с развитието на мускулите. Срещал съм хора, в които някои от центровете бяха в пълна дейност, макар моралното развитие да не беше толкова високо, докато пък в други духовни и с възможно най-издигнат морал лица центровете все още никак не бяха оживени; тъй че, според мен, тези две развития не са свързани помежду си.

Астралните центрове

Освен да поддържат жизнеността на физическото тяло, тези силови центрове имат и една друга работа, която се проявява само когато те бъдат приведени в пълна дейност. Всеки от тези ефирни центрове съответства на един астрален център, макар последният да е въртеж с четири измерения и да има направление съвсем различно от това на ефирния, поради което следователно не винаги си съвпада с него, колкото и някой от частите винаги да си съвпадат. Ефирният център е винаги на повърхността на ефирното тяло, но астралният център е често съвсем навътре в това тяло. Работата на всеки от тези ефирни центрове, когато бъдат напълно събудени, е да сведе долу във физическото съзнание каквото качество се зароди в съответния му астрален център. Така че преди да изредим резултатите, които могат да се постигнат чрез привеждане в дейност на ефирните центрове, ще бъде добре да разгледаме какво прави всеки един от астралните центрове, които вече действат съвсем пълноценно у всички култивирани хора от последните раси. Нека видим, с една дума, какъв е ефекта, който събуждането на всеки един от астралните центрове предизвиква в астралното тяло.

Първият център, този в основата на гръбначния стълб, е домът на оная тайнствена сила, която наричат „змия-огън“, а в „Гласът на безмълвието“ — Световната майка. По-нататък ще се спрем на тази сила, а сега нека разгледаме ефекта ѝ върху астралните центрове. Тази сила съществува във всички светове и дейността ѝ събужда останалите центрове. Ние трябва да мислим за астралното тяло като за нещо, което първоначално е било една почти неподвижна маса, с най-разпокъсано съзнание, без определена сила да направи каквото и да било и без ясно познание за околния свят. Първото нещо, което е станало, било да се събуди на астрално ниво тази сила в човека. Когато била събудена, тя преминала във втория и съответстващ на пъпа център, съживила го и с това астралното тяло получило силата да усеща — да регистрира всякакви влияния, макар все още да е отсъствало ясното разбиране, което иде от виждането или чувстването.

Тогава тя минала третия център, съответен на физическия далак, и чрез него оживила цялото астрално тяло: това прави човека да ходи съзнателно, макар да не схваща много ясно това, което среща по пътя си.

Четвъртият център, когато бил събуден, дал на човека сила да разбира и съчувства на други астрални същества, така че да може инстинктивно да ги разбира и да споделя каквото изпитват.

Събуждането на петия център, съответстващ на гърлото, дал на човека силата да чува в астралното поле — с една дума, оттук се развива онова сетиво, което от астралния свят предизвиква в нашето съзнание ефекта, наречен във физическия свят „чуване“.

Развитието на шестия център, който съответства на междуведието, събужда по един подобен начин астралното зрение.

Събуждането на седмия, върха на главата, окръгля и приключва астралния живот на човека, като го дарява със съвършенството на всички астрални сетива.

По отношение на този център като че ли съществува една известна разлика — според типа, към който човек принадлежи. За мнозина от нас астралните въртежи, съответстващи на шестия и седмия от тези центрове, се сливат в хипофизата (*Hypophysis Cerebri*) и са единичната пряка връзка между физическия и висшия свят. Обаче друг тип хора, чиито шести център е все пак свързан с хипофизата, спускат седмия център докато въртежът му съвпадне с атрофирания орган, наречен „епифизна жлеза“. Те я събуждат за живот и я поставят в една линия на пряко съобщение с долния (конкретен) ум, без явно да се минава по обикновения път през междинния астрален свят. За този именно тип хора пише мадам Блаватска, когато толкова много настоява за събуждането на този орган.

Астрални сетива

И така, чакрите до известна степен заемат мястото на сетивните органи в астралното тяло, макар изразът сам по себе си да е неточен, защото колкото и да го-

ворим за астрално виждане и чуване, използвайки тези понятия с едничката цел да бъдем разбрани, това което в действителност разбираме тук е способността, която съответства на трептенията, даващи на човешкото съзнание сведения от астралното тяло също като тези, които му дават очите и ушите, докато човек се намира във физическото си тяло. Но при свършено различните астрални условия, специални органи за да се достигнат тези резултати не са необходими. По всички части на астралното тяло има материя, която е способна да възприема подобни трептения, и следователно докато работи в това тяло човек вижда еднакво добре предметите зад себе си и под себе си, без да има нужда да си върти главата. Затова центровете не могат да се нарекат органи в обикновения смисъл на думата, тъй като не чрез тях човек вижда и чува, така както тук вижда и чува чрез очите и ушите. Въпреки това от тяхното съживяване зависи силата на действие при астралните сетива. Като се развива, всеки един от тях дава на цялото астрално тяло способността да възприема една нова серия от трептения.

Тъй като всичките частици на астралното тяло постоянно текат и се въртят като в кипяща вода, всички подред минават през всеки един от центровете или въртежите, като всеки център на свой ред събужда във всички части на тялото способността да се възприема определена серия от трептения, в което астралните сетива са еднакво активни във всяка част от тялото. Дори когато тези астрални сетива са съвсем събудени, въобще не следва, че човек може да спусне във физическото си тяло каквото и да е било знание за дейността им.

Събуждането на ефирните центрове

Когато е ставало цялото астрално събуждане, човекът не е знаел нищо за него в своето физическо съзнание. Единственият начин, по който физическото тяло може също да сподели тези преимущества е като се преповтори процесът на събуждане на ефирните цен-

трове. Това може да стане точно както става и астралния свят — т. е. чрез събуждането на змията-огън, която съществува във физическия план облечена във ефирна материя и спи в съответния ефирен център, този в основата на гръбначния стълб. Събуждането става чрез решително и дълготрайно усилие на волята, като привеждането в дейност на първия център е в същността си събуждане на змията-огън. Щом тя се събуди, от грамадната ѝ сила се събуждат всички други центрове. В останалите ефирни центрове тя извежда във физическото съзнание силите, които са били събудени вследствие развитието на съответните им астрални центрове.

Когато вторият ефирен център, този на пъпа, бъде събуден за дейност, човек започва да усеща във физическото си тяло всякакви астрални въздействия, като смътно усеща, че едни от тях са приятелски, а други неприятелски, или пък че някои места са приятни, а други неприятни — и все без да знае защо.

Когато третият център, този на далака бъде събуден, човек добива способността да си спомня своите безцелни астрални пътешествия, макар спомените му да са твърде откъслечни. Едно малко и случайно възбуждане на този център, например, често предизвиква смътен спомен за някакъв полет във въздуха, съпроводен с блажено усещане.

Възбуждането на четвъртия център, този на сърцето, прави човек способен да усеща интуитивно радостите и скърбите на другите; дори понякога той прави това за да може да възпроизвежда в себе си по симпатия техните физически болки и страдания.

Събуждането на петия, този на гърлото, го прави способен да чува гласове, които понякога му загатват за всевъзможни неща. Също понякога той чува музика или други не чак толкова приятни звуци. Кога центърът работи пълноценно, човек става ясночуваш.

Когато шестият център, между веждите, бъде съживен, човек започва да вижда разни неща, разни сънища най-вече, понякога места, понякога хора. В ранните етапи на развитието му, когато едва започва да се събужда, виденията често се изчерпват само с неясни гледки и облаци от цветове. Пълното събуждане на центъра докарва ясновидство.

Центърът между веждите е свързан с виждането и по един друг път. През него именно човек упражнява способността си да увеличава малките физически предмети. От него излиза една тънка, гъвкава тръбичка от ефирна материя, наподобяваща миниатюрна змия с едно око на края. Това е специалният орган, употребяван в този вид ясновидство. Окото на края може да бъде разширявано или стеснявано, с което се променя и силата на увеличаване, според размерите на наблюдавания предмет. Тъкмо това се има предвид в древните книги, когато се говори за способността да направиш себе си по своя воля широк или тесен. За да изучи един атом, човек развива орган на виждане, съразмерен с атома. Тази малка змия, излязла от центъра на челото, е стояла като символ на покривалото на главата на египетския фараон, първосвещеник на своята страна, за когото се е предполагало, че притежава и тази измежду многото други окултни способности.

Когато седмият център е развит, човек е способен да мине през него за да напусне в пълно съзнание тялото си и после да се върне без обичайното прекъсване, тъй че сега неговото съзнание ще следва непрекъснато от ден в нощ и после пак в ден. Когато огънят е преминал през всички тези центрове по един даден ред (който се видоизменя според различните типове хора), съзнанието остава будно чак до влизането в небесния свят, след като свърши живота в астралния. Никаква разлика няма между временната раздяла с физическото тяло докато то спи и пълната раздяла при смърт. Преди това да се постигне, обаче, човек много пъти ще надзърта в астралния свят, защото специфичните силни трептения могат всякога да галванизират във временна дейност един или друг от центровете, без да събуждат змията-огън. Може да се случи огънят да е частично събуден, и в такъв случай се явява временното ясновидство. Този огън съществува в седем слоя или седем степени на сила, и често се случва един човек, който прави усилия на волята си за да го съживи, да успее да събуди само един слой. И тъй, когато мисли че е достигнал целта, той намира, че тя е още далеч, и наново започва да копае по-надълбоко и по-надълбоко, докато не само повърхността, но и самото сърце на огъня е събудено за пълна дейност.

II

ЗМИЯТА-ОГЪН

Както ни е известна, тази змия-огън (наречена на санскрит Кундалини) е проявата върху физическия план на една от великите световни сили — една от силите на Логоса. Ние знаем, че тъй нареченото електричество е проява на една от Неговите сили, и че може да заеме различни форми, като например топлина, светлина и движение. Една друга Негова сила е жизнеността — която понякога се нарича **прана**, — но тя няма нищо общо със споменатите други форми. Следователно можем да кажем, че жизнеността и електричеството са един вид долните краища на две от Неговите силови струи.

Змията-огън може да се вземе като долен край на една друга от Неговите струи, като проява във физическия свят на едно друго от многото лица на Неговата сила. Подобно праната тя съществува във всички светове, за които знаем по нещичко; но тук се занимаваме с проявата ѝ в ефирната материя. Тази сила не се превръща нито в жизненост, нито в електричество, и както се вижда, не се влияе от никоя от двете. Аз видях веднъж пуснато през един човек не по-малко от милион и четвърт волта електричество. Когато човекът вдигна ръката си към стената от пръстите му изтекоха огромни електрически пламъци, но въпреки това той не почувства нищо необичайно, а не беше и ни най-малко изгорен, докато случайно не се докосна до един външен предмет; но дори тази огромна проява на сила не произведе никакъв ефект върху Кундалини. В „Гласът на безмълвието“ последната се нарича **Огнената сила** и **Световната майка**. За тези странни имена има твърде много основания, тъй като тя наистина прилича на течен огън когато бяга из тялото, и пътя, който

трябва да образува в движението си е спиралообразен, като навивките на змия. Нарича се Световна майка защото чрез нея различните наши тела могат да бъдат оживени, за да се отворят пред нас последователно висшите светове.

В тялото на човека домът на змията-огън, както казахме, е в основата на гръбначния стълб, и у обикновения човек тя стои там в спящо състояние. През целия земен живот дори самото ѝ присъствие може да остане незабелязано. И наистина, много по-добре е Кундалини да остане в заспало състояние докато човек не достигне определено ниво на нравствено развитие, докато волята му не стане достатъчно силна за да я контролира, и мисълта му не стане достатъчно чиста за да посрещне събуждането ѝ без последствия. С Кундалини никой не трябва да прави опити без конкретните наставления на вещ учител, тъй като съпътстващите опасности са действителни и ужасни. Някои от тях са чисто физически. Неконтролираните движения на змията-огън често произвеждат силна физическа болка, която може твърде лесно да разкъса тъканите и дори да застраши физическия живот. Това обаче е най-малката от злините, които тя може да причини, понеже е в състояние да нанесе трайна вреда дори на тела, по-горни от физическото.

От преждевременното събуждане на тази сила се явява като най-общ резултат това, че тя се спуска стремително надолу в тялото вместо да се издига нагоре, и така възбужда най-нежелателни страсти — възбужда ги и усилва ефекта им до такава степен, че за човека става абсолютно невъзможно да се бори с тях, тъй като сега започва да работи сила, в чието присъствие той е така безпомощен както гмуркач пред разтворената паст на акула. Такива хора стават сатири, чудовища на моралното падение, понеже са в ноктите на сила, прекалено голяма за да може човек да се бори с нея. Същите хора понякога може би развиват известни свръхнормални сили, но тия сили ще ги поставят в общение с едно долно царство на еволюцията, с което човек, според плана на човешката еволюция, не трябва въобще да се среща — и за да избягат от робството ще трябва вероятно да мине не едно прераждане. Има една школа по черна магия, която нарочно упо-

трябва споменатата сила по този именно път, с цел да могат посредством нея да се оживят тези нисши силови центрове, които никога не се използват от последователите на Добрия закон.

Дори и да се избегне тази първа опасност, преждевременното развитие на Кундалини има и други неприятни последствия. Тя усилва всичко в човешката природа, която пък постига низшите и зли качества много по-лесно от добрите. Например в умственото тяло се повдига много бързо амбицията и скоро се развива до невероятно безпътни размери. Вероятно тя ще усили твърде много силата на ума, но в същото време ще произведе една свръхнормална и сатанинска гордост, каквато обикновеният човек не може да разбере. Не е мъдро за човек да мисли, че е готов да бравни с каквато и да е сила, която може да се събуди в него. Това не е обикновена сила, а нещо, срещу което съпротивата е излишна. Човек не трябва да я събужда без ръководство, а ако при някой тя бъде събудена вследствие на внезапна случайност, той трябва веднага да се посъветва с някой, който напълно разбира от тези работи.

Читателят ще забележи, че аз специално и нарочно се въздържах да обясня как трябва да се направи това събуждане, или да спомена за реда, по който веднъж събудената сила трябва да бъде преведена през различните центрове. Причината е, че това по никой начин не трябва да се започва, освен след специалното одобрение на Учител, който ще бди над своя ученик през отделните етапи на опита. Най-тържествено предупреждавам всички ученици по теософия да не съсредоточават усилия в това направление и да не събудят тези огромни сили, освен ако ги ръководи компетентен Учител, защото аз самият с очите си съм виждал много случаи на ужасни последствия, породени от невежа игра с тази тъй сериозна работа. Тази сила е една ужасна реалност, един от великите основни факти на Природата, най-тържествено твърдя, че тя не е играчка, и да си прави човек опити с нея без да разбира с какво се занимава е много по-опасно, отколкото за едно дете да си играе с нитроглицерин. Както много ясно е казано в „Хаха йога прадипика“: „Тя освобождава Мъдреца, но връзва дивака.“

По въпроси като тези, учениците по окултизъм често мислят, че законите на природата ще направят някое специално изключение в техния случай, че провидението специално ще се намеси за да ги спаси от последствията на лудостта им. Нищо такова не се случва, и този, който неразумно стане причина за експлозия, твърде вероятно сам ще бъде първата жертва. Много безпокойства и разочарования биха се избегнали ако хората можеха да бъдат накарани да разберат, че във всички работи, отнасящи се до окултизма, ние разбираме точно това, което буквално им казваме, и че то е приложимо във всички случаи без изключение. Няма никаква фаворизация в работата на великите закони на вселената. Всеки иска да направи всички възможни опити. Всеки е убеден, че е свършено готов за най-високото възможно учение и за всички видове развитие, и никой не е съгласен да работи търпеливо за да си подобри характера, и да си посвети времето и силите на нещо полезно за работата на Обществото, и същевременно живее с очакването някой Учител да му каже, че той е готов за всички тези неща. Старото изречение все още остава вярно: „Търси преди всичко Царството Божие и Неговата Правда, и всички тези неща ще ти бъдат прибавени.“

Има някои случаи, когато огънят се събужда изведнъж и човек усеща една смътна светлина. Огънят дори може да започне да се движи сам, но това става рядко. В този случай той навярно ще причини големи мъки, тъй като пътят му още не е готов и му се налага сам да си го прочисти като изгори значителен брой ефирни непотребности — процес, който не може да не породии страдание. Когато сам се събуди или бъде събуден случайно, той обикновено се опитва да се втурне нагоре по вътрешността на гръбнака вместо да следва спиралния път, по който окултистът се е учил да го води. Ако е възможно, трябва да бъде упражнена воля за да се спре втурването му нагоре, но ако това се окаже невъзможно (каквото е най-вероятният случай) нека не се създава паника. Вероятно той ще се втурне през главата, ще избяга в окръжаващата атмосфера и никаква вреда няма да последва, освен едно временно отпадане, в най-лошия случай да се изгуби за кратко време съзнание. Истински страшните опасности са

свързани не с втурването нагоре, а с възможното му обръщане надолу и навътре.

Главното му въздействие във връзка със скритото развитие е това, че като бъде изпратен през силовите центрове на ефирния двойник, както ги описахме по-горе, той оживява тези центрове и ги прави врати за съобщение между физическото тяло и астралното. В „Гласът на безмълвието“ се казва, че когато змията-огън стигне центъра между веждите и го оживи добре, това дава способността да се чуе гласа на Учителя — което в този случай означава гласа на Висшия Аз. Основата на това положение лежи във факта, че когато хипофизата бъде приведена в действие, тя образува добра връзка с астралното тяло и през нея могат да се получат всички съобщения отвътре.

Но не е само това. Не след дълго ще трябва да бъдат събудени всички по-висши силови центрове и те ще трябва да възприемат всички влияния от разните астрални области. Това развитие ще дойде у всички хора в подходящия час, но повечето хора не могат да го постигнат в настоящото възплъщение, ако то е първото, в което те са започнали да вземат тази работа на сериозно. Някои индуси могат да успеят в това, понеже телата им са по наследство по-приспособими от тези на другите; но за огромното болшинство това е работа за съвсем друг цикъл. Овлабяването на змията-огън трябва да се преповтаря във всяко възплъщение, тъй като телата всеки път са нови, но веднъж само да бъде постигнато напълно, това повторение ще бъде по-нататък една лесна работа. Трябва да се помни, че дейността на змията-огън варира съобразно типа хора: някои, например, ще видят висшия Аз вместо да чуят гласа му. После, самата тази връзка с висшия Аз има много степени. За личността тя е влиянието на Азът върху ѝ, но за самия Аз тя е силата на Монадата, а за Монадата на свой ред тази връзка се стреми да стане съзнателен израз на Логоса.

Може би ще бъде полезно да спомена по този въпрос нещо за моя личен опит. В началото на престоя ми в Индия, преди двадесет и пет години, аз не направих опит да събудя огъня — не го познавах много добре, а и освен това бях убеден, че за да може да се направи нещо с него, необходимо е човек да се роди със спе-

циално психично тяло, каквото не притежавах. Но веднъж един от Учителите ми загатна, че има медитация, която би събудила тая сила. Аз, естествено, веднага реализирах подхвърлената идея на практика, и не след дълго постигнах успех. Не се съмнявам, обаче, че Той бдеше над мене през това време и щеше да ме спре, ако работата бе тръгнала на лошо. Чувал съм да казват, че някои индийски аскети учат на това учениците си и ги наблюдават старателно по време на процеса. Но такива аскети аз не познавам, а и не бих имал доверие в тях, освен ако не ми ги е препоръчал специално човек, който знам че притежава истински знания.

Често разни хора се обръщат към мен за съвет, как да събудят тази сила. Аз им препоръчвам да правят тъкмо това, което сам направих — да се потопят в теософското дело и да чакат додето получат изрична заповед от някой учител, който е готов да предприеме бдението над душевното им развитие. До тогава ще трябва да следват всичките обикновени медитационни упражнения, които знаят. Не би трябвало да ги е грижа дали развитието ще се осъществи в това въплъщение или в следващото, но трябва да гледат на работата от гледна точка на Азът, а на личността, да чувстват свършено сигурно, че Учителите винаги внимават на кого могат да помогнат, че е свършено невъзможно някой да остане незабелязан, и че Учителите при всяко положение ще дадат знак, когато решат, че времето е дошло.

Не съм чувал да има някакво възрастово ограничение за това развитие и не виждам защо възрастта ще значи нещо важно след като човек е здрав. Но здравето е необходимо, защото само едно силно тяло може да понесе натоварването, което е много по-сериозно, отколкото може да си представи неопитният.

Когато бъде събудена, силата трябва да се контролира много строго и да се води през центровете по път, който се различава при всеки тип хора. Освен това, за да бъде ползотворно, движението трябва да бъде направено по един особен път, който Учителят ще обясни когато му дойде времето.

Завесата между световете

Казах, че астралните и ефирните центрове се намират в много тясна връзка, но помежду им, прешлетена с тях по един трудно описуем начин, има нещо като плат или плътна тъкан, съставена от слой силно сгъстени физически атоми и проникната от един специален вид жизнена материя. Божественият живот, който слиза от астралното тяло във физическото, минава през нея много лесно, но за всички други сили — всички, които не могат да си служат с атомната материя на двата свята — тя е абсолютна пречка. Тази тъкан е естествената природна защита, създадена за да предотврати преждевременното откриване на връзката между световете — което откриване би нанесло само вреда.

При нормални условия именно тя пречи да се припомнят ясно случките по време на сън. Тя е също така причината за мигновеното безсъзнание, в което хората изпадат по време на смъртта си. Ако я нямаше тази милостива защита, обикновеният човек, не знаещ нищо за тези неща и съвсем неподготвен да ги посрещне, щеше да стане жертва на първото срещнато астрално същество, което би могло да го тури под влиянието на сили, твърде огромни за малките човешки способности. И той щеше да бъде постоянно податлив на обладания от страна на астралните същества, които биха искали да използват телата му.

Затова лесно може да се разбере, че всяка повреда на тази тъкан е много сериозно нещастие. Тази повреда може да стане по най-различни начини и ние трябва да се грижим да ги избягваме. Повредата може да дойде или вследствие на единична случайност, или вследствие на продължителна неправилна практика. Всяко голямо сътресение на астралното тяло, например някоя внезапна уплаха, може да разкъса този деликатен организъм, и както обикновено се изразяват, да направи отведнъж човека луд. (Разбира се, има и други пътища, по които страхът може да причини лудост, но този е един от тях.) Един внезапен изблик на гняв може да предизвика същия ефект. И въобще, същото може да последва след всяко крайно силно явле-

ние от негативен характер, което предизвиква в астралното тяло един вид експлозия.

Два са основните начини, по които можем, постоянно, да повредим тази предпазна тъкан — с употреба на алкохол или опиати и със съзнателно усилие да се отвори вратата, която природата държи затворена, посредством такива процеси, които в спиритизма се наричат „сядане за развитие“. Известни медикаменти и напитки, а именно алкохолът и всички упоителни средства, включително и тютюнът, съдържат материя, която при освобождаването си се изпарява, а част от нея минава от физическия свят в астралния. (Дори чайт и кафето съдържат тази материя, но в такова малко количество, че обикновено само след дълга злоупотреба с тях може да нанесе увреждане.) Когато в тялото на даден човек започне изпарението, съставните части се втурват през силовите центрове в направление, обратно на това, за което са предназначени, и след като направят същото много пъти, повреждат много сериозно и в крайна сметка разрушават деликатната тъкан. Разрушаването може да се осъществи по два различни начина, в зависимост от съответния човек и пропорционално на съставните части в ефирното и астралното му тяло. Първо, нахлуването на оживената материя буквално изгаря тъканта и вратите един вид остават отворени за всички нередовни сили и лоши влияния.

Вторият резултат е този, че когато хвърчащите съставни части хвърчат нагоре-надолу, те някак си кристализират своите атоми тъй, че тяхната пулсация се стеснява твърде много, и особеният тип сила, която ги нарежда в тъкан, не е способна повече да ги оживява. В резултат на това тъканта един вид се вкостенява, а преминаването през нея се ограничава и възпрепятства. И двата вида увреждане можем да видим у хората, които се отдават твърде много на пианство. Страдащите от първия начин изпадат в делириум тременс, биват обсебени от нечисти духове или се умоповреждат, но това са сравнително редки случаи. Много по-често е второто увреждане. В неговия случай се получава общо понижение на човешките способности, което дава в резултат груб материализъм, жестокост и животинство, изгубване на всички тънки чувства и на спо-

собност за себеконтрол. Такъв човек вече загубва чувство за отговорност; той може да обича жена си и децата си когато е трезвен, но когато е пиян може да похарчи за вино парите, с които е трябвало да купи хляб за вкъщи. Любовта и чувството за отговорност очевидно съвсем се изхабяват.

Вторият тип ефект твърде често се вижда сред тези, които са роби на тютюневия навик. Те все повече и повече постоянно в своето себезадоволяване, дори когато знаят твърде добре, че причиняват голяма неприятност на близките си. Увреждането се познава на часа, когато виждаме, че това е едничкото нещо, на което един иначе благороден човек настоява, макар да знае, че причинява големи безпокойства на другите. Ясно е, че в този случай по-тънките чувства са вече сериозно притъпени.

Всички впечатления, които минават от един свят в друг, минават само през атомните области, както вече споменах. Но когато това вкостеняване стане, то поврежда не само атомната материя, но и тази от втората и третата област, тъй че единственото общение, което може да стане между астралното тяло и ефирния двойник, ще се осъществи през по-долните области на астралния свят, където се намират само неприятни и зли влияния.

Въпреки че природата взема предохранителни мерки за да пази тези центрове, тя в никакъв случай не смята, че трябва винаги да ги държи здраво заключени. Има един правилен път, по който те могат да бъдат отворени. Може би ще бъде по-точно да се каже, че планът е бил тези врати да не бъдат отворени повече, отколкото са те днес, а и че човек трябва да развие достатъчно себе си, за да може да пренесе много повече през разрешения канал. Съзнанието на обикновения човек още не може да си служи с чистата атомна материя било във физическото тяло, било в астралното, и затова няма никаква възможност за съзнателно общуване, в случай на желание, между двата свята. Правилният път да се постигне това е да се очистят и двете тела, докато бъде оживена атомната материя и на двете, тъй че всички съобщения между тях да могат да минават по този път. В такъв случай тъканта съхранява в най-пълна степен положението и функция-

та си, и въпреки това тя не се оказва пречка за пълното общение, макар все още да продължава да изпълнява своята задача — да пречи на близкото докосване на ниските области, което би позволило да минават всякакви нежелателни влияния.

Ето защо винаги ни съветват да чакаме развитието на душевните сили докато те дойдат сами по естественото течение на явленията, като следствие от развитието на характера. Това е нормалното развитие. То е единичният сигурен път, защото само по него човек използва всички положителни страни и избягва всички опасности. Този е пътят, по който са минавали нашите Учители в миналото; този е следователно пътят за нас днес.

III

ПРАНА ИЛИ ЖИЗНЕНОСТ

Вече обяснихме, че жизнената сила е една от енергиите на Логоса също като тези, които наричаме светлина, топлина или електричество, според честотата на трептенията ѝ. Но действието на жизнената сила се различава в много отношения от това на светлината или на топлината. И двете предизвикват трептение в атома, което идва като външно въздействие. Другата енергия, която наричаме жизненост, идва в атома не отвън, а отвътре.

Трябва да помним, че самият атом не е нищо друго освен проява на една сила. Логосът държи да съществува една известна форма, която ние наричаме „последен физически атом“, и от това усилие на Неговата воля, към 14 милиарда мехурчета се съдържат в тази форма. Нужно е да се подчертае факта, че и силата, която държи мехурчета в разните форми на природата, напълно зависи пак от това усилие на волята, което ако за миг само можеше да бъде спряно, мехурчетата щяха да се разпилеят и целият физически свят щеше просто да престане да съществува за много по-кратко време, отколкото трае една светкавица. Съвсем вярно е, че целият физически план, всичко, което виждаме, не е нищо друго освен майя (заблуда). Така че тези атоми съществуват благодарение именно на постоянното упражнение на Логосовата волева сила. И когато се опитаме да изследваме действието на тази сила, намираме, че тя не иде в атома отвън, а извира отвътре — което, разбира се, значи че тя влиза от едно по-високо измерение. Същото е вярно и по отношение на силата, която наричаме жизненост. Тя идва в атома отвътре, заедно със силата, която поддържа

атома, вместо да действа спрямо него отвън, както е случая с онази друга сила, която наричаме светлиня или топлина.

Когато жизнеността извира вътре в атома, тя му дава допълнителен живот, а и свойството да привлича, благодарение на което той веднага групира около себе си шест други атома, нарежда ги в определена форма и става един „хиперметапротоелемент“, както е наречен в „Окултна химия“. Но този елемент се различава от известните ни елементи по това, че създаващата го сила идва от второто лице на Логоса вместо от третото. Следователно то е малката група, която образува извънредно бляскавата броеничка на мъжката или положителната змия в химическия елемент кислород (виж „Окултна химия“), и е в сърцето на централната сфера на радия.

Тези кълба се виждат най-лесно измежду всички, които плуват из атмосферата, тъй като са бляскави и извънредно активни — носители са на крайно интензивен живот. Това действително са формите на огнен живот, така често споменавани от мадам Блаватска.

Макар силата, която оживява тези кълба, да е съвсем различна от светлината, тя сякаш зависи от светлината за проявлението си. По време на бляскаво слънцесияние тази фазическа сила започва отново да извира и предизвиква раждането на такива кълба с голяма бързина и в несметно количество. В мъгливо време този процес намалява твърде много, а през нощта като че ли съвсем престава. Затова може да се каже, че през нощта ние живеем благодарение на запасите си от предишния ден, и макар че най-вероятно този запас не може никога да бъде окончателно изчерпан, очевидно е, че той твърде много намалява, когато се заредят няколко мъгливи дни един след друг. Кълбото, веднъж създадено, остава да съществува като един субатомен елемент и не личи да изменя или губи силата си, докато не бъде погълнато от някое живо същество.

Човек поглъща тази сила, както вече се каза, през ефирния център (чакрата), съответстващ на далака. Струва си да си припомним, че този център има шест листа, създадени вследствие особено сложното движение на силите, които предизвикват въртежа. Това движение само по себе си е породено от еманацията на

други сили, излизащи от центъра на този въртеж. Като вземем централната точка на въртежа за главина на колело, бихме могли да си представим тези сили като спици, които излизат радиално от нея по прави линии. Същевременно, въртежните сили, като се носят насамнатам околоръст, минават ту отгоре, ту отдолу на тези спици, и сплитат нещо като че ли наподобяващо ефирна кошница, по този начин се създава впечатлението сякаш са образувани шест листа, отделени един от друг със вдлъбнатини.

Когато единицата жизнена сила се носи, както си блести в атмосферата, тя фактически е почти безцветна и може да се сравни с бялата светлина, но след като се всмуче от далачния център, тя се разлага и се разпилява в струи от различни цветове, макар те да не следват точно нашето подразделение на цветовете в спектъра. Когато шестте съставни атома на единицата сила се носят около въртежа (чакрата), всяка от шестте спици улавя един от тях, така че всички оцветени в жълто атоми минават през единия лист, които са оцветени в зелено — през друг, и т. н., докато стигнем до седмия, който се изгубва през центъра на въртежа — през главината на колелото, тъй да се каже. Така тези лъчи се разотиват по разни направления, всеки от тях устремен към изпълнението на специалната си работа около оживяването на тялото. Както казах, обаче, разделението не съответства точно на слънчевия спектър, а по-скоро прилича на нареждането на цветовете, което виждаме на висшите полета — в причинното, умственото и астралното тяло.

Така например, това, което наричаме тъмносиньо, е разделено между виолетовия лъч и синия лъч, тъй че на практика намираме само два цвята вместо три. От друга страна, обаче, този цвят, който наричаме червен, се състои от две разновидности — розовочервен и тъмночервен лъч. Шестте цвята са следователно тези: виолетов, син, зелен, жълт, оранжев и тъмночервен, а пък седмият, розовочервеният лъч (или по-точно *първият*, тъй като това е оригиналният атом, в който най-напред се проявява силата), минава през центъра на въртежа. Жизнеността съвсем очевидно има седмоделно устройство, но тече през тялото в пет главни струи, както е описано в някои индийски книги, защото след като из-

лязат от далачния център, синият и виолетовият цвят се съединяват в един лъч, също както от своя страна, оранжевата и тъмночервената струя.

Виолетово синият лъч отива нагоре към гърлото, където като че ли се раздвоява на светлосин и тъмносин; светлосиният остава да тече през гърления център и го оживява, докато тъмносиният и виолетовият минават в мозъка. Тъмносиният се разпръсва в долния и среден дял на мозъка, а виолетовият изпълва горния дял и придава особено голяма доза живот на чакрата, която е на върха на главата, преминавайки през 930 те листа на външната част на този център.

Жълтият лъч се отправя към сърцето, но след като приключи своята работа там, също се отправя нагоре в мозъка и минава в него, като посоката му е главно към дванадесетлистното цвете в средата на най-горния център.

Зеленият лъч напоява коремната област и като се съсредоточава главно в слънчевия сплит, оживява черния дроб, далака, червата, и въобще храносмилателните органи.

Розовият лъч тече из цялото тяло по нервите, и очевидно именно той е животът на нервната система. Този е лъчът, който по принцип се описва като *прана* — специализираната жизненост, която един човек може лесно да предаде на друг, в когото тя е недостатъчна. Ако по нервите не тече достатъчно количество такава розова светлина, те стават крайно чувствителни на дразнения, поради което пациентът се оказва почти неспособен да се спре на едно място, но дори да се движи пак не намира достатъчно спокойствие. Най-малкият шум и най-малкото докосване са мъчения за него. Той се намира в състояние на ужасно страдание. Но ако в нервите му се влее специализирана жизненост от някой здрав човек, това докарва мигновено облекчение — болният бива обхванат от едно чувство на здраве и вътрешно спокойствие. Оранжево червеният лъч тече до основата на гръбнака и оттам продължава до детородните органи, с които е свързана част от неговите функции. Този лъч обхваща не само оранжевия, но и тъмночервения, а и известна част от тъмновиолетовия лъч: като че ли спектърът се свива в кръг и цветовете започват нов цикъл, но на една по-долна октава. У нор-

малния човек този лъч дава енергия на плътските желания, освен това влиза в кръвта и поддържа топлината в тялото. Но в случай че човек упорито отказва да се поддава на своята нисша природа, този лъч може след дълго и решително усилие да се извие нагоре към мозъка, където и трите му съставни лъча претърпяват едно забележително видоизменение. Оранжевият се превръща в светложълт и предизвиква явно усиление на интелектуалните сили, тъмnochервеният става светлочервен и рязко увеличава силата на безкористната любов, а пък тъмновиолетовият се превръща в нежен бледовиолетов отенък, който усилюва духовния елемент на човешката природа. Човекът, който постигне това преобразуване, ще открие, че плътските желания не го безпокоят вече, а когато намери за нужно да събуди змията-огън (Кундалини), той ще бъде освободен от най-сериозната опасност, свързана с този процес. Когато човек най-сетне приключи с промяната, този оранжево червен лъч тече направо към центъра в основата на гръбначния стълб и оттам се отклонява нагоре по вътрешността на гръбначния стълб, додето стигне мозъка.

Общото течение в няколко струи на жизнената сила регулира здравето на различните части на тялото, с които тези струи са свързани. Ако, например, даден човек страда от лошо храносмилане, това незабавно се вижда от притежателя на ефирно зрение, защото или течението и действието на зелената струя са слаби, или нейното общо количество е намаляло повече от нормалното. Когато жълтата струя е пълна и силна, това свидетелства за добрата регулация на силата и редовността в сърдечната дейност. Течейки около този център, тя прониква и в кръвта, която минава през сърцето, и с нея се разнася по цялото тяло. Въпреки това, от струята остава една достатъчно голяма част, която на свой ред отива в мозъка — способността за висша философска и метафизична мисъл като че ли зависи до голяма степен от това до колко добре действа тази жълта струя, както и от съответното събуждане на дванадесетоллистното цвете на върха на главата. Мисълта и възмущенията от висш духовен разред изглеждат да зависят много от виолетовите лъчи, докато енергията на обикновената мисъл се подхранва от действието

на сините лъчи, примесени отчасти с жълтите. Забелявано е, че при известни видове тъпоумие, двете струи жизненост (жълтата и синьовиолетовата), отиващи към мозъка, са почти съвсем пресъхнали. Силната активност или големият дебит на светлосинята струя, която отива в гърления център, е придружена с добро здравословно състояние и сила на органите в тази част на тялото. Такова изобилие, например, придава сила и еластичност на гласните струни, така че при някой оратор или знаменит певец това се забелязва като особена бляскавост в изпълнението. Болестите или недъзите в някоя част на тялото се съпровождат с недостиг на струята в тази съответна част.

Течейки по своите направления, различните струи от атоми изразходват своите струи от жизненост, също както прави вяска електрическа батерия. Атомите, различни от розовата струя, постепенно избледняват по време на движението си по нервите и биват най-накрая изхвърлени през порите, образувайки това, което в книгата „Човекът видим и невидим“ наричаме „аура на здравето“. Като напускат тялото, много от тези атоми съвършено изгубват розовия си цвят, поради което излъчването на тялото е синкаво-белезникаво.

Тази част от жълтата струя, която се поглъща от кръвта и се разнася от нея навред по тялото, изгубва по същия начин цвета си.

Изпразнените от своята енергия жизнени атоми имат два пътя — или влизат в съчетанията, които постоянно се образуват в организма, или пък излизат от тялото през естествените канали.

След изпразването си, атомите-носители на зелената струя, която е свързана преди всичко с процеса на храносмилането, влизат в състава на обикновения материал на тялото и се разнасят навред из него. Същата е и участва на атомите на червено-оранжевите лъчи, когато става дума за средния човек. Атомите-носители на сините лъчи, които са свързани с гърлената чакра, напускат тялото обикновено по време на дишането. Тези атоми, които съставляват тъмно-сините и виолетовите лъчи обикновено се излъчват от чакрата на върха на главата.

Когато ученикът-окултист се научи да отклонява червено-оранжевите лъчи така, че да отиват нагоре през

гръбнака, изпразнените атоми от тези два лъча, както и от виолетово-сините лъчи, излизат през върха на главата във вид на огнена каскада. Именно това е било вземано често за пламък, какъвто виждаме на старите статуя на Буда и другите велики светци. След като атомите бъдат изпразнени, т. е. след като излезе от тях жизнената им енергия, те си ставаг пак досущ такива, каквито са и останалите. Тялото поглъща някои от тях според нуждите си и по-нататък те влизат в състава на различните съчетания, които постоянно се образуват там, а други атоми, неупотребени в това направление, биват изхвърляни през някои от каналите.

Тук трябва да се пазим от едно недоразумение. Течението на жизнеността в една чакра или през нея, както и усилването ѝ, не бива да се смесва с другото съсем различно развитие на тази чакра — развитие, което се обуславя от събуждането на змията-огън в една по-късна фаза от човешката еволюция. Всички ние всмукваме в себе си тази жизненост и я преработваме, но някои хора не я използват напълно, защото нашите начини на живот не са така чисти, здрави и благоразумни, както би трябвало да бъде. Този, който огрубява тялото си с местна храна, със спирт или тютюн, никога не може да използва тази всмукана жизненост както човекът с чист живот. Хората с нечист живот могат да бъдат и често пъти са, по-силни физически от силните хора; това е работа на тяхната карма. Но ако всички други условия са еднакви, човекът с чист живот има огромни преимущества.

Жизнеността, която тече по нервите, не бива да се смесва с това, което обикновено наричаме човешки магнетизъм. По нервите има една постоянна циркулация на ефирна материя — също както знаем, например, за подобна постоянна циркулация на кръвта в тялото. И също както кислородът се разнася от кръвта по всичките части на тялото, така и жизнеността се разнася по нервите посредством това ефирно течение. Частиците на човешкото ефирно тяло се менят постоянно, също както е и с физическото му тяло. Заедно с храната, която ядем и въздуха, който дишаме, ние поглъщаме ефирна материя, която се всмуква от ефирната част на тялото ни. Тази ефирна материя постоянно се изхвърля от тялото през

порите, подобно на газообразната материя, така щото две лица се намират плътно едно до друго, те си поемат взаимно излъчванията. Когато магнетизираме някого, ние събираме една голяма част от нашия магнетизъм и го хвърляме върху магнетизирания, и поради това, като хвърляме в организма му сила, ние неминуемо му предаваме едновременно с жизнеността и много от нашите собствени излъчвания. Очевидно е, че евентуалната болест, която активният агент може да има, се пренася по този начин върху магнетизирания, но ние понякога забравяме, че има и нравствени и умствени болести също както и физически, и че заедно с ефирната струя те също могат често пъти да се пренесат в съответния приемател.

Всички тези цветове са ефирни. Тяхното действие поддържа известна връзка със значението, приписвано на съответните цветове в астралното тяло. Ясно е, че правилната мисъл и чистото чувство въздействат върху физическото тяло, увеличават неговата способност да поглъща жизнеността, която е необходима за доброто му състояние. Говори се, че Буда веднъж рекъл за първата крачка по пътя към нирваната, че била свършеното физическо здраве. И наистина, пътят за постигане на това е да се следва Благородния Осмичен Път, посочен от Него. „Търсете най-напред царството Божие и неговата правда и всичко друго ще ви се прибази“ — да, дори и физическото здраве.

IV

СЛЪНЦЕТО КАТО ЦЕНТЪР НА ЖИЗНЕНОСТ

Наистина, цялата слънчева система е облеклото на Логоса, но слънцето е Неговата истинска видимост, най-близкото, до което ние можем да се приближим във физическия свят и да го назовем Негова проява, прозорецът, през който Неговата сила свети върху нас. Гледано само от нашия свят като отправна точка, слънцето е една обширна маса от материя, горяща и развиваща неизмеримо голяма температура, в състояние на едно такова високо наелектризиране, че излиза извън способността ни да я опишем.

Като предполагат, че топлината на слънцето се дължи просто на сгъстяването, астрономите се мъчат да изчислят колко дълго то трябва да е съществувало в миналото и колко дълго ще може да съществува в бъдещето; и те видяха, че не могат да дадат повече от няколкостотин хиляди години и по двете направления, а в същото време геолозите твърдят, че имало доказателства в подкрепа на хипотезата, че земята е съществувала много милиони години. Откритието на радия събори старите теории, но даже и с неговата помощ учените още не са се издигнали до простотата на истинското обяснение.

Човек може да сравни съвременния учен с микроб, който живее върху човешкото тяло и разсъждава за него тъкмо по същия начин. Микробът може да каже, че тялото трябва постепенно да изстива, и дори може с голяма точност да изчисли, че след толкова и толкова часа и минути то трябва да достигне температура, която ще направи невъзможно по-нататъшното му съществуване. Ако обаче той живее достатъчно дълго, ще има възможността да види, че човешкото тяло не изстива точно според теорията му, и това без съмнение ще му се

види твърде загадъчно, докато, разбира се, не открие, че има работа не с един замиращ огън, а с живо същество, и че докато животът продължава, топлината няма да се изгуби. По-точно същия начин, ако схванем, че слънцето е физическата проява на Логоса, ще видим, че могъщият Живот зад него сигурно ще поддържа температурата му толкова дълго, колкото е необходимо за пълното развитие на системата.

Такова едно обяснение ще ни даде разрешението на някои от другите проблеми на слънчевата физика. Така например явлението, наречено в съответствие с формата му „върбови листа“ или „оризови зърна“, от които е съставена фотосферата на слънцето, твърде често е удивлявало учените хора с очевидно противоречивите си характерни черти. Ако се съди по тяхното разположение, тези листа или зърна не могат да бъдат нищо друго освен маси от нажежен до извънредно висока температура газ, който тъкмо поради това е извънредно разреден. Въпреки че трябва да са много по-леки от който и да е земен облак, те винаги поддържат специфичната си форма, колкото и ужасно да ги мязат и дърпат бурите на разни сили, иначе тъй огромни, че моментално биха унищожили нашата земя. Когато ние схванем, че зад всеки от тия странни предмети стои един величествен Живот — че всеки е, тъй да се каже, физическото тяло на един от Девите — ние разбираме, че именно този Живот ги поддържа и им дава тяхната удивителна устойчивост. Да прилагаме към тях названието „физическото тяло“ може дори да ни заблуди, тъй като за нас животът на земята изглежда от особено голяма важност и заема една особено значима позиция в настоящия етап от нашата еволюция. Мадам Блаватска казва, че ние не можем с основание да ги наречем „слънчеви обитатели“, тъй като едва ли слънчевите същества ще се наместват в телескопния фокус, но че те са всъщност резервоари на слънчевата жизнена енергия, сами по себе си част от живота, който изливат навън.

Нека по-скоро кажем, че „върбовите листа“ са прояви във физическия свят, поддържани от слънчевите Деви за една специална цел с цената на известна жертва или ограничение на тяхната дейност в горните нива, които са нормалните им жилища. Каго помним, че

именно през тези „върбови листа“ светлината, топлината и жизнеността на слънцето идват при нас, ние можем лесно да видим, че целта на тази жертва е да се изпратят във физическия свят известни сили, които иначе биха останали непроявени, и че тези велики Деви действат като канали, като рефлектори, като приложения на Божествена сила — че те всъщност правят в космоса и за слънчевата система това, което ние самите бихме могли да правим в микроскопически размери вътре в нашия малък кръг, ако бяхме достатъчно мъдри да използваме нашите привилегии.

Една друга страна на слънцето като централна фигура на собствената си система може да интересува някои читатели. В източната литература често намираме да сравняват слънчевата система с лотосово цвете. Навярно повечето от читателите мислят, че това е просто едно поетично украшение, но всъщност сравнението е много по-близко отколкото се подозира. Ние често четем за Седемте Планетни Логоси, които, макар без съмнение да са велики индивидуални Същества, в същото време са лица на Слънчевия Логос — Негови чакри или силови центрове. Не е лесно да се разбере как тези уж противоречиви положения могат да бъдат в еднаква степен верни, обаче фактите говорят точно това.

Всеки от тези велики живи Центрове или по-могъщи Логоси има своите собствени редовни периодични промени или движения, които, на едно извънредно високо ниво, съответстват на правилното туптене на човешкото сърце или на редовния цикъл, състоящ се от вдишване и издишване. Някои от тези периодични промени са по-бързи от други, така че се получава една твърде сложна поредица от ефекти. Било е наблюдавано, че взаимно обусловените движения на физическите планети дават ключ за разтълкуването на тези велики космични влияния и тяхното действие във всеки даден миг от времето. Всеки от тези Центрове си има своето специално място или своя главен фокус (ако можем да употребим такова наименование) вътре в тялото на слънцето, както и един второстепенен фокус, който е винаги вън от слънцето. Положението на този второстепенен (малък) фокус винаги е отбелязано в пространството с една физическа планета. Точното отношение едва ли може да бъде изразено ясно с нашите трииз-

мерни думи. Но ние можем да кажем, че полето на влияние на всеки Център е широко колкото слънчевата система, че ако бяхме извадили сечение от това поле, щяхме да видим, че то е елипсовидно, и че единият от фокусите на всяка елипса се оказва винаги в слънцето, а другият е конкретната планета, управлявана от този помощен Логос.

Вероятно е, при постепенното съгъстяване на първичната нажежена мъглявина, от която Слънчевата система е била образувана, мястото на планетите да е било определено от образуването на въртежи като каква малки фокуси, помощни точки за разпределянето на тези влияния — ганглии, тъй да се каже, в слънчевата система. Трябва да се разбере, че аз тук говоря за истинските планети, които се въртят около слънцето, и нямам предвид онази интересна астрологическа теория, която смята и самото слънце за планета. Всички физически планети влизат в тази част на системата, която е обща за всички сферични тела. Всеки, който се опита да си състави мислен образ за това, ще види, че тези въртящи се сфери трябва да имат своите издадени сегменти, и съответно ще бъде готов да разбере точността на сравнението между системата като цяло и едно многолистно цвете.

За сравнението между системата и логоса има и едно друго основание, което е дори още по-красиво, но пък изисква от своя страна по-дълбока мисъл. Както ние ги виждаме, планетите се явяват като отделни сфери. Между тях има връзка, която е недостъпна за мозъчното ни съзнание. Които са изучавали четвъртото измерение са запознати с идеята за едно измерение засега невидимо за нас, но на тях може би не им е идвало наум да приложат това и към слънчевата система, взета като цяло. Човек може да се подсети за фактите ако си обърне ръката с дланта нагоре, свие пръстите си в чаша, но ги остави разделени, и след това постави един лист хартия отгоре на пръстите.

Едно двуизмерно същество, живеещо на повърхността на този лист хартия, не би имало никаква представа за ръката като цяло; то ще види само малките кръгове в точките, където хартията и пръстите се допират. За него тези кръгчета ще бъдат без никаква взаимовръзка помежду им, но ние, които си служим с едно

по-горно измерение (третото), можем да видим, че всеки от тези кръгове продължава надолу и по този начин всички те са части от една ръка. По също такъв начин, човек, който вижда и в четвъртото измерение, може да види, че планетите, които са отделни според нашите три измерения, са през цялото време съединени по един начин, недостъпен за нашите сетива. От позицията на този висш поглед, планетите са върховете на листата на едно велико цвете. И блестящото сърце на това цвете издава един централен семенник, който ни се показва като слънцето.

Всички знаем лъчезарното чувство на радост, което ни дава слънцето, когато грее, но само окултните ученици знаят напълно причината за това чувство. Също както слънцето напоява своята система със светлина и топлина, то я облива не по-малко непрестанно и с една друга сила, още неподозирана от съвременната наука — сила, на която е дадено името „жизненост“. Тя се разпраща по всички нива и се явява във всички светове, но засега ние говорим за нейното явяване в най-долния свят, където тя влиза във физическите атоми, усилва до безкрай тяхната активност и ги прави оживени и блестящи.

Не трябва да бъркаме тази сила с електричеството, макар в някои отношения тя да му прилича. Логосът изпраща от себе си две велики енергии; може би има още стотици други, за които ние не знаем нищо, но съществуват най-малко две. Всяка от тях има своята съответна проява във всички сфери, които ние досега сме изследвали, но засега нека се ограничим да изучим как те се явяват във физическия план. Едната се явява под формата на електричеството, другата под формата на жизнеността.

Тези две сили остават ясно обособени и никоя от тях на това ниво не може да се превърне в другата. Те нямат никаква връзка с коя да е от трите велики еманации. Всички те са определени усилия, направени от Логоса. Нашите две енергии като че ли са по-скоро резултати от Неговия живот — Негови проявени качества без каквото и да е видимо усилие. Като минава през атомите, електричеството ги отклонява и ги държи по един известен път; този ефект е добавъчен към (а съвсем отделен от) конкретната честота на трептене, коя-

то то също им предава. Колкото за жизнеността, тя изпълва атомите и временно остава с тях, от което атомите блестят и са активни.

Тази жизненост се поглъща от всички живи организми и като че ли известно количество от нея е необходимо за да могат те да съществуват. Човекът и висшите животни я поглъщат през чакрата или въртежа в ефирния двойник, който съответства на далака. Учениците по окултизъм са запознати с факта, че в разните тела или носители на човека съществуват чакри, и че те са центрове, през които сили отгоре влизат в тези тела. Принадлежащите към физическото тяло се вждат на повърхността на ефирната част от това тяло като кръгли падини или въртежи, заради което и чосят името чакри или колела; и често биват определяни чрез телесния орган, близо до който се намират. Когато атоми, изпълнени с жизненост, бъдат по този начин всмукани в ефирното тяло на човека, те претърпяват известни промени, които ние ще проследим. Когато приближават центровете, те блестят с обикновена бяла светлина, т. е. всички техни седем малки вълма се намират в много жива активност, но веднага след влизането им в чакрите част от техния блясък се изгубва, защото светлината им се разбива на съставните им части, също както сноп слънчеви лъчи се разбива от която и да е призма. Повечето от това качество на енергията, което отговаря на по-бързите цветови трептения, изведнъж се поглъща от по-разредените части на ефирния двойник, мигновено блясва из цялото тяло и му придава неговата светловиолетова-пепелява окраска, а тези, които съответстват на долната част на спектъра, се разделят на отделни струни и се отичат по съответните части на тялото. Грубо казано спектърът на тази жизненост се състои по-скоро от пет отколкото от седем дяла, като цветовете са: виолетов, син, зелен, жълт и розов.

След това разрушение на цялата глобула, типовете жизнена енергия, които остават в атомите, произвеждат вместо оригиналната бяла светлина едно розово сияние, и в това си състояние биват завлечени от нервните течения — носени из цялото тяло от тази струя ефирна материя, която постоянно тече по нервите, както кръвта тече по артериите. Като минават през физическите

клетки, тези типове жизнена енергия поглъщат от тях остатъка от жизнеността им, и когато най-после бъдат изхвърлени през порите на кожата, те се оказват почти безцветни, бледосинкави на вид.

Както се вижда, клетките на тялото могат да получат това, от което имат нужда, само след като съзрши предварителното поглъщане на висшия тип енергия, и ако механизмът на ефирното тяло работи бавно или недостатъчно живо, физическите клетки губят своята привична храна. Понякога въртежът не поглъща достатъчно жизненост, в други случаи жизнеността не успява да се разбие както трябва на съставните си части. И в двата случая клетките остават гладни, като често най-лекият начин да бъдат нахранени е да им се даде специалната жизненост, готова отвън. Един напълно здрав човек обикновено поглъща и усвоява много повече от тази жизненост отколкото всъщност е нужна за неговото тяло; и с едно усилие на волята си той може да събере излишната енергия и да я излее в тялото на своя по-слаб ближен.

Ако това не се направи, често пъти тялото прави усилия да си помогне само. То притежава свое съпяло инстинктивно съзнание, което във физическия свят съответства на елемента-желание на астралното тяло; и това съзнание се грижи винаги да пази тялото от опасност и да му доставя това, от което то има нужда. Това става съвсем независимо от съзнанието на самия човек и работи еднакво добре дори при отсъствието на Аза от физическото тяло по време на сън. Всички наши инстинктивни движения се дължат на него, благодарение на него действието на симпатичната нервна система се извършва непрекъснато без каквато и да е мисъл или знание от наша страна. Докато сме будни, този физически елементал е постоянно зает със самосъхранението си, той е в състояние на постоянна будност и държи нервите и мускулите винаги натегнати. Когато спим, той оставя нервите и мускулите да си отпочинат и се ограничава само да поглъща жизнеността и да подобрява състоянието на тялото. Тази работа той извършва най-успешно през първата половина на нощта, защото тогава има голямо количество жизненост, докато пък тъкмо преди зазоряване жизнеността на атмосферата, оставена от слънцето на предишния ден, е

почти напълно изчерпана. Оттук именно идва спадналият тонус и усещането за тежест, свързвани с часовете на ранното утро, това също е причината, поради която болни хора толкова често умират в тези часове. Същата идея се крие и в старата поговорка: „Един час сън преди полунощ е равен на два часа сън след това.“ На работата на този физически елементал се дължи силното възобновително влияние на съня, което често се наблюдава дори когато човек дрямва само за миг.

Наистина, тази жизненост е храната на ефирния двойник и е също толкова необходима за поддържането му, колкото твърдата храна за физическото тяло. Ето защо, когато тялото по някои причини е неспособно да си приготви жизненост за да нахрани собствените си клетки, този физически елементал се старее да изсмуче такава от телата на други хора, които я имат. Затова често се чувстваме слаби и изразходвани след като сме стояли заедно с човек, беден откъм жизненост, който е изсмуквал от нас розовите атоми преди да сме успели самите ние да изсмучем тяхната енергия. От друга страна човек с добро здраве всмуква в себе си и разгражда толкова много от тази енергия, че неговото тяло наистина има нужда да предаде част от розовите си атоми, и затова виждаме едно такова тяло постоянно да излъчва от себе си сила, която поддържа негови по-слаби другари, без самият той да губи нещо от това.

Растителното царство също поглъща от тази жизненост, но определено взима в повечето случаи само малка част от нея. Много дървета вземат от нея тъкмо същите съставни части както горната част от ефирното тяло на човека, и резултатът е, че когато те вземат това от което имат нужда, отхвърлените атоми остават тъкмо в розовото състояние, което е необходимо за клетките на човешкото физическо тяло. Това особено се получава с дървета като бора и евкалипта. Ето защо самото близо присъствие на тези дървета дава здраве и сила на хората, които страдат от отсъствие на жизненост.

Слънцето непрекъснато излива жизненост, точно както излива топлина и светлина, но често се явяват препятствия, които пречат на земята да получи колкото може. В зимни и меланхолични времена, често наричани съвсем неправилно „умерени“, непрекъснато се случ-

ва дни наред небето да е покрито с погребален саван от тежки облаци и това намалява не само светлината, но и жизнеността — то не пречи съвсем на преминаването ѝ, но чувствително намалява количеството ѝ. Ето защо в мъгливо време жизнеността спада извънредно много и у всички живи същества се събужда инстинктивна жажда за слънце.

Когато по този начин атмосферата обеднее откъм оживени атоми, хората с жизнено здраве увеличават силата си на поглъщане, обхващат една по-широка област и така поддържат своето здраве на нормално добро ниво. Но инвалиди и хора с недостатъчна червена енергия, които не са в състояние да правят същото, често пъти страдат остро и се чувстват по-слаби и по-раздражителни без да знаят причината. Пак затова жизнеността е по-ниска зимно време отколкото лете — дори в случай, че късите зимни дни са слънчеви, което е рядкост, — но пък в същото време пред нас са дългите и мрачни зимни нощи, през които трябва да живеем от жизнеността, която денят е съумял да спаси. От друга страна, дългите летни дни, когато са светли и безоблачни, изпълват атмосферата с толкова много жизненост, че късите нощи не могат да имат никакво влияние.

От изучаването на въпроса за жизнеността окултистът не може да не заключи, че освен температурата, слънцето е един от най-важните фактори за постигането и съхраняването на пълно здраве — един фактор, който ако отсъства не може да се замени с нищо. Тъй като тази жизненост се излива не само върху физическия свят, но и еднакво добре и в другите, то очевидно е, че когато и в останалите отношения условията са задоволителни, чувствата, умът и духът ще бъдат в най-добро състояние при ясно небе и неоченимата помощ на слънцето.

ФИЗИЧЕСКОТО ТЯЛО

Физическо безсмъртие е невъзможно, защото това, което има начало трябва да има и край: раждане, развитие, отпадане и смърт са правилата на физическата вселена. Никое разумно същество не би пожелало да държи едно и също тяло непрекъснато; това е все едно някое малко момче да поиска да носи едни и същи дрехи през целия си живот. С развитието на човека неговите последователни тела стават по-чисти и по-благородни, по-добре пригодени да посрещнат нуждите на неговата увеличаваща се способност, тъй че дори да беше възможно за човека да задържи същото тяло, той би спянал с това собствения си растеж, също както детето би попречило на растежа си, ако носеше същите дрехи и те бяха, да речем, железни и не се разтягаха.

В същото време наш дълг е да имаме максимално чувство за дълг към нашите тела и да се грижим за тях колкото можем повече. Никога не се дръжте зле с физическото тяло. Имайте грижа за него също както бихте имали грижа за един скъп кон, на когото давате достатъчно почивка и храна и го държите старателно чист. Тялото може да върши само определено количество работа; така например едно твърде силно тяло може да извърви сто километра без почивка, но не може да извърви хиляда. При медитация го поставете в удобно положение и после го забравете. Вие няма да можете да го забравите, ако на него му е неудобно, и то постоянно ще ви извиква назад.

Какво трябва да ядете? Ако сте захвърлили месото и виното, малко значение има какво ядете. Някои зеленчуци са по-груби от други и е хубаво, ако можете да правите избор, да ги избягвате. Между тях аз бих поставил лука, гъбите и зелето. Оризът е много чиста хра-

на, но житото, ечемикът и овесът дават повече хранителни елементи при равно количество. Според мен яйцата са нежелателни, макар че, разбира се, аз ще ги предпочета без никакви колебания пред месото.

Не може да става и дума за спор, вегетарианството е по-добро във всяко отношение от месоядството. То доставя повече питателни елементи, намалява податливостта към заболяване, дава по-голяма сила и не възбужда нисшата природа. Вегетарианската диета дава възможност на човек много по-лесно да развие своите висши качества. Известно е, че нашите Учители могат да задържат да речем само физическото си тяло много по-дълго от обикновения човек, защото живеят винаги според законите на хигиената и винаги безпокойствата са им чужди. В това отношение ние всички трябва да се стараем да им подражаваме колкото можем по-добре, но да се стараем да държим едно и също тяло до безкрайност винаги се е считало за отличителен белег на тези, които следват егонистичния път.

Съществуват разни нежелателни начини за продължаване на физическия живот, употребявани от злонамерени хора — понякога чрез вампиризъм, т. е. с изсмукване жизнеността на другите, а понякога с обсебване на други човешки животи. Едва ли е необходимо да предупреждавам теософите срещу такива работи. Този, който се захване с такава практика, определено не е човек, който прогресира. Дори и да успее, той всъщност ще прилича на човек, който разширява старото си кърпено палто, но въпреки всички усилия, които полага, то все ще си остава старо палто.

ИЗ „НЕВИДИМИТЕ ПОМАГАЧИ“

I. Разказ за Урсула

В течение на работата ни като невидими помагачи по бойните полета, ние срещнахме капитан Харолд, който наскоро бе преминал в астралния свят. Той с готовност възприе разясненията, които набързо успяхме да му дадем за новия му живот и скоро се почувства спокоен и щастлив в новото си положение, като се изключи един проблем, който твърде много занимаваше ума му. Харолд беше първородния син на баща си и имаше брат, около две години по-малък от него. Дватама брата били изключително привързани един към друг и дори фактът, че се влюбили в една и съща девойка, не променил отношенията им. Харолд се сгодил за момичето преди войната; Джулиън, неговият брат, също я обичал, но решително се борел със себе си за да победи чувството, поради привързаността си към Харолд. Веднага след обявяването на войната и двамата гостъпили в армията, но Джулиън имал нещастieto да бъде тежко ранен и станал инвалид след краткото си бойно кръщение. Така той се върнал вкъщи и близо до Урсула, в която от ден на ден все повече се влюбвал. Тя скоро усетила чувствата му и с голямо безпокойство разбрала, че ги споделя. Дума за любов не била разменена между тях и двамата се срамували от страстта си, чувствайки я като измяна към отсъстващия воин, който, разбира се, не подозирал нищо. Така, с течение на времето, двамата млади хора ставали все по-нещастни под един покрив, та дори Харолд, през краткото си посещение у дома, почувствал да витае нещо особено, но не могъл да разбере какво точно.

Тъкмо тогава, когато семейните отношения били така жестоко усложнени, Харолд пада убит — убит, кога-

то повежда бойците си към победа. Той се отнесъл към смъртта си напълно философски, но останал с едничкото съжаление, че участва му ще причини много страдания на Джулиън и Урсула. В желанието си да смекчи това, той се навъртал около тях почти непрестанно и с по-остро си астрално зрение забелязал каква силна привързаност съществува между тях. В нея той веднага видял надежда за бърза утеха и на двамата и започнал ревностно да работи за реализирането ѝ, но съществуващото в умовете им силно предубеждение ги карало съвсем криво да разбират искрените му опити да им повлияе. Поради честите му астрални посещения те постоянно мислели за него и това ги карало още по-горчиво да се страмуват, че не зачитат паметта му и затова още по-силно да се борят с изкушението. Урсула дори си била дала клетва пред себе си цял живот да се посвети на девство заради него. В същото време той самият много се измъчвал от необяснимото съпротивление на тях, които толкова много обичал, да приемат разрешението, което ревностно им предлагал.

Младият помагач, на когото беше възложена тази работа, скоро се убеди, че докато този семеен въпрос не се уреди, за Харолд ще бъде невъзможно да се отдаде напълно на астрална работа и затова той придружил своя пациент до бащиния му дом, за да видят какво може да се направи, та да се проясни положението. Те открили Джулиън и Урсула да се разхождат по един горски път — радостни да бъдат заедно и в същото време чувствайки се виновни и угнетени. Малкият Сирил положил големи усилия да им внуши истината, но не могъл да победи погрешното им решение; те почувствали настоятелното внушение, че Харолд би одобрил техния съюз, но го приели за илюзия, породена от незаконното им желание. Младият помагач с отчаяние се обърна към един по-стар и по-опитен помагач, но и неговите усилия останаха напразни. Най-после малкият каза: „Ние ще свършим тази работа само като им говорим в лицето; ако ме материализирате, мисля, че ще мога да ги убедя“. Старшият се съгласи и след няколко минути едно развълнувано момченце изтича към безутешната двойка с думите: „Носи ви послание от Харолд; той иска вие да се венчаєте и да бъдете щастливи, и ви изпраща своята благословия.“

Можем да си представим изненадата на влюбените, които още не са разкрили чувствата си; те били прекалено учудени, за да разсъждават върху това неочаквано нахлуване на непознатото дете в областта на най-съкровените им вълнения. След няколко мига Урсула успяла да заговори: „Кой сте вие? Какво искате да кажете с това, че идвате от името на Харолд? Не знаете ли, че той е убит?“ Помагачът им отговорил:

— Аз съм Сирил; но това не е толкова важно, защото няма време. Постарайте се да разберете думите ми и да изпълните това, което Харолд желае.

Тогава набързо (защото той знаеше, че не бива за една миатернализация да се хабят сили, повече от необходимото) той им обяснил, че смърт няма, и че Харолд стои тук до тях в този момент, толкова истински, колкото и преди, че той вижда ясно любовта, която те тъй дълго и старателно са криели в сърцата си, напълно я одобрява и сега има само едно силно желание — тяхното взаимно пълно щастие.

— Урсула — извикал Джулиън — наистина, аз вярвам, че това е той; аз чувствам, знам това!

— О, ако само можех да го повярвам! — отвърнала Урсула, захвърлила старателно пазената си маска на съдържаност. — Но как да се уверя? Вие казвате, че Харолд е тук. Покажете ми го за миг и нека той самият ми каже, тогава ще повярвам.

Можем ли? — обърнало се момчето към старшия помагач. Последният кимнал с глава и те видяли сянкopodobната форма на Харолд, изправена до тях, усмихнато гледаща към тях със светещи очи. Той приближил, хванал ръката на Урсула и нежно я положил в ръката на вкаменения Джулиън. После вдигнал ръка, като свещеник за благословия и изведнъж някаква мисъл го осенила; той усетил под дрехата си малко златно кръстче, което се опитал да подаде на Урсула, но точно преди тя да го вземе, изчезнал.

Момчето се обърнало към старшия помагач: „Може ли да ѝ се намери това кръстче?“ Старшият се изгубил за кратко време и когато се върнал, сложил материалното кръстче в ръката на Сирил. Момчето го предало на Урсула с думите: „Ето кръстчето, което Харолд искаше да ви даде“. Влюбените още стояли ръка в ръка

и издавали несвързани възклицания на удивление, и когато Урсула взела кръстчето, казала:

— Това най-после доказва, че нашето преживяване не е сън, защото аз дадох това кръстче на Харолд преди да замине на война; ето инициалите, които написах на него.

Джулиън, внезапно дошъл на себе си, сграбчил ръката на Сирил:

— Ние още не сме ви благодарили — казал той — не знаем кой сте вие и наистина нищо не разбираме от всичко това; но вие ни направихте услуга, за която не можем да ви се отплатим, и ако има средство, с което мога да изкажа своята признателност...

Тук Урсула се навела развълнувано, очевидно за да целуне момчето, но ужасеното дете се дематериализирало с бързината на светкавица и ръцете ѝ прегърнали празния въздух. Без съмнение, тя останала изненадана и разочарована, но Джулиън успял да я утеши и вероятно те прекарвали часове наред в обсъждане на чудесното им преживяване. Джулиън дълбоко съжалявал, че няма възможност да покаже колко цени услугата на момчето и искрено изказал желание, че ако Бог ги благослови с наследници, първият им син ще се казва Сирил в памет на този ден; Урсула срамежливо, но от все сърце се съгласила.

Естествено тази случка подтикнала Урсула да прояви жив интерес към живота след смъртта и към отвъд-физическите явления изобщо. Като наминал на другия ден покрай нея, Сирил преценил, че в този дом се откривала добра възможност за работа. Тъй като тя се разхождала в гората сама с едно куче, той получил разрешение да ѝ се покаже за миг-два и да ѝ загатне названията на някои теософски книги от любимия му автор, които тя след това си доставила.

Радостта ѝ била голяма да го види пак, макар този път той внимателно да се държал на сигурно разстояние от нея. Интересна гледка било голямото куче, което макар възбудено и любопитно отначало, явно одобрило посещението и показало недвусмислена дружелюбност по един достоен начин.

II. Желанието на офицера

Друг един случай, доста интересен, бе докладван от същия млад помагач няколко дена по-късно. Той срещнал един убит офицер, силно разтревожен за завещанието на своите имоти. Историята, която той разказал, била следната. Притежавал имение, което искал да завещае, а също и известна сума пари, която да предаде. Майка му от известно време го принуждавала да се ожени за една богата наследница, към която той не изпитвал никакво влечение и той се зарадвал на необходимостта да влезе в армията, като извинение да отложи решението, което не му било по сърце. На фронта го ранили тежко и през дългия период на лечение се влюбил в една францужойка, която била медицинска сестра. Той се оженил за нея по френските закони, но не съобщил на майка си в Англия за стореното, тъй като се страхувал, че ще я разгневи загдето провалил плана ѝ, пък и познавал демонстративната ѝ неприязън към чужденците. Той мислел, че най-добре ще обясни нещата, когато, след като войната свърши, доведе жена си у дома. В същото време се надявал, че може да се сдобие и със син, а това сигурно щяло да смекчи гнева на майка му.

Смъртта обаче провалила плановете му. Изглежда, че той е направил усилие да спаси живота на един ранен войник, но и двамата били отново ранени и то твърде тежко — даже фатално. Те успяли да се скрият в една яма, вълната на боя отминала и останали сами. Умиращият офицер направил решително усилие да напише завещанието си, но силно се съмнявал, че документът ще бъде намерен, а ако се намери, ще попадне в подходящите ръце и ще се счете за валиден. За щастие той имал у себе си писалка с мастило, но не и хартия, освен последното писмо, получено от жена му. То имало празна страница накрая и на нея той почнал да пише доколкото можел, като чувствал, че не му остава много време. С голямо усилие, докато силите му бързо го напускали, той успял да предаде ясно и категорично волята си цялото му богатство да бъде предадено на жена му, чийто адрес посочил и прибавил молба, който намери този документ, да го предаде на

адвоката му в Лондон. Като го подписал, той помолил умиращият войник до себе си да прибави и той своя подпис като свидетел; войникът се опитал да стори това, но само след две-три букви перото паднало от пръстите му и след няколко минути и двамата напуснали физическия свят.

Ние се опитахме да го успокоим с думите, че сигурно онези, които са погребвали тялото му, вероятно са намерили писмото и са го предали където трябва. Но той твърде много се съмняваше в това; първо, той ни каза, че мястото, където паднал, било малко встрани и затова може и да не е било посетено от санитарите, тъй като вълната на боя бързо отминала надалеч; второ, той се боеше, че дъждът може да е измил думите от писмото, което било обляно с кръв; трето, дори да са го намерили все още четливо, може да са го прибрали заедно с другите му вещи и да са го изпратили в дома на майка му, вместо на адвоката. Той много се надяваше, че детето, което жена му очаква, ще бъде момче и грижата му беше този син да получи наследството. Беше изцяло погълнат от мисълта, дано при тия условия незасвидетелствуваната му воля бъде уважена.

Разбрали, че наблизко има един негов другар от училище и на нас ни се стори, че най-добрият начин, по който можем да постъпим, е да се опитаме да повлияем на приятеля. Той, обаче, се оказа доста неподатлив, каквито са често пъти приятелите; и в този случай пак, след много несполучливи опити за предаване на мисъл, ние трябваше да прибегнем до материализиране на малкия помагач. Разни трудности се явиха, но една след друга ние ги преодоляхме и най-сетне приятелят беше заведен до тялото на убития офицер, завещанието се намери и беше изпратено на адвоката. Следствие на това, умът на умрелия се успокои и без съмнение волята му ще бъде изпълнена, доколкото това е възможно.

III. Някои дребни случаи

Нашите малки помагачи на моменти бяха способни да оказват голяма помощ дори направо на физическото поле. Например, когато веднъж неколцина селяни бягали ужасени пред германските войници, които нахлуваха по къщите им и ги подпалваха, нашите млади хора завели четирима от селяните в една малка пещера на брега на реката и ги скрили, докато германците извършили зверското си дело и отминали. Тогава те се върнали в селото и успяли да изгасят пламъците в една от къщите. Пренощували в нея, а на другия ден предупредили съседното село, което избегнало грабежа на мародерите.

Няколко дена по-късно Сирил спасил живота на две деца — момче и момиче. Те единствени били останали живи от цялото си село, защото германците избиваха и децата. Някак си успяли да се скрият и когато германците напуснали изгореното село, постарали се да избягат от там без никой да ги види. Вън от селото, обаче, бързите маневри на войските им пресекли пътя и когато Сирил ги намерил, те пак се криели, но този път в една яма в земята посред един храсталак, през който непрестанно сневели куршуми и гранати. Малката падина ги пазела от куршумите, но германците се намислили в близката гора и имало опасност да открият децата и да ги убият. Дълго време боят се развивал над главите им, докато те лежали в калта, и най-после германците били изпъдени от гората. Изглежда съюзните войски не завзели гората и битката продължила около тях през целия ден и през цялата нощ, тъй като те не посмяли да мръднат от там. Студът и влагата били големи и когато Сирил ги намерил, те не били ял два дена, а момчето било снело от себе си почти всички дрехи, за да покрие малкото си сестриче. Момчето почти умираше от глад и студ, но и момичето не било по-добре, макар да било стоплено. Сирил се материализирал, но те не могли да му разберат езика, тъй като се страхували от него, тъй като не знаели кой е той и как е дошъл при тях. Тогава той извикал един възрастен помагач, който им превел думите му и ги уверил, че той не им мисли злото, а напротив — добро. Сирил пър-

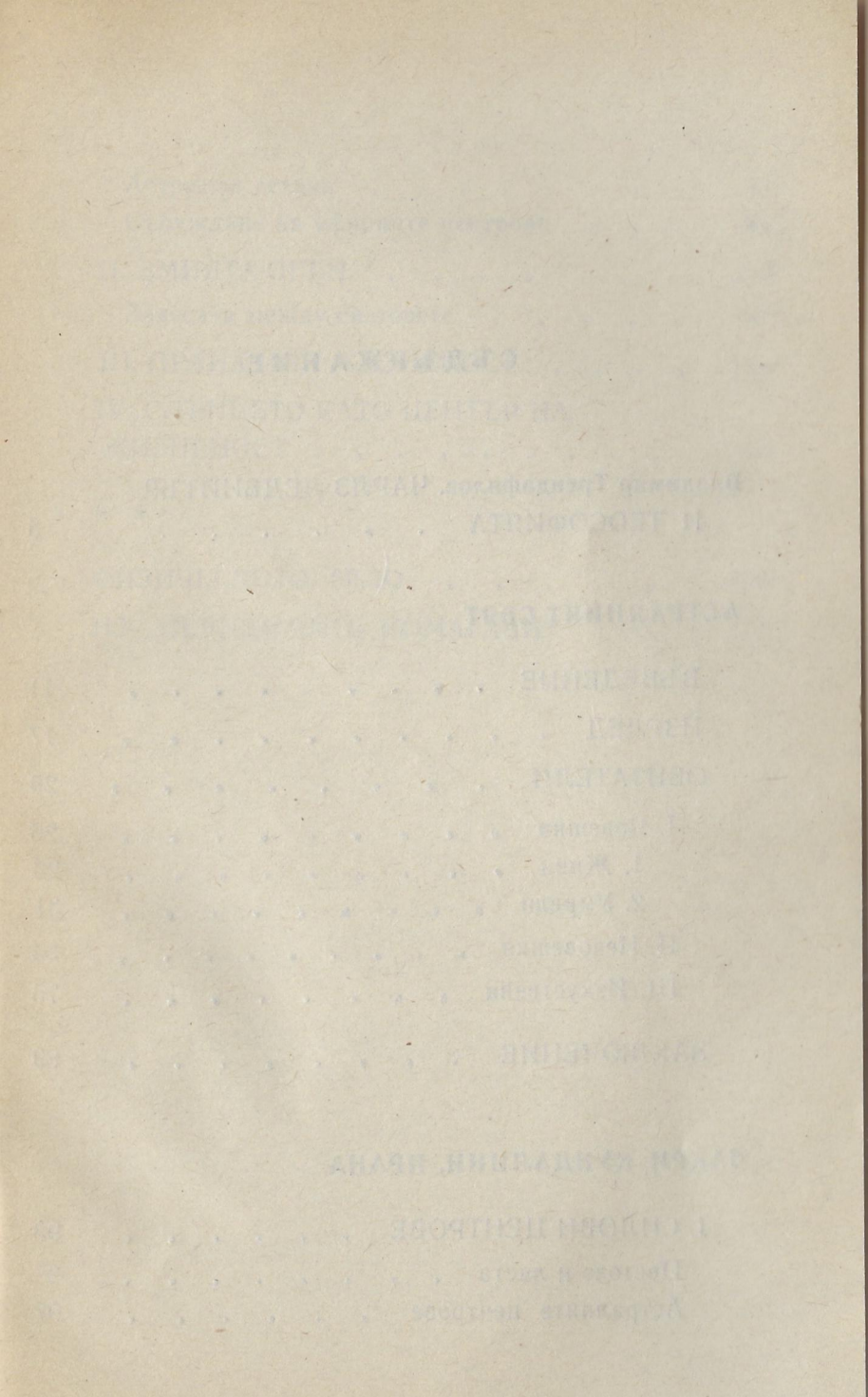
во влял топлина и сила в момчето и когато то казало, че се чувства напълно стоплено, нашият млад помагач намерил малко хляб и месо в раницата на един убит войник наблизо. Дори в това крайно състояние момчето първо дало на сестричката си да яде, но за щастие храна имало и в другите убити войници, тъй че стигнала и за двете деца. Когато силите им се възвърнали, Сирил ги отвел. Те нямали представа кой път бил най-безопасен; но, разбира се, Сирил, като се издигал високо във въздуха, можел да оглежда цялото бойно поле и да пресмята условията. Той им вдъхвал кураж и ги насочвал по пътя, докато най-после ги извел зад бойната линия, където видели група френски войници, а те ги нахранили и препратили в една полска болница. Там една сестра се погрижила за тях, сложила ги да си легнат и хубаво ги завила с одеала. Децата вече били на сигурно място и под внимателна грижа.

Друг път пък, едно момиченце решило да прекоси един дълъг мост, за да намери малко храна за майка си и няколко по-малки деца, които умирали от глад. Наоколо било пълно с войници, така че опитът очевидно бил много опасен, но изглежда, че то изчакало благоприятна възможност и се втурнало да мине. Едва стигнала до средата на моста, когато голяма група войници нахлула в безпорядък на моста; обстрелвани с гранати от преследващите ги противници. Отстъпващите се блъскали в такава паника, че за да си пробият път, те се тъпкали един друг, даже някои паднали в реката. Момичето нямало как да избяга и се парализирало от ужас — самото то било много слабо поради глада. Моментално. Сирил се материализирал и я отвел настрана, като ѝ помогнал да се скрие между подпорите на моста. Останала там невредима, разтреперана от ужас, докато бягащи и преследвачи отминали. Тогава отново излязла на пътя и продължила благородната си мисия.

Наскоро Сирил откри и друг начин, по който да бъде полезен — чрез внушение над моряците спасяваше кораби от мини. Разбира се, в астралното си тяло, той е можел без усилие да види мините под водата и успял да внуши на няколко души да избегнат опасността. Отначало той се опитвал да внуши на кормчията, че на пътя им се намира мина, но не било лесно да се постигне това. Тогава на Сирил му дошло наум, че мо-

же да ги кара да се отклоняват малко от пътя си — колкото да избегнат опасността. Накрая той оставял човека да се опомни и онзи учудено забелязвал, че върви в неправилна посока и веднага завъртал кормилото, с надеждата, че никой не е забелязал, приписвайки грешката на свое неусетно придрямване. Веднъж забелязал малката промяна в посоката, офицерът гневно укорил моряка, който смутено възстановил посоката. За щастие опасността вече била преминала.

В този случай успехът на Сирил бил голям, защото не е лесно да се застави опитен кормчия да смени посоката. Когато един път не успял да накара кормчията да направи завой, защото параходът вече бил близо до мината, Сирил материализирал едната си ръка и сам завъртял руля. Човекът видял ръката, изпуснал ужасен руля и избягал. Последвала кратка суматоха, по време на която Сирил успял да прекара парахода покрай опасността и когато капитанът дотичал, заплахата била отминала. Всички решили, че кормчията е бил пиан или пък нещо му се е присънило, но той мъжки настоявал, че една малка ръка сграбчила руля, а сам той почувствувал как кормилото се движи под нейния натиск. Случката сигурно е послужила като материал за някоя хубава история за духове, тъй като моряците са склонни лесно да вярват във всичко свръхестествено.

СЪДЪРЖАНИЕ

Владимир Трендафилов. ЧАРЛЗ ЛЕДБИЙТЪР И ТЕОСОФИЯТА	5
---	---

АСТРАЛНИЯТ СВЯТ

ВЪВЕДЕНИЕ	11
ИЗГЛЕД	17
ОБИТАТЕЛИ	26
I. Човешки	26
1. Живи	26
2. Умрели	31
II. Нечовешки	54
III. Изкуствени	75
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	89

ЧАКРИ, КУНДАЛИНИ, ПРАНА

I. СИЛОВИ ЦЕНТРОВЕ	93
Цветове и листа	95
Астралните центрове	97

Астрални сетива	98
Събуждане на ефирните центрове	99
II. ЗМИЯТА-ОГЪН	102
Завесата между световете	108
III. ПРАНА ИЛИ ЖИЗНЕНОСТ	112
IV. СЛЪНЦЕТО КАТО ЦЕНТЪР НА ЖИЗНЕНОСТ	120

* * *

ФИЗИЧЕСКОТО ТЯЛО	129
ИЗ „НЕВИДИМИТЕ ПОМАГАЧИ“	132

ИЗДАТЕЛСТВО

„КРАЛИЦА МАБ“

ЧАРЛЗ ЛЕДБИЙТЪР

АСТРАЛНИЯТ СВЯТ
ЧАКРИ, КУНДАЛИНИ, ПРАНА

Художник МИХАИЛ КАМЕНСКИ
Коректор МАРИЯ ИВАНОВА

Формат 84/108/32

Обем 9 коли

Цена 11,50 лева

ПОЛИГРАФИЧЕСКИ КОМБИНАТ

ул. „Н. Ракитин“ № 2

АСТРАЛНИЯТ СВЯТ
ЧАРЛЗ
ЛЕДБИЙТЪР

Един поглед в дълбочините на света,
в това, което не може да се пипне с пръст
и да се види с просто око. Ето какво предлага
зрението и перото на неповторимия теософ
епископ ЧАРЛЗ УЕБСТЪР ЛЕДБИЙТЪР.

- АСТРАЛНИЯТ СВЯТ и съществата,
които го обитават
- ЧАКРИТЕ на човека
- огромната сила на КУНДАЛИНИ, която
не може да бъде победена, а само овладяна
- НЕВИДИМИТЕ ПОМОЩНИЦИ на човека:

Всичко това ще откриете по страниците
на този сборник.